ram plenum magnus pascha ac via. Euouae.

Surrexit dominus de sepulchro alla. Qui pro nobis pep.

Surrexit pastor bo nus qui. feria quinta

animam suam posuit pro ovibus suis [illegible]

N° 3

12146

Lucij Annei Senece cordubēsis maxi/mi Latinoꝝ Magistri et institutoris ho/neste vite ad Lucilliū epistolaꝝ liber de viuendi ratione preclarus et auro preciosior

In manibus Domini, sorsq; salusq; mea.

16 M 02.

F. V. I.

Fata viam invenient.

Christoph. Kuenholt

De vita et morte Senece.

Lucius Anneus Seneca natione hispanus.genere cordubensis.ꝓfessione ꝓo stoi-
cus fuit.non minus vita cōspicuus.q̄m scientia preclarus.et vir catholicus extitit.quē
in scōꝝ cathalogo diuus Hieronimus ponit ꝓpter frequentes epl'as pauli ad ip̄m.et
ipsius ad paulū:maximus vite mgr̄ et actionū quas a bono viro exposcimus institu-
tor.Neronisqꝫ ꝑceptor ⁊ diu apd̄ eū potētissimus fuit ita vt q̄ꝫdiu Nero pietatē simu-
lauit et optimi principis officio visus fungi.nihil sine Senece cōsilio ab imperatore
transigeretur.postea vero cū Nero octauiā vxorē sub sterilitatis nomine abdicasset et
pompeiam sabinam q̄storio patre natam in matrimoniū accepisset:creditū est ab hac
muliere conspiratum in mortē eius:siue q̄r Neronē ab huius mulierꝫ amore retrahere
conatus est.cum octauia supstite illā concubinam haberet.siue q̄r sciebat non placere
Senece que cū Narone diceret ac faceret.qua recognita sapientissimus vir Seneca
statuit a Nerone ociū et quietē impetrare.et a curia abstinere quo tutior eius senectus
foret.Exhortato igit̄ Nerone vt oēs suas opes tolleret.et honores suos ad alteꝝ trā-
sferret.fretus excusatione aduerse valitudinis ⁊ senectutis.cāpanie rura ꝑuagabatur.
in qua peregrinatione magnā epl'aꝝ ꝑtem ad lucilliū conscripsit.deinde in villā suā di-
uerso Nero Sillanū tribunū pictorie cohortis cū iam aduesperasceret misit.q̄ villam
militibus cricūdedit.domū Senece intrauit ⁊ impatorꝫ mādata exposuit vt vel spōta-
neam mortē sibi cōsciret.vel qd̄ ipse sibi mortis genus constituerat.subiret.Causa ꝓo
mortis afferebat̄ q̄ ipse odio Neronis se ab vrbe abduxerat.neqꝫ amicis suis laborāti-
bus aderat.Accepto Senece respōso Sillanus ad Neronem rediit.at scd̄o missus
veritus in Senece cōspectū ꝓdire vnū ex cēturionibus suis misit q̄ extremā necessita-
tis horā nunciaret Quo audito sapiētissimus vir cōstāti vultu hortatis amicis(qui tū
aderāt)ad sui vestigia.iussit venas brachioꝝ et cruꝝ incidi.venenū ꝓparatum dari.et
balneū ꝯsilio Stacij medici plus q̄ꝫ mediocriter calidū fieri.in quo positus.extintus
est anno etatis sue centesimo quartodecimo aut vltra.

Epithaphium Senece.

Cura.labor.meritum:sumpti pro munere honores

Ite.alias post hac sollicitate animas.

Me procul a vobis deus euocat.illicet actis

Rebus terrenis.hospita terra vale

Corpus auara tamē solemnibus accipe saxis

Namqꝫ animam celo reddimus.ossa tibi

Lucij Annei Senece cordubēsis ad Lucillum epistolarꝫ liber. ¶De tempore epistola prima.

Ita fac mi lucilli. vendica te tibi. et tempus qđ restat collige et serua. Quedā eñ tpa eripiunt a nob. quedā subducunt. et quedā effluunt. Turpissima tñ est iactura que p negligentiā fit. Quē mihi dabis, qui aliqđ preciū tempori ponat. qui diē extimet. qui intelligat se quottidie mori. In hoc eñ oēs fallimur. q mortē qsi pcul ex cōspicimus. Magna ps eius iā preterijt. qcqd etatꝫ retro ē, mors tenet. fac ergo mi lucilli, quod facere te scribis. omnes horas cōplectere. sicqꝫ fiet vt minus decrastino pendeas, si hodierno manus inieceris. dum differt vita discurrit. Omnia, lucilli, aliena sūt. tempus tm̄ nostrū est. Interrogabis fortasse, quid ego faciā, qui tibi ista precipio. Fatebor ingenue, nō possum dicere me nihil perdere: sꝫ euenit mihi qđ plerisqꝫ, non suo vicio ad inopiā redactis, oēs ignoscāt, nemo succurrit. Quid ergo ē? non puto pauperē cui quātulūcūqꝫ superest satis ē. Tu tñ (malo) serues tua et bono tpe incipias. nā (vt visum est maioribus nris) maxima parsimonia in fundo est. Non eñ tm̄ minimū in ymo, sed pessimum remanet. Uale)

De modo studendi Epistola secunda.

Ex his que scribis mihi, et que audio, bonā spem de te ꝯcipio. nō discurris, nec locoꝝ mutationibus inquietaris. Egri animi ista iactatio est. primū argumentū cōpositꝫ mētis estimo, posse cōsistere in loco, et secū morari. Illud aūt vide ne ista lectio multoꝝ autoꝝ et omnis generꝫ voluminum, habeat aliquod vagum et instabile. certis ingenijs immorari et innutriri oportet. si velis aliqđ trahere. qđ in animo fideliter sedeat. Nusqꝫ est q vbiqꝫ est. vitā in peregrinatione agētibus hoc euenit vt multa hospicia habeant nullas amicitias. Idem accidat necesse est, hijs, qui nullius ingenio familialiter se applicant. sed oia cursim et ꝓperantes transmittūt. Non pdest cibus, nec corpori accidit qui statim sumptus egerit. Nihil eqꝫ sanitatē impedit qm̄ remedioꝝ crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo medicamenta

temptantur. Non cōualescit plāta que sepe transfertur. Nihil tam vtile est vt intrāsitu
psit. Distrahit librorꝫ multitudo. itaqꝫ cum legere non possis quātum habueris, satis
est habere quātum legas. Sed modo (inquis) hunc librum euoluere volo, modo illū.
fastidientis stomachi est multa degustare cibaria. que vbi varia sunt inquinant, non
alūt. Probatos itaqꝫ semp lege. et si quādoqꝫ ad alios diuerti libuerit, ad priores redi.
Aliquid quottidie aduersus paupꝫtatem. aliquid aduersus mortem auxilij cōpara. nec
minus aduersus ceteras pestes. Et cū multa percurreris vnum excerpe, quod illo die
excoquas. hoc ipse quoqꝫ facio, ex pluribus q̄ legi aliq̄d hodiernū cōprehendo. quod
apud epicurꝫ nactus sum. Soleo em̄ in aliena castra transire. non tanq̄ꝫ transfuga: sed
tanq̄ꝫ explorator. Honesta em̄ (inquit) res est leta paupertas. illa vero non est pauper
tas si leta non est. Qui cū pauptate bn̄ cōuenit paup non est. Non em̄ qui parꝫ habet sꝫ
qui plus cupit paup est. Quid em̄ refert quātum illi in archa. quātum illi in horreis iace
at. quātum pascat aut fenoret. si alieno imminet et non acquisita cōputat sꝫ acquirēda.
Quis sit modus diuiciarꝫ queris. primus habere qđ necesse ē, primus qđ sat ē. Uale)

De vera amicicia Epistola tertia.

Epistolas ad me pferendas tradidisti. vt scribas amico tuo. deinde admones
me. ne oīa cū eo, ad te ptinentia cōmunicem. quia non soleas ꝛ ipe quidem hoc
facere. Ita eadē epl'a. et dixisti illū amicū et negasti. itaqꝫ sic priore illo ṽbo q̄si publico
vsus ē et illū amicū vocasti, quo mō obuios (si nomē nō succurrit) dominos vocitam⁹.
Sꝫ si aliquē amicū existimas cui nō tantūdē credis q̄ntū tibi vehemēter erras ꝛ nō sa
tis nosti vim vere amicicie. Errat et ille q̄ amicū q̄rit in atrio. in cōuiuio pbat. nullū hꝫ
maius piculū homo occupatus ꝛ bonis suis obsessus. q̄ꝫ q amicus sibi reputat q̄bus
ipse non ē. Tu vero oīa cū amico delibera sꝫ de ipso prius. post amiciciā credendū est
ante amiciciā iudicandum. Diu cogita an in amiciciā tibi aliq̄s recipiendus sit. cū pla
cuerit fieri toto illū pectore admitte. Tam audacter cū illo q̄ꝫ tecum loquere. tu quidē
ita viue vt tibi nihil cōmittas nisi q etiam amico tuo cōmittere possis. Sꝫ qꝛ interue
niunt quedam que cōsuetudo fecit archana. cū amico omnes curas. oēs tuas cogita
tiones misce. fidelem si putaueris facies. Nam quidam fallere docuerunt. dum

timent falli.et illius vim peccandi suspicando fecerũt.q̃d est ergo.quare vlla ꝟba corã amico meo retrahã.quid est quare me coram illo non putem solum. Quidam (que amicis tm̃ cõmittenda sunt)obuijs narrant.et in quaslibet aures quicquid illos vrit exonerãt. Quidam rursus carissimoꝝ cõsciẽtiam reformidant.et si possent. nec sibi quidem credituri.interius premunt omne secretum . neutrum faciendum est.vtrũqȝ enĩ viciũ est.et omni credere et nulli.sed alterũ honestius dixerim vicium.alterum tutius.Inter se ista miscenda sunt.et quiescenti agendum.et agenti quiescendum est.Cũ rerum natura delibera.illa dicet tibi et diem se fecisse et noctem.Uale)

De cõtemptu mortis Epistola quarta.

Erseuera vt cepisti: et quãtum potes ꝑpera quo diucius frui emẽdato animo et ꝯposito possis. Frueris etiam dum emendas.quidem et dum cõponis. Alia tamẽ est voluptas que ꝑcipitur ex ꝯtemplatione mentis ab omni labe pure et splendide. Tenes vtiqȝ memoria quãtum senseras gaudiũ cum te in virũ philosophia transscripserat. Nihil enĩ peius est qm̃ ꝙ autoritatẽ habemus senũ vicia,pueroꝝ.nec pueroꝝ tm̃.sȝ infantiũ attingẽtes. Nõ intelliges quedã ideo minus timẽda,qꝛ multũ metus afferũt.mors ad te venit,timẽda esset.si tecũ esse posset. Necesse ẽ aut non perueniat.aut transeat. difficile (inqs)animũ ꝑducere ad cõtemptionem aĩe.non vides quã ex friuolis causis cõtemnaȝ.alius añ fores amice laqueo pependit.alius se precipitauit e tecto ne dñm stomachantem diutius audiret.alius ne reduceretur e fuga ferrũ adegit in viscera. Non putes hoc virtutem effecturam quod effecit nimia formido. Hoc quottidie meditare vt possis animo equo vitam relinquere. Fac itaqȝ tibi iocundam vitam.omnem ꝓ illa sollicitudinem deponendo. Nullum bonum iuuat habentem.nisi ad cuius amissionẽ ꝑparatus est animus.nullius aũt rei facilior est amissio qm̃ que amissa desiderari non potest. Noli huic trãquillitati confidere.memento mare euertiȝ.eodẽ die vbi luserunt nauigia sorbeȝ. Cogita posse latronem et hostem admouere iugulo gladium.vt potestas maior absit. Quisquis vitam suam cõtempsit tue dñs est. Quid ad te qm̃ potẽs sit que timeas.cũ id ꝓpter quod times nõ nemo possit. hec et huiusmodi versanda in animo stȝ. si volumus vltimã illã horã placidi

expectare. cuius metus omnes alias inquietas facit. Magne diuitie sunt lege natu
re cōposita paupertas. Lex autem illa nature scis quos nobis terminos statuat. non
esurire. non sitire. non algere. vt sitim famēq₃ depellas nō est necesse maria temptare. nec
sequi castra. parabile est qđ natura desiderat et appositum parus cōstat et ad super va
cua sudatur. illa sunt que togam conterunt. que nos senestere sub tentorio cogunt que
in aliena littora impungunt. ad manum est quod sat est qui cum paupertatem bene con
uenit diues est. Vale.)

De mediocri habitu in studio Episto/ la quinta.

Quod vehementer studes ex omnibus omissis hoc vnū agis vt te quo
tidie meliorē facias. et pbo et gaudeo. nec tm̄ hortor vt pseueres. sed eti
am rogo. Id agamus vt meliorē vitam q̄₃ vulgus sequamur nō vt con
trariā. alioquin quos emēdari volumus fugamus a nobis et auertimus. Illud quoq₃
efficimus vt nihil imitari velint nostri dum timēt ne imitāda sint omnia. Nempe ppo
situ nostrū ē secundū naturā viuere. hoc ꝯtra naturā est torquere corpus suū. ⁊ faciles
odisse mūdicias et squalorē appetere et cibis nō tm̄ vilibus vti sed tetris et sordidis.
quēadmodū desiderare delicatas res luxurie est. ita vsitatas ⁊ nō magno pabiles fuge
re dementie est. frugalitatem exigit phīa. non penam. potest autem esse nō incompta
frugalitas. Hic mihi modus placet. temperet vita nrā inter bonos et publicos mores.
„ suspiciant omnes nrām vitā sed non agnoscant. Quid igitur. eadē faciemus que ceteri.
nihil inter nos et illos intererit. plurimū nos eē dissimiles vulgo sciat. qui inspexerit
ppius. quod domum intrauerit nos potius qm̄ suppellectilem nostram miretur.
„ magnus ille ē. qui fictilibus vtitur quē admodum argento. nec ille minor qui sic vtitur
„ argento quēadmodū fictilibus. Infirmi āt animi est non posse pati diuicias. apud
Cathonem nostrum inveni cupiditatum finem. etiam ad timoris remedia proficere.
desines (inquit) timere si sperare desieris. Spem metus sequit et fere pericula que
vident fugiunt. cum effugere secute sunt. Nos et venturo torquemur. et preterito. mul
ta bona nostra nobis nocent. Timoris eīm tormentum memoria reducit. prouidens

cia anticipat. nemo tñ presentibus miser est. Uale)

De conmunicãda scientia cum amicis Epistola sexta.

Intelligo lucilli mi non emendari me tñ sed transfigurari. argumentum enim est in melius translati animi. q vicia sua que adhuc ignorabat. videt. Ego cupio in te omnia transfundere. et in hoc aliquid gaudeo discere vt doceam. Nec me vlla res delectabit licet sit eximia et salutaris (quã mihi vni sciturus sum. Si cũ hac exceptione detur sapientia. vt illã inclusam teneam nec enunciem. reijciam. nullius boni sine socio iucunda est professio. Mittam tibi itaqȝ ipsos libros et ne multũ ope impendas. dum passim pro futura sectaris. imponam notas vt ad ipsa ptinus (que probo et miror) accedas. plus tamen tibi et viua vox et cõuictus. qm̃ oratio proderit. quia homines amplius oculis qm̃ auribus credunt. Deinde. quia longum iter est per precepta. breue et efficax p exempla. Plato et Arestotiles et omnis in diuersum itura sapientum turba. plus ex moribus. qȝ ex verbis socratis traxit. Queris. quid hodie profecerim. Amicus esse mihi. multum proficit. que nuuqȝ erit solus. Uale.)

De euitanda turba Epistola septima.

Quid tibi vitandum precipue existime queris turbam nondum illi tute cõmitteris. Ego certe confiteor imbecillitatem meam. nunqȝ mores quos extuli refero. Turbatur aliquid ex eo quod composui aliquid ex hijs que fugaui redijt. Inimica est multoꝝ conuersatio. Nemo nõ aliqd nob viciũ. aut cõmodat. aut imprimit. aut nesciẽtibus allinit. vtiqȝ quo maior ẽ populus cui cũ miscemur. hoc periculi plus ẽ. Quid me existimas dicere. auarior redeo ambitiosior. luxuriosior. immo crudelior et inhumanior. qꝛ inter homines vnũ exemplũ luxurie aut auaritie multum mali facit. Utrũqȝ tñ deuitandũ est. ne vel similis malis fias. quia multi sunt: ne ve inimicus multis quia dissimiles sꝫ. Recede in te ipso quãtum potes. cum hijs conuersare qui te meliorem facturi sunt. Il-

los ad mitte quos tu facere potes meliores mutuo ista fiunt. et homines dum docent discunt et pficiunt. De mocritus ait. vnus mihi pro ppl'o est. et populus pro vno. Bn̄ et ille. quisqȝ fuerit. ambigit' ei de autore. satȝ sūt (inq̄t) mihi pauci. satis ē vnus satȝ est nullus. Egregie hoc tertium Epicurus inquit. Satȝ magnum alter alteri theatꝝ sumus. Uale)

De bonis fortune Epistola octaua.

Ul me inq̄s vitare turbā. iubes secedere. et ꝯscientia esse cōtentū. vbi illa vestra precepta. que impant in actu mori. quid ego tibi suadere videor. in hoc me recōdi fores clausi. vt pluribus prodesse possem. nullus mihi perocium dies exit ptē noctiū studijs vendico. non vaco somno. sed succūbo et oculos vigilia fatigatos cadentesqȝ in ope detineo. Secessi nō tm̄. ab hoībus sȝ etiā a rebus. Et in primis a meis rebus. posteroꝝ negocium ago. Illis aliq̄ que pn̄t ꝓdesse scribo. rectū iter (qd sero cognoui ꝛ lassus) errādo alijs mōstro. Clamo vitate quecūqȝ vulgo placēt. que casus attribuit ad oē fortuitum bonū suspiciosi pauidiqȝ subsistite. et fera et piscis spe aliqua oblectante decipit'. Munera ista fortune putatȝ. insidie sūt. Hāc ergo sanā et salubrē formā vite tenete. et corpi tantū indulgeatis. quantū bone valitudini satis est. Durius tractādum est ne animo male pareat. cibus famē sedat pocio sitim extīguat. vestis arceat frigus. domus munimentū sit ad versus infesta corpis. Scitote tam bene hominem culmo q̄ȝ auro tegi. Contemnite oia que supuacuus labor velit ornamentum ac decus ponit. Cogitate nihil preter animum esse mirabile. cui magno nihil magnum est. mihi crede qui nihil agere videntur maiora agunt. diuina humanaqȝ simul tractant. Hanc vocē Epicuri hodierna die legi. phie seruias oportet vt tibi contingat vera libertas. hoc ipsum enim seruire phie libertas est. Potest fieri vt me interroges. quare ab Epicuro tā multa benedicta referā potius q̄ȝ nostroꝝ. q̄d est. q̄re tu istas Epicuri voces putas esse non publicas. Uale)

Quomodo sapiens se ipso sit contentus Epistola nona.

A merito rep̄hendat in quadā ep̄la Epicurus eos q̄ dicūt sapientē se ip̄o esse ꝯtentum ac ꝓpter hoc amico nō indigere. desideras scire. illud scias sapientē se ipso eē cōtentum. sꝫ tñ amicū habere vult et vicinū et cōtubernalē. q̄uis sibi ipsi sufficiat. Uide q̄ꝫ sit se cōtentus. aliq̄n sui ꝑte ꝯtentus est. si illi manum morbus aut hostis exciderit. Si q̄s oculū vel oculos casus excusserit. reliquie ille sue sufficiēt. et erit in minuto corꝑe et amputato tā letus q̄m in integro fuit. Ita sapiēs se cōtentus est. nō q̄ velit esse sine amico sed vt possit. et q̄ dico possit. tale est amissū equo aīo fert. sine amico nū q̄ꝫ erit. In sua ꝑtāte habet q̄m cito reparet aliū in locū amissi. Queris q̄uo amicum cito facturus est. Cato ait. ego tibi mōstro amatoriū. si vis amari ama. Sapiens et si cōtentus est se. tamen amicū habere vult. si ob nihil aliud q̄m vt exerceat amiciciā ne tā magna virtus iaceat. nō ad hoc (vt epicurus dicebat in hac ipsa ep̄la) vt habeat q̄ sibi egro assidiat. succurrat in vincula cōiecto vel inopi. sꝫ vt habeat aliquē cui assidiat. quē ip̄e circū ventum hostili custodia liberet. qui se spectat. et ꝓpter hoc ad amiciciam venit. male cogitat. et q̄uō cepit sic desinit. Parauit amicū aduersus vincula laturꝫ opem cū primū crepuerit kathena discedet. hee sūꝫ amicicie quas temporarias populus appellat. Qui vtilitatis causa assumptus est tam diu placebit q̄m diu vtilis fuerit. Ego vero amicum paro vt habeam pro quo mori possim vt habeam quem in exilium sequar. Cuius me morti et opponam et impendā. Ista q̄m tu Epicure describis negociatio est. nō amicicia. que ad comodū accedit. que q̄cq̄d ꝯsecutura sit expectat. Se cōtentus est ergo mi lucilli sapiens. ad beate viuendum non ad viuendum. ad hoc enim multis illi rebus opus est. ad illud tantū animo sano et erecto et despiciente fortunam. Uolo tibi quoq̄ꝫ crisippi distintionem indicare ait. Sapientem nulla re egere. et tamē illi multis rebus opus ē. Contra stulto nulla re opus esse. nulla eñ re scit vti. sed oībus eget. Sapienti enim et oculis et manibus. et multis ad quotidianū vsum necessarijs opus est. eget nulla re. egere eñ necessitatis est. Ergo quāuis se ipso contentus sit amicis illi opus est. amicos ergo cupit habere nō vt beate viuat. viuet ei etiā sine amicis btē. Supremū bonū extrinsica instrumenta nō querit. domi colit̄. ex se totū est. Sapiens ergo dicat q̄d stilbō dixit hic ei capta patria. amissis liberꝫ. amissa vxore. ex incēdio

publico solus. et tamen beatus expiret. interroganti democrito nũ quid pdidisset: oia (inquit) bona mea mecũ sunt Justicia virtus. prudẽtia mecũ stz. miramur aialia quedã que p medios ignes sine noxa trãsierũt corpoꝝ. quãtum hic vir mirabilior qui pferrũ et ruinas et ignes illesus et indemnis euasit Uale)

De sollitudine Epistola decima.

Sic est non muto sententiam. fuge multitudinẽ. fuge paucitatem. fuge etiam vnũ. nõ habeo cũ quo te cõmunicatũ velim. et vide. ꝙ iudiciũ meũ habeas. Audeo te tibi credere. Crato (vt aiunt) huius stilbonis auditor. cuius mẽtionem priori feci ep̃la. cum vidisset adolescẽtulũ secreto ambulantẽ. interrogauit q̃d illic solus faceret. mecũ (inquit) loquor. cui crato. caue (inquit) rogo et diligenter attende ne cũ hoie malo loquaris. Lugentẽ timentẽq; custodire solemus ne solitudine male vtatur. nemo est ex imprudentibus qui sibi relinqui debeat. tũc mala ꝯsilia agitat. Tũc aut ipsis aut alijs futura pericula struũt. Tũc cupiditates improbas ordinãt. Tu aũt tũc scito te esse oibus cupiditatibus solutum. cũ eo pueneris. vt nihil deũ roges nisi q̃d rogare palam possis. Nũc eñ quãta demencia est hoim. turpissima vota dis insusurrãt. Si q̃s admouerit aures cõticescãt et q̃d scire hoiem nolũt deo narrãt. Uide ergo an hoc salubriter precipi possit. sic viue cũ hoibus tanq̃ deus videat. sic loquere cum deo tanq̃ homines audiant. Uale)

De naturalibus vicijs siue defectibus Epistola vndecima.

Locutus est mecum amicus tuus bone indolis. in quo quãtum esset animi quãtum ingenij quãtum etiam pfectus sermo primus ostendit. Ibi se colligebat verecundia bonũ adolescentiũ signũ. suffusus est illi rubor. qui quãtum suspicor etiã cum se ꝯfirmauerit et oibus vicijs exuerit sapientẽ quoq; sequetur. Nulla enim sapientia naturalia corpis. aut animi ponuntur vicia. Quicquid infixum et ingenitũ est leniter nõ arte vincitur. Magis quidẽ in iuuenibus apparet rubor. quibus et plus caloris est. et tenera frons. nihilominus veteranos et senes tãgit. Accipe

salubrem vtilem et salutarem doctrinam. aliquis vir bonus nobis eligendus est. ac semper ante oculos habendus. vt sic tanq̃ illo spectante viuamus. et tanq̃ illo vidente faciamus. Hoc mi lucilli Epicurus precepit custodem nobis et pedagogum dedit nec immerito. magna pars peccatorum tollitur. si peccatori testis assistat. Aliquem habeat animus quem vereatur. cuius autoritate etiam secretum suum sanctius fiat. O felicem illum qui non presens tm̃ factum. sed etiam cogitatus emendat. O felicem qui sic aliquem vereri potest vt ad memoriam quoq̃ eius se cõponat atq̃ ordinet. qui sic aliquem vereri potest cito erit verendus. Elige itaq̃ Cathonem. si hic videntur tibi nimis rigidus. elige remissioris animi virum Lelium. elige cum cuius tibi vita placuerit et oratio. et illum tibi semp̱ ostende vel custodem vel exemplum. Opus est in quã ailquo ad quem mores nostri se derigant. nisi ad regulam praua non corriges. Vale)

De cõsolatione senectutis Epistola duodecima.

Quocũq̃ me verto argumẽta mee senectutis video. veneram in suburbiũ meum. et querebar de impensis edificij dilabentis. ait villicus meus non esse neglegentie sue viciũ. oĩa se facere sed villam veterem esse. Hec villa inter manus meas creuit. quid mihi futurum est. si tam putrida sunt etatis mee saxa. senectus mea quocumq̃ auerterã apparuit. Complectamur igitur illam et amemus plena voluptatis est si illa scias vti. gratissima sunt poma cum fugiunt. pueritie maximus in exitu decor est. in extrema regula stantẽ iudico habere voluptates suas. dulce est eñ cupiditates fatigasse ac reliquisse. Molestũ (inquis) est mortẽ ante oculos habere. primũ ista tam seni añ oculos debet esse qm̃ iuueni. Non eñ citamur excessu. deinde nemo tam senex est vt nõ improbe vnũ diẽ speret. vnus aũt dies gradus est vite. Ideo Heraclitus vnus (inq̃t) dies par est oĩ. Nã si dies ẽ tempus viginti quatuor horaꝝ. necesse est oẽs dies inter se esse pares. q2 nox habet qd̃ dies ꝑdidit. Nihil eñ habet longissimi temporis spacium. qd̃ non in vno die inuenias lucem et noctem. et inter alternas mũdi vices. Plura facit ista non alia contractior vel productior dies. Ita q̃ sic ordinandus est omnis dies. tanq̃ cogat agmen et cõsumet atq̃ expleat vitam.

In supremum ituri. leti hilaresq3 dicamus vixi. et q̄ dederat cursum fortuna p egi. crastinum si adiecerit deus leti recipiamus, ille beatissimus est et securus sui possessor. q̄ crastinū sine sollicitudine expectat. Agamus deo gratias q̄ nemo in vita teneri pt. calcare ipsas necessitates licet. Uale)

Quod spes non deficiat et stulticia semper incipiat. Epistola tredecima.

Multum tibi esse animi scio nemo pt athleta magnos spūs ad certamen afferre. qui nūq̄ sigillatus est. Ille qui sanguinem suū fudit cuius dentes crepuerūt sub pugno. qui supplātatus aduersariū toto tulit corpore nec piecit animum piectus. qui quotiens cecidit contumatior resurrexit. cum magna spe descendit ad pugnam. Plura sunt lucilli que nos terrent q̄ que nos premūt. Accipe tū a me consilia q̄bus te munire possis. nam sepius opinione q̄ re laboramus. Id tibi precipio ne sis miser ante tempus. cū illa velut imminentia expauisti. forte nūq̄ ventura sunt. certe nōdum venerunt. Quedā ergo nos torquēt magis q̄ debent. quedā vero ān torquēt q̄ debēt. Quedā torquēt cum omnino non debent. aut augemus dolorem. aut fingimus. aut precipimus. Tu aūt non quid audias sed q̄d sentias cogites. et cū paciētia deliberes. ac te ipsum interroges qui tua optime nosti. quid est quare isti me plorent. quid est q̄ trepident. q̄ multa non expectata venerūt. q̄ et expectata nō comparuerunt. Etiā si futurū est. quid iuuat dolori occurrere suo. satis cito dolebit cū venerit. interim tibi meliora pmitte. multa interueniēt quibus vicinū piculū esse, pe ad motū. aut subsistat. aut desinat. aut in alienū caput transeat. Aliqn̄ gladius ab ipsa ceruice reuocatus est. nullus miseriarū modus si timetur quantū pt. Spe metū tpa. nihil tam certū est ex his que timent. vt non cercius sit et formidata subsistere et sperata decidere. ergo metū et spē examina. et quotiēs in certa erunt oīa tibi fauere crede qđ mauis. et pturbare te desine. Alius dicet fortasse non veniet. tu dic. quid si veniet. videbimus vtrum veniet pro me fortasse veniet et mors istā vitā honestabit. cicuta magnum socratem cōfecit. Catoni gladiū extorque et glorie magnā ptem detraxeris. Jam finē eple faciam si illi signum impressero. inter cetera mala hoc quoq̄ habet stulticia semp incipit viuere. Considera quid vox hec significet lucilli virorum optime et intelliges qm̄ feda sit hoim leuitas.

quotidie noua fūdamēta ponentiū nouas spes etiam in exitu inchoantiū. Circūspice tecum singulos. occurrēt tibi senes. qui se cum maxima ambitione. ad peregrinationē. ad negociandum parent. Quid autem turpius q̄ȝ senex viuere insipiens. Uale.)

Que terrent homines Epistola decima quarta.

[F]Ateor nobis insitā esse curā corporis. fateor huius nos gerere tutelā. non nego indulgendū illi. seruiendum nego: multis em̄ seruiet qui corpori seruit. qui ꝑ illo nimium timet. qui ad illud oīa refert. Sic nos gerere debemus non tāq̄ȝ ꝓpter corpus viuere debeamus. sed tāq̄ȝ nō possimus sine corpore. Honestū em̄ ei vile est. cui corpus nimis carū est. Agat eius diligētissime cura. ita tn̄ vt cū exigit rō. cū dignitas. cū fides. mittēdū in ignes sit. Nihilominus quātū possum⁹ euitemus incōmoda queqȝ. et in tutū nos reducamus. excogitātes sub inde q̄b⁹ possint timēda depelli. Quoꝝ tria (nisi fallor) genera sūt. timet inopia. timent morbi. timent q̄ p vim potentioris ītpetus eueniūt. Ex hijs oībus magis nos cōcutit qd̄ ex aliena potētia īpendet. magno ei strepitu et tumultu venit. Naturalia mala q̄ retuli inopie atqȝ morbus silentio subeūt. nec oculis nec auribus quicq̄m terroris incuciūt Ingēs alterius mali pōpa ē. ferrū circa se ⁊ ignē hȝ. ⁊ cathenas. ⁊ turbam feraꝝ. quā in viscera mittat humana. Oēs aūt potētes amicos habere operosum est. satis est inimicos nō habere. Circūspiciendū ergo nob̄ est quō a vulgo tuti eē possimus. Primum nihil inde cōcupiscamus. rixa est inter petitores. deinde nihil habemus qd̄ cum magno emolimento insidiantis eripi possit. Nemo ad humanū sanguinē ꝓpter ip̄m venit. aut admodū pauci plures cōputant q̄m oderint. Nudū latro transmittit. Etiā in obsessa via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo fugiendū est. Has lr̄ās nō dico apud bonos sed apud mediocriter malos infulaꝝ loco sūt. nam forensis eloquētia: et quecūqȝ alia populū mouēt. aduersarios habent. hec quieta et sui negocij cōtemni nō p̄t cui ab oībus artibus etiā apud pessimos honor est. Nūq̄ȝ in tm̄ cōualescit nequitia nūq̄ȝ sic ꝯtra ꝟtutes cōiurabit vt nō philosophie nomē venerabile et sacrū maneat. Cetrum philosophia ipsa tranquille modesteqȝ tractanda est. Perit aliqua nauis in portu. sed q̄d tu accidere in medio mari credis. Perimunt aliqū

innocētes. q̄s negat. nocētes tū̄ sepius. Nūc ad quotidianā stipem manū̄ porriges. au rea te stipe iplebo. is maxie diuicijs fruitur qui mīe indiget. q̄ eget diuicijs timet p illis Nemo āt sollicito bono fruit. adijcere aliq̄d studet illis. dū̄ de incremēto cogitat. obli tus ē vsus. rōcinatiōes accipit. forū cōterit kelendariū̄ vsat. fit ex dño pcurator. Uale)

Q̄uo exercitatur corpus et animus

Epistola decima quinta

m Os antiquitus fuit vsq̄ ad meā seruatus etatē primis epl'e verbis adijcere. Si vales bene ē. et ego valeo. recte ꝛ nos dicimus. si philosopharis bene est. valere enim hoc demū̄ est. sine hoc eger est animus. Corpus quoq̄ etiam si magnas habet vires. non aliter q̄ꝫ furiosi aut frenetici validum est. ergo hanc precipue valitudi nē cura. deinde illam secundam que non magno tibi constabit si volueris bene vilere. Itaq̄ quantum potes circū̄scribe corpus tuū̄. et aīo locum laxa. multa sequunt' incō moda huic deditos cure. quia copia ciboꝝ subtilitas impedit'. Accedūt pessime note q̄cq̄d igit' facies. cito redi a corpore ad animū̄. illū̄ noctibus atq̄ diebus exerce. labore modico alit' ille. Hāc exercitationē nō frigus nō estas ipediat nec senectus quidē. illud bonū̄ cura q̄d vetustate fit melius. Nec ego sp te iubeo imminere libro aut pugillari bꝰ. dandū̄ est aliq̄d interuallū̄ aīo. ita tū̄ vt nō resoluat' ꝫ remittat'. Gestatio et corpus cōcutit ꝛ studio nō officit. Possis legere. possis dictare. possis loq̄. possis audire. quoꝝ nihil nec āmbulatio quidē vetat fieri. Discedāt aliq̄n̄ ista insidiosa bona. ꝛ sperātibꝰ melio ra q̄ꝫ assecutis. si q̄d in illis esset solidi aliq̄n̄ et impleret. nūc haurientiū̄ sitim cōcitant. Quare potius a fortuna impetrem vt det. q̄ꝫ a me ne petam. Quare autem petam obli tus frugalitatis humane. Ecce hic dies vltimus est. Uale)

Q̄uo ex falsa opīone nascētia nō desinūt

et q̄uo naturalia desideria finita sīt Epistola decima sexta.

Iquere ꝫ mi lucilli scio neminē posse btē viuere ne tolerabiliter quidē sine sa pientie studio. ꝛ vitā btām pfectā sapiētia effici. Ceteꝝ etiā tolerabilē inchoatā. Plus opis est vt pposita custodias. q̄ꝫ vt honesta pponas. Perseuerādum ē et assiduo studio robur addendū̄ donec mēs bona sit q̄ bona voluntas est. Illud ante omnia vi

de. vtrum in phia an in ipsa vita profeceris. non est phia populare artificium. nec osten tationi paratum. non in ꝟbis sȝ in rebus est. animũ format et fabricat. vitam disponit accões regit. agenda et obmittẽda demoustrat. sed et ad gubernaculum et perancipitia fluctuantium dirigit cursum. sine hac nemo securus est. Innumerabilia accidunt sin gulis horis que cõsilium exigunt. quod ab hac petendum est. Diceret aliq̃s quid mihi ꝓdest phia si fatũ est. q̃d ꝓdest si casus impat. q̃d ꝓdest si deus rector est. nã et immuta ri certa non pñt et nihil p̃parari pt aduersus in certa. Quicquid est ex hijs lucilli. vel si oĩa hec sȝ phandũ est. hoc ad hortabit̃ vt deo libẽter pareamus. vt fortune cõtumacit̃ resistam⁹ hec docebit vt deũ sequarȝ. feras casũ. Ab epicuro dictũ est. si ad naturã viues nũq̃ paup eris. Si ad opiniones nũq̃ eris diues. Exiguũ natura desiderat opinio immensum. naturalia desideria finita sȝ. ex falsa opinione nascẽtia vbi desinãt non hñt nullus eñ terminus est falso. error immensus. Uale)

De volente prius parare diuicias et postea sapiam et qd acq̃sitio diuiciaꝝ nõ ẽ finis miserie sȝ mutatio Ep̃la decima septia.

P Roijce ista si sapis immo vt sapias et ad bonã mentẽ magno cursu ac totis viribus tende. Si q̃d est quo tenerȝ aut expedi aut incide. Morat̃ (inq̃s) aut me res familiarȝ sic illã disponere volo. vt sufficere nihil agẽti possit. ne pauptas mihi oneri sit aut ego alicui. Cũ hec dicis nõ videris vim et potentiã eius de quo cogitas boni nosse. Mihi crede aduoca phiam in ꝯsiliũ. suadebit tibi ne ad calcu los sedeas. Nempe hoc querȝ et hec ista dilatiõe vis assequi ne tibi pauptas timẽda sit. Quid si appetenda est. multis ad phandum obstitere diuicie. Pauptas expedita est se cura ẽ. facile est pascere paucos ventres et bñ institutos et nihil aliud desiderantes. q̃ impleri. paruo fames cõstat. magno fastidium. pauptas cõtenta est desiderijs instanti bus satisfacere. Si vis vacare aĩo. aut paup sis oportet aut pauperisimilis. non põt studiũ salutare fieri sine frugalitatȝ cura. frugalitas ãt pauptas volũtaria est. Tolle ita q̃ istas excusatões. quãtum sat est. nondũ habeo. si ad illã summã ꝑ venero tũc me totũ phie dabo. Atqui nihil priusq̃ hoc parandũ est. quod tu differs et post cetera paras ab hoc incipiendũ est. Parare (inquis) vnde viuã volo. simul parare disce. si quidem

te vetat bñ viuere bene mori nõ vetat. Nõ est qꝺ nos a phia reuocet nec egestas quidē vel fames. nullius nec hoīs nec dei timor. nõ est ergo prius aliqđ querendum. licet ad phiam et sine viatico ꝑuenire. Multis passe diuitias nõ finis miseriaꝝ fuit. ſꝫ mutatio nec hoc miror. nõ est eñ in rebus viciũ. sed in ipo aio. Illud qꝺ pauptatem grauē nob fecerat. et diuitias graues fecit. quemadmodũ nihil refert vtꝝ egrum in aureo lecto vel in ligneo colloces quocumqꝫ illum transtuleris morbũ suum secum transfert. sic nihil refert vtꝝ eger animus in diuitijs aut in pauptate ponaꝛ. malũ suũ illum sequiꝛ. Uale)

De refrenandis voluptatibus Episto/la decima octaua.

Decēber est mensis cũ maxie ciuitas desudat ius luxurie publice datũ est. ingēti apparatu sonāt oia. adeo nihil interest vt videaꝛ mihi nõ errasse q̄ dixit olim decembrē mensem fuisse nũc annũ. Si te hic haberem tecum ꝯferrem. voluptatis causa ac festoꝝ dieꝝ vestē mutamus hijs diebus maxime aio impandũ est vt tũc voluptatibus abstineat: cũ in illas oibus turba ꝓcumbit. Certissimum argumentũ firmitatis sue capiēs. si ad blāda et in luxuriam trahentia necit nec abduciꝛ. licet eñ sine luxuria festũ agere diē. Ceterum mihi adeo placet temptare animi tui firmitatē vt ex precepto magnoꝝ viroꝝ tibi quoqꝫ precipiā. interponas aliquot dies q̄bus cõtentus minimo ac vilissimo cibo. dura atqꝫ horrida veste. dicas tibi hoc ē qꝺ timebaꝛ. in ipa securitate animus ad dificilia se preparet. et cõtra in iurias fortune inter bñfitia firmeꝛ. Miles in media pace discurrit sine vllo hoste. vallũ iacit. et supuacuo labore lassaꝛ. vt sufficere necessario possit. Quē in ipa re trepidare nolueris. ante rē exerce. H secuti sꝫ qui oibus mēsibus pauptatē imitati ꝓpe ad inopiā accesserũt. ne vnq̄ꝫ expauesceret qꝺ sepe didicisset. Facias igiꝛ qꝺ multa milia seruoꝝ. multa milia pauperũ faciũt. illo te noie suscipe. Exerceamur ad paululũ et ne insperatos fortuna deprehēdat. Fiat nobis pauptas familiaris. securius diuites erimus si sciamus q̄ꝫ non sit graue pauꝑes esse. et si nõ iucunda res sit aqua et polenta aut frustũ ordeacei panis. sũma tñ voluptas est. posse etiā capere ex hijs voluptatē. Incipe ergo mi lucilli cum pauꝑe habere cõmerciũ. aude hospes cõtemnere opes. et te quoqꝫ dignum deo finge. nemo alius dignus est deo q̄ꝫ qui opes

cōtempserit. quaꝝ possessionē tibi nō interdico sed efficere volo vt illas intrepide possideas. quod vno consequeris modo si te etiam sine illis beate victuꝝ tibi persuaseris. si illas tamꝗ̄ exituras semꝑ aspexeris. Uale)

De ocio Epistola decima nona.

Exulto quotiēs epistolas tuas accipio. implent enim me bona spe. ita facoro. si potes subduc te istis occupationibus. si minus. eripe. satis tp̄is multū sparsimus. incipiamus vasa in senectute colligere. in freto viximus. moriamur in portu. nec ꝗ ego tibi suaserim nomē ex ocio petere. quietē potes vendicare sine vllius odio. nō precio puo res magna pstare pt. In eam dimissus es vitā que tibi nūꝗ̄ terminū miseriaꝝ ac seruitatis factura sit. subduc ceruicē iugo tritā. semel incidi istam qm̄ sꝑ premi satius est. qm̄ diu satis nihil tibi fuerit ipse alijs non eris. Epicurus inquit añ circūspiciendū est tibi cū quibus edas et bibas ꝗ̄ quid edas et bibas. nā sine amico visceratio leonis et vita lupi est. hoc non cōtinget tibi nisi secesseris. Uale)

Quod facta dictis conueniant Epistola vicesima.

J vales et te dignū putas q̄ aliqñ fias tuus gaudeo. mea em̄ gl'a erit si te istinc vbi sine spe exeundi fluctuas extraxero. Illud āt te mi lucilli rogo atqꝫ hortor vt phiam in precordia ima mittas et expimentū tui profectus capias. nō oratione nec scripto sed animi firmitate. ⁊ cupiditatū diminutiōe. ꝟba rebus pba facere docet phia non dicere. et hoc exigit vt ad legem suam quisqꝫ viuat ne orationi vita dissenciat. maximū hoc est ⁊ officiū sapientie. et indiciū. vt ꝟbis opa cōcordent. vt ipe vbiqꝫ par sibi idē qꝫ sit. quis hoc prestabit. pauci. aliqui tñ. nec tñ dico sapientem vno semꝑ iturū gradu. sed vna via. Obserua itaqꝫ nūq̄d vestis tua domusqꝫ dissenciant. nūq̄d in te liberalis sis in tuos sordidus. nūq̄d cenes frugaliter edifices luxuriose. vnam semel ad quā viuas regulam prende. et ad hanc oēm vitam tuā equa. Quidā se domi cōtrahunt in dilatāt foris et extendūt. viciū est hec diuersitas. signū vacillantis animi. ac nondum habentis tenorē suū. Etiam nūc dicā vnde sit ista incōstantia et dissimilitudo reꝝ con

filiorūq;.nemo ꝓponit sibi quid velit nec si ꝓposuerit perseuerat in eo.sed transtulit.nec tantū mutat.s; redit.et in ea que deseruit et dampnauit resoluitur. Itaq; (vt relinquā diffinitiones sapientie veteꝝ et totū cōplectar humane vite modū)hoc possum cōtentus esse. Quid est sapiētia:semꝑ idē velle atq; nolle;licet illā exceptiunculā nō adijciā.vt rectum sit qd velis .non pt cuiq; idem sꝑ placere nisi rectū.qd beneficio tuo nō potes scire.pauꝑtat; scies.illa veros certosq; amicos retinebit.o quādo veniet ille dies.quo nemo in honorē tuū mentiatur. Huc ergo cogitationes tue tendāt.hoc cura hoc opta omnia alia vota deo remissurus.vt cōtentus sis temetipso.et ex te nascētibus bonis.q pt esse felicitas ꝓpior. Redige te ad ꝑua quibus cadere nō possis.ingētis animi ē qui diuicias illas circūfusas sibi multumq; diuq; miratas qd ad se venerint ridet.suas q; magis audit esse qm sentit. Multum est nō corrumpi diuiciaꝝ cōtubernio. magnus est ille q in diuicijs pauꝑ est.s; securior q caret diuicijs nemo nascit diues.quisq; exit in lucē iussus est lacte et pamno esse cōtentus ab hijs inicijs nos regna nō capiunt. Uale)

De fugiendis altis rebus Epistola vicesima prima.

Um istis tibi esse negocium indicas de quibus scripseras.maximum negocium tecū habes.tu tibi molestus es.quid velis nescis. melius ꝓbas honesta q; sequeris. Uides tu vbi sit posita felicitas. s; ad illā ꝑuenire non audes. quid sit aūt quod te impediat.dicam: magna esse hec existimas.que relicturus es.et cum proposuisti tibi illam securitatem ad quā trāsiturus es.retinet te huius vite(a qua recessurus es)fulgor. tāq; in sordida et obscura casurum: Erras lucilli ex hac vita ad illam ascēditur.quid inter est inter splendorem et lucem.et cum hec certam originem habeat et suam.ille niteat alieno.hoc interest inter hanc vitam et illam. Studia tua te nobilem et clarum efficient.exemplum Epicuri referam cum Idumeneo scriberet. Si gloria(inquit)tangeris nociorem te mee epistole faciēt.qm omnia ista que coleris.et ꝓpter q colis.nūquid ergo mētitus est. Quis Idumeneū nosceret nisi Epicurus illū suis letter; indidisset. Nomē Atici perire ciceronis epl'e non sinūt nihil illi ꝓfuisset gener agrippa.et Tiberius ꝓgener et dru-

tius cesar, pnepos, inter tã magna noia taceret. nisi Cicero illũ applicuiss3. Quod Epicurus amico suo poterat, pmittere h tibi, pmitto lucilli. habebo apd posteros gratiã mecũ possum duratura nomina, pducere. Ad hunc Idumeneũ Epicurus illã nobilẽ sententiã descripsit. Si vis (inquit) Phitoclea te diuitem facere. non pecunie adijcien dum sed cupiditati detrabendũ est. Et aptior ista sentẽtia est q̃ vt interptanda sit. et disercior q̃ vt adiuuãda. hoc vnũ te admoneo. ne istud tm̃ existimes de diuicijs dictũ. quocũq3 trãstuleris idẽ poteris. Si vis phitoclea honestũ te facere. nõ honoribus ad dijciendũ. s3 cupiditati detrabendũ est. Si vis in ppetua esse voluptate. non voluptatibus adijciendũ. sed cupiditati detrabendũ est. Si vis te senẽ facere. et implere vitã. nõ annis adijciendum sed cupiditatibus abstrabendum. Uale)

De officijs publicis euitandis et morte non timenda Epistola vicesima secunda

Iam intelligis educendũ esse te ex istis occupationibus speciosis et malis. s3 quõ id psequi possis queris. Cũ rebus ipsis deliberandũ ẽ. et toto ipetu. totis viribus id agendũ. vt te istis officijs exuas. Et quidẽ quã dico sententiã attẽde. Censeo aut ex ista vita. aut e vita excundum. Nemo tam timidus est vt malit semp pendere q̃ semel cadere. Epicuri epistolam ad hãc rem ptinentem legi que Idumeneo scribitur. quẽ rogat vt quãtum pt fugiat et, ppere t. añq̃ aliqua vis maior interueneat et auferat libertatẽ recedendi. Idem tamen subicit nihil esse temptandum. nisi cum apte poterit tempestiueq3 temptari. sed cum illud tempus captatum diu venerit. exiliendum ait. dormitare de fuga cogitantem vetat et sperat salutarem etiam ex difficilimis exitum. si nec properemus ante tempus. nec cessemus in tempore. Non est fortis vir et strenuus qui laborem fugit. verum vbi crescit illi animus ipsa rerum difficultate. Dicentur tibi ista si operepreciũ habebit perseuerantia. sed nihil indignum bono viro faciendum paciendum ve erit. alioquin sordido se et contumelioso labore non conteret. Facile est mi lucilli occupationes euadere si occupationum premia contempseris. illa sunt que nos morant et detinent. Ita est mi lucilli. paucos seruitus plures seruitutes tenent. Nemo cum sarcinis enatat. emerge ad meliorem vitam propicio deo. sed non

sic quo istis ꝓpicius est quibus benigno vultu mala magnifica tribuit. Iam imprimā epistole signū. nemo (inqt Epicurus) non ita e vita exit tāq̄ modo intrauerit. quecum q̄ vis occupa. adolescentē. senem. medium inuenies eq̄ timidū mortis. eq̄ inscium vi te. nemo quicq̄ hꝫ facti in futura eīn nrā distulimus. Nihil me magis in ista voce de lectat. qm̄ q̄ exprobrat̄ senibus infantia. Nemo (inqt) aliter qm̄ quo mō natus est exit e vita. falsum est. peiores morimur q̄ nascimur. nostꝝ id nō nature vitiū est. Illa de nobis ꝯqueri debet. et dicere qd est hoc. sine cupiditatibus vos genui. sine timoribus. sine supstitione sine pfidia. ceterisq̄ pestibus. quales intrastis exite. Si quis pceperit sapientiā. tā securus moritur. q̄ nascit̄. Nunc vero trepidamus cū periculū accesserit. non animus nobis. non color cōstat. lacrime nihil ꝓfuture cadūt. quid est turpius q̄ in ipso limine securitatis esse sollicitum. Causa autē hec est. q̄ inanes omnium bonoꝝ sumus. nemo q̄ bene viuat. sed q̄ diu curat. cum omnibus possit contingere vt bene viuant. vt diu autem nulli. Uale)

De vero gaudio Epistola vicesima ter cia.

Utas me tibi scriptuꝝ q̄ humane nobiscum hyems egerit que et remissa fuit et breuis. q̄ malignum ver sit. q̄ prepósteꝝ frigus. et alias inepcia verba querentium. Ego vero aliquid. quod mihi et tibi prodesse possit scribam. quid autē illud erit. nisi qd te exhortor ad bonam mentem. Huius funda mentum quod sit queris. Ne gaudeas vanis. fundamentum hoc esse dixi. culmen est et ille ad summā peruenit qui scit quo gaudeat. qui felicitatem suam in aliena potesta te non posuit. sollicitus est et incertus sui quē spes aliqua pruritat. hoc ante omnia fac mi lucilli. disce gaudere vero gaudio. mihi crede. verum gaudium res secura est. Mor tem cōtemnere pauptati domū aperire. voluptates tenere sub freno. meditari doloris pacientiā. hec qui aput se versat in gaudio magno est. in huius gaudij possessione te esse volo. nūq̄ deficiet cū semel vnde petat̄ inueneris. leuiū metalloꝝ fructus in sūmo est. Il la opulētissima sꝫ quoꝝ in alto latet vena. assidue plenius respōsura fodiēti. Hec q̄bus delectat̄ vulgus tenuem hn̄t ac pfusoriā voluptatē. ⁊ qd̄cūq̄ inuenticiū est fundamēto

caret. Hoc de quo loquor. ad qd te conor pducere est solidũ ꝛ quod plus pateat introrſ ſum. Fac igitur oro lucilli cariſſime vnũ quod te preſtare põt felicẽ. diſijce et cõculca iſta q̃ extrinſicus ſplẽdent. et de tuo gaude. q̃d aũt hoc ẽ de tuo. id ẽ de te ipõ. et tui optima pte. Corpuſculũ quoq3 etiã ſi nihil ſine illo fieri pt. magis neceſſariam rem credo q̃3 magnã. vanas ſuggerit vanitates breues penitẽdas. ac niſi magna moderatõe tpentur in cõtrariũ abituras. viri boni auiditas tuta eſt. Unũ ãt hec ſubeat dicã. ex bona cõſcien cia ex honoſtis cõſilijs. Ex rectis accionibus. ex fortuitoꝝ cõtemptu. pauci ſt3 qui ex cõſilio ſe ſuaq3 diſponũt ideo cõſtituendũ eſt q̃d velimus et in eo pſeuerandũ. Id agen dũ eſt vt ſatis vixerimus. quidã aũt tũc incipiũt cũ deſinendũ eſt. male viuũt qui ſp vi uere incipiunt. ſp illis impfecta vita eſt. Non pt aũt ſtare patus ad mortem. qui mõ in cipit viuere. ſi hoc iudicas mirum adijciam quod magis ammireris. quidam ante vi uere deſierunt q̃m inceperunt. Uale)

De conſolatione cõtra timorem Epiſto la viceſima quarta.

Olicitum te eſſe ſcribis de iudicij euentu. qd tibi furor inimici denũciat. et ex iſtimas me ſuaſurũ vt meliora tibi ipſe preponas et acquieſtas ſpei blande. ſ3 ego alia te ad ſecuritatẽ via ducã. Si vis oẽm ſollicitudinem exuere. quicq̃d vereris ne eueniat euenturũ vtiq3 ꝓpone. et quodcũq3 eſt illud malũ tecũ ipſe metire. ac timorẽ tuũ taxa. Intelliges ꝑfecto aut nõ magnũ aut non longũ eẽ. qd metuis. nec diu exempla q̃ bus cõfirmeris colligenda ſunt. omnis illa etas tulit. In carcere Socrates diſputauit et exire (cum eſſent qui pmitterẽt fugam) noluit. remanſitq3 vt duaꝝ rerum grauiſſima rum hominibus metũ demeret. mortis et carceris. Mucius ignibus manum impoſ ſuit. acerbumq3 eſt vri quãto acerbius. ſi id te faciente paciaris. Uides hominem non eruditum nec vllis preceptis contra mortem aut dolorem ſubornatum. Militari tm̃ robore inſtructum. a ſe penas irriti conatus exigentem. ſpectator diſtillantis in hoſtili foculo dextre ſtetit. nec ante remouit nudis oſſibus fluentem manum. q̃m ignis illi ab hoſte ſubductus ẽ. Facere aliq̃d in illis carceribus felicius potuit nihil forcius. Uide quãto acrior ſit ad occupãda picula virtus. q̃3 ad irroganda crudelitas. Facilius Por

senna Mucio ignouit.qđ voluerat occidere.ꝙ sibi Mucius ꝗ nō occiderat.decātate
st (inquis) in oibus scolis fabule iste.iam mihi cum ad cōtennendum mortem ventum
fuerit Cathonem narras.quid ni ego narrem.vltima ista nocte platonis librum lege-
bat.Tu aūt quod equissimum est spera.et ad id qđ est iniquissimū te para.Illud ante
oia memēto demere rebus tumultū.ac videre q̄d in quacūq̧ re sit.scias nihil esse in istꝭ
terribile nisi timorē ipm nec hoibus tantū.sꝫ rebus ꝑsona demēda et reddenda facies
sua.Quid mihi gladios et ignes ostēdis.et turbā carnificū ꝯtra te frementē.Tolle istā
pompā sub qua lates.et stultos territes.mors est quā nuꝑ seruus meus.ancilla mea cō
tempsit.Nempe dolor est.quē podagricus ille cōtempsit.quē stomathicus ille in ipsis
delicijs ꝑfert.quē in puerperio puella ꝑpetit.Leuis est si ferre possum.breuis ē si ferre
nō possum.Hec in aio reuoluta q̄ sepe audisti.sepe dixisti.sꝫ an vere audieris aut vere
dixeris effectū ꝓba.Hoc em̄ turpissimū est qđ nob obijci solet.ꝟba nos phie non oꝑa
tractare.Quid tu.nūc primū tibi imminere mortē scisti.nūc exiliū.nūc dolorē.In hoc
natus es.Quicq̄d fieri pt q̄si futuꝝ cogitemus.qđ facere te moneo.scio certe te fecisse.
Ipse voluptates in tormēta vertunt.Epule curdelitatē afferūt.ebrietates neruoꝝ tor
porē.tremorēq̧.libidines.pedū manuū ⁊ articuloꝝ oim deprauatōes.Pauꝑ fiā.inter
plures ero.exul fiā.ibi me natū putabo quo mittar.Alligabor.q̄d ei.nūc solutus sum.
ad hoc me natura graue corꝑis mei pōdus cōstrinxit.moriar hoc dicis.desinā egrota
re posse.desinā alligari posse.desinā mori posse.Nō sū tā ineptus vt Epicureā cātile-
nam in hoc loco ꝓsequar.et dicā vanos esse inferioꝝ metus.ꝑmitte nihil in hoc loco
referre ꝟsum tuū.Turpe est aliud loqui.aliud sentire.turpius est.aliud scribere.aliud
sentire.Memini te illum locū aliq̄n tractasse.non repente nos in mortem incidere.sed
minutatim ꝓcedere.Quotidie morimur.quotidie em̄ demitur aliqua ꝑs vite.et tunc
quoq̧ dum crestimus vita decrescit.Infanciam amisimus.deinde pueritiā.deinde
adolescentiā vsq̧ ad hesternum.quicquid transijt temporis.perijt.hunc ipsum quē agi
mus diē cū morte diuisimus.Quemadmodū clepsedra nō extremū stillicidiū exhau
rit sed quicq̄d ante defluxit.sic vltima hora qua esse desinimus non sola mortē facit sꝫ
sola cōsumat.tunc ad illā ꝑueniemus.sꝫ diu venimus.Malo te legas ꝙ epistolam

meam. apparebit em̄ tibi qm̄ timemus mortē extremā esse nō solam. in vtrūq; tamen monendi ac firmandi sumus. vt ne nimis amemus vitā et ne nimis oderimus. Uir fortis et sapiens debet non fugere e vita sed exire. Uale).

Qualiter monendi sint amici et etiā senex vt viuant ac si videantur Epistola vicesima quinta.

Uod ad duos amicos nostros ptinet. diuersa via eūdum est. alterius em̄ vicia emendāda sīt. Alterius frangenda vtar libertate tota. Non amo illū nisi offendam. an sim profecturus nescio. Malo successum mihi q̄z fidem de esse. nec desperaueris etiā diutinos egros posse sanari si cōtra intempantiā steterꝫ si multa in vitos ꝛ facere coegerꝫ ꝛ pati. Nec q̄dē de altero satis fiducie habeo eo excepto q̄ ad huc peccare erubescit. Nutriēdus ē hic pudor qr q̄z diu in aio eius h durauerit. aliq̄s erit bone spei locus. Cū hoc veterano ptius agendū puto. ne in desperationē sui veniat. Nihil ex hijs q̄ habemus necessariū est. ad legē nature reuertamur. panē ꝛ aquā natura desiderat. ad hec nemo paup̄ ē inter que quisq; desiderium suū clausit. cum ipso Ioue de felicitate contendat vt ait Epicurus Sic facias quecūq; facies tamq̄z spectet aliquis. Omnia mala nobis solitudo psuadet. Uale)

De cōsolatiōe senectutis et aliaꝝ passionum Epistola vicesima sexta.

Odo dicebā tibi in cōspectu esse mee senectutꝫ. inter decrepitos me numera et extrema tāgentes. Gratias deo ago nō sencio in animo etatis iniuriā. cū sentiam in corpore. tm̄ vicia et vicioꝝ ministeria senuerunt. viget animus. et gaudet non multū sibi esse cū corpore. Magnā ptē oneris sui posuit. exultat. et senectutem ait esse florem suum. credamus illi. bono suo vtatur. Que em̄ querela est. quod incōmodum. si quicquid debeat desinere deficit. Et quis exitus est melior q̄z i finē suū natura soluente dilabi. Non timide itaq; componor ad illum diem quo depositis strophis ac fucis de me iudicaturus sum. Utrum loquar forcia an senciam. Remoue studia. totam vitam tracta. mors de te pronunciatura est. ita dico disputationes et litterata colloquia et ex preceptis sapientū verba collecta. et eruditus sermo nō ostē

dunt verꝝ robur animi. est eñi oio etiã timidissimis audax. q̃d regeris tũc apparebit cũ animã ages. Accipio cõditionẽ nõ reformido iudiciũ. hec mecũ loquor sed tecũ me locutũ puta. Junior es. q̃d refert. nõ dinumerant̃ ãni. Incertũ ẽ in quo loco mors te spectat. Itaqꝫ tu illã oi loco expecta. Ait Epicurus. meditare mortẽ. qui hoc dicit meditari libertatẽ iubet. qui mori discit nõ seruire dedidicit. supra oẽm potentiã ẽ, certe extra hoĩm. Quid ad illũ carcer et custodia. liberũ hostiũ habet. Una est kathena que nos alligatos tenet amor vite. qui vt non est abiciendus ita minuendus est. vt si q̃n res exigat nihil nos detineat nec impediat quo minus pati simus. quod q̃ñqꝫ faciendum est statim facere debemus. Uale.

Qui aliũ monet se ipsum monet Epistola vicesima septima.

Tu me (inquis) mones. iam eñi teipm monuisti. iam correxisti. Ideo alioꝝ emendationi vacas. Nõ sum tã iprobus vt curationes eger obeam ſꝫ tãqꝫ in eodẽ valitudinario iaceam. De cõi tecum malo colloquor. et remedia cõmunico. sic itaqꝫ me audi tãqꝫ mecũ loquar. Numera annos tuos et pudebit eadẽ velle que volueras puer. eadẽqꝫ parare. hec deniqꝫ tibi circa mortis diẽ presta. Moriantur ante te vicia. dimitte istas voluptates turbidas magno leuandas. nõ venturꝰ tm̃ ſꝫ preterite etiã nocẽt. Aliqđ bonũ potius mansurũ circũspice. nullũ est aũt nisi qđ animus ex se inuenit sibi. Sola virtus prestat gaudiũ ppetuũ securũ. bona mens nec cõmodatur. nec emitur. et puto si venalis esſꝫ. non haberet emptorẽ. At mala quotidie emitur. Sed accipe iam qđ debeo et vale. diuitie sũt ad legem nature cõposita pauptas. Hoc sepe dicit Epicurus aliter et aliter. sed nũqꝫ nimis dicit̃ quod nũqꝫ satis dicit̃. quibusdam remedia monstranda. quibusdam inculcanda sunt. Uale.

Locoꝝ mutatio non tollit vicia Epistola vicesima octaua.

Hoc tibi soli putas accidisse. ⁊ admiraris quasi rem nouã. q̃ pegrinatõe tam longa. et tot locoꝝ varietatibus nõ discussisti tristiciã. grauitatẽqꝫ mentis. Animũ debes mutare nõ celũ. licet vastũ traieceris mare. licet (vt ait virgilius noster)

Horat.

terre vrbesq₃ recedant. sequūtur te quocūq₃ ꝑueneris vicia. Hoc em̄ querenti cuidam Socrates ait. Quid mirar₃. nihil tibi peregrinatiões ꝓdesse. cū te circūferas premit te eadē causa q̄ expulit. Quid terraꝝ iuuare pōt nouitas. q̄d cognitio vrbiū et locoꝝ. Queris quare te fuga ista nō adiuuet. tecū fugis. onus animi deponendū est. non añ tibi vllus placebit locus. vadis huc atq₃ illuc vt excucias insidens pondus. qđ iactatiõe incomodius fit. Sicut in naui onera immota minus vrgent. inequaliter cõuoluta circius eam ꝑtem inq̄₃ incubuere demergūt. Quicq̄d facis contra te facis. ⁊ motu ipso noces tibi. Egrū em̄ concutis. At cū istud exemeris malū. oīs mutatio loci iucunda fiet. Magis quis venerit q̄₃ quo interest et ideo nulli loco adijcere debemus animū. Cū hac ꝑsuasione viuendū est. nō sum vni angulo natus. Patria mea hic totus mūdus est. Quid ꝑegrinar₃ ac locū ex loco mutas. cū illud quod queris bene viuere omni loco positū sit. nū quid tā turbidū fieri pōt q̄₃ foꝝ. ibi quoq₃ licet quiete viuere si necesse est. s₃ si liceat disponere se. ꝯspectū quoq₃ et vicinea fori ꝓcul fugiā. Triginta inq̄s tyrāni circūsteterūt Socratē. nec potuerūt animū eius infringere. Quid interē quot dm̄ sint. seruitus vna est. hanc qui contempserit in quātalibet turba dominantiū liber est. Tempus est desinere. Iniciū salut₃ est noticia peccati. Egregie hoc mihi videt̃ dixisse Epicurus. nam qui peccare se nescit corrigi non vult. deprehendas te oportet añq̄m̄ emendes. Ideo quātum potes te ipsum coargue. Inquire in te accusatoris principiū. deinde iudicis. nouissime deprecatoris: aliq̄ñ te offende. Vale)

De malis discipulis disciplinam contēnentibus Epistola vicesima nona.

E marcellino nrō queris. et scire vis q̄d agat. raro ad nos venit. nō vlla alia ex cā qm̄ qꝫ audire verū timet. a quo periculo iam abest. Nulli ei nisi audituro dicendū est. Ideo de Diogene. nec minus de alijs q̄ libertate ꝓmiscua vsi st₃ et obuios monuerūt. dubitari solet vtꝝ hoc facere debuerūt. Quid em̄ si quis surdos obiurget. aut natura morbo ve mutos. Quare inquis ṽbis parcā. gratuita sūt. nō possum scire an ei ꝓfuturus sim quē ammoneo. illud scio me alicui ꝓfuturꝝ si multos ammonuero spargēda manus est. Non p̄t fieri vt nō aliq̄ñ succedat multa

tentāti. Hoc mi lucilli nō estimo magno viro faciēdū dissilit eius autoritas. Sagitta-
rius aliqñ nō ferire debet. sed de errare. Non ē ars que ad effectū casu venit. Sapiētia
ars est. certū petat. eligat ꝓfecturos. ab hijs quos desperauerit recedat. Nō tamē cito
relinquat. et in ipa desperatione extrema remedia temptet. Marcellinū nostrū ego
nondū despero. etiā nūc seruari pt si cito illi manus porrigit. audebo illi mala ostēdere
sua. vicia eius etiāsi nō excidero. inhibebo. non desinēt sed intermittēt. fortasse aūt et
desinēt si intermittēdi cōsuetudinē fecerint. sanitatis loco est bona remissio. Cōpone
mores tuos. attolle animū. ad ꝑsus formidata cōsiste. Numerare eos noli q̄ tibi metū
faciūt. Et ad tuā mortē multꝫ aditus nō ē. licꝫ illā multi minent. Sic istud natura dis
posuit. spiritū tibi tā vnꝰ eripiet quē dedit vnꝰ. Nūc qḋ debeo ipingā. nūq volui ꝑplo
placere. nā q̄ ego scio nō ꝓbat ꝑplus. que ꝓbat ꝑplus ego nescio. Quis hoc inquis.
Epicurus. sed idē oēs tibi ex omni domo cōclamabūt. ꝑipatetici. academici. stoici.
Cinici. Quis eñ ꝑplo placere pōt cui placet virtus. Malis artibus fauor popularis
acquirit. multo magis ad rē ꝑtinet qualis tibi videaris q̄ qlis alijs. cōciliari nisi turpi
ratione amor turpiū nō potest. Quid ergo illa laudata. et omnibus ꝓferenda artibus
rebus q̄ phia prestabit. nisi vt malis tibi placere q̄ ꝑplo. vt estimes iudicia. non nume
res. vt sine metu deoꝝ hominūq viuas. vt aut vincas mala aut finias. Vale)

De contemptu mortis et maxime in senectute Epistola tricesima.

Bassum aufidiū virū optimū vidi quassum. etati obluctantē. alacer tñ aio ē. hoc
phia p̄stat. in cōspectu mortis hilarē. et in quocūq corpis habitu fortē letūq.
nec deficientē q̄q deficiat. Magnus gubernator et scisso nauigat velo. Hoc facit
Bassus nr̄. equo aio vultuq finē suū spectat. Magna res est mi lucilli et diu discēda.
cū aduētat hora illa ineuitabilis. equo aio abire. alia genera mortꝫ spe mixta stꝫ. desinit
morbus. incēdiū extiguit. ruina quos videbat oppssura deposuit. Mare quos hau-
serat eadem vi qua sorbebat eiecit incolumes. Gladiū miles ab ipsa perituri ceruice
reuocauit. Nihil habet qḋ speret quē senectus ducit ad mortē. Huic vni intercedi
nō pt. Nullo genere hoies mollius moriunt. sꝫ nec dulcius. Bassus nr̄ de morte mul-

ta loquitur et agit id sedulo vt nobis psuadeat si qd incõmodi aut metus in hoc negocio est morientis esse viciũ non mortis. Inquit enim mors adeo extra oẽ malũ est vt sit extra maloꝝ oẽm metũ. libẽtissime itaqꝫ illũ audiebã quasi de morte ferentẽ sententiã. Plus (vt puto) fidei haberet apud te. plus ponderis. si quis reuixisset et de morte nihil mali esse narraret expertus. Optime hoc tibi dicẽt. qui secundũ illã steterũt. qui venientẽ et viderũt et receperũt. Inter hos licꝫ Bassum numeres. q̃ nos decipi noluit. Is ait. tã stultũ esse q̃ mortẽ timeat q̃ꝫ qui senectutẽ. Nã queadmodũ adolescentiã senectus sequitur ita mors senectutẽ. viuere noluit q̃ mori nõ vult. Vita ei sine expectatõe mortis data ẽ. ad hãc itur quã adeo timere dementis ẽ. q2 certa expectatur. Dubia metiuntur. mors necessitatẽ hꝫ equã et inuictã. Quis q̃ri pt in ea cõditõe se eẽ. in q̃ nemo nõ est. Supuacuũ est nature cãm agere. q̃ nõ aliã voluit legẽ nostrã eẽ q̃ꝫ suã. qcq̃d ꝯposuit resoluit. et qđ resoluit ꝯposuit. Ne ille agere grãs dijs oib⁹ dꝫ q̃ saciatus ad requiẽ hoi necessariã lasso gratã pductus est. Mortẽ nemo hilaris excipit. nisi q̃ se ad illã diu ꝯposuit. dicebatqꝫ ille Epicuri preceptis obsequẽs. primum sperare. se nullũ dolorẽ esse in illo extremo anhelitu. si tñ esset haberet i ipa breuitate aliq̃d solacij. Nullũ ei dolorẽ longũ esse q̃ magnus ẽ. Ceterũ sucursurũ sibi etiã in istã distractiõe aĩe corporisqꝫ. si cũ cruciatu id fieret. post illũ dolorẽ se dolere nõ posse. nõ dubitare autẽ quin semel aĩa in primis labris esset. nec magna vi distraheretur a corpe. Ignis qui valẽtẽ materiã occupat. aq̃ et interdũ ruina extiguẽdus est. Ille q̃ alimentꝫ deficit sua spõte subsidit. Libẽter h̃ mi lucilli audio. Plus momẽti apud me habẽt q̃ ad mortẽ veniũt sine odio vite. et admittũt illã nõ attrahũt. trepidamus tñ cũ ꝓpe nob credimus mortẽ. Mors cui ꝓpe non est. pata oĩbus locis. oĩbusqꝫ momẽtis. Sed cõsideremus inq̃t tũc cũ aliq̃ causa moriẽdi accedere videtur. quãto alie ꝓpiores sint q̃ nõ timetur. Hostis aliq̃n mortẽ minabatur. hanc crudelitas occupauit. Nõ mortẽ timemus sed cogitationẽ mortis. ab ipa enim sp tantũdem absumus. Si timẽda mors est. sp timẽda ẽ. qđ enim tps morti exemptũ ẽ. Sꝫ vereri debeo. ne tã lõgas eplas peius q̃ꝫ mortẽ oderis. Itaqꝫ finẽ faciã. tu tñ vt mortẽ nũq̃ꝫ timeas sp cogita. Vale)

De contemptu laboris et quid sit bonũ et quid malum Epistola tricesima prima.

Gnosco lucilliũ meũ. incipit quẽ ꝓmiserat exhibere. sequere illũ impetũ animi quo ad optĩa q̃qꝫ (calcatꝫ popularibꝰ bonis) ibas. Ad sũmã sapiẽs eris si clauseris aures. qbꝰ cerã paꝝ ẽ obdere. firmiori spissamẽto opus ẽ. q̃ꝫ in socijs vsũ Ulixem ferũt. Si vis esse felix deũ ora ne q̃d tibi ex hijs q̃ optant᷑ eueniat. Generosos animos labor nutrit. Non stꝫ illa bona que in istius vite voluunt᷑ cõgerie. verũ bonum est qđ beate vite causa est et firmamentũ. sibi videre bonum non est. Quid ergo est bonum. laboris ꝯtemptio. nõ curare cũ oportꝫ laborẽ subire. Fac te ipe felicẽ. facies autẽ si intellexeris bona eẽ q̃bus admixta est ꝟtus. turpia q̃bus malicia cõiuncta ẽ. Queadmodũ sine mixtura lucis nihil est splendidũ. nihil atrũ nisi qđ tenebras habet. aut aliq̃d in se traxit obscuri. queadmodũ sine adiutorio ignis nihil calidũ. nihil sine aere humidũ. ita honesta ac turpia virtutꝫ et malicie societas efficit. Quid ergo est bonũ. reꝝ sciẽtia. Quid malũ est. reꝝ iperitia. Quid cessas. nõ est viri timere sudorẽ. Ars ꝑ q̃ꝫ diuina humanaqꝫ noscunt᷑ est summũ bonũ. qđ si occupaueris incipis deoꝝ socius eẽ nõ supplex. Quõ (inq̃s) isto ꝑuenit᷑. tutũ iter est. iucũdũ est ad qđ natura te instruxit. dedit tibi illa. que si nõ deserueris. par deo ꝯsurges. Parẽ autẽ te deo pecunia nõ faciet. deus nihil habet. pretexta nõ faciet. deus nudus est. fama nõ faciet. nemo nouit deũ. multi de illo male existimãt et impune. nõ turba seruoꝝ lecticã tuã ꝑ itinera vrbana ac peregrina portãtiũ. ds ille maximus potẽtissimus qꝫ ipe vehit oĩa. nec forma quidẽ ⁊ vires beatũ te facere possũt. nihil hoꝝ nõ patit᷑ vetustatẽ. Querẽdũ ẽ bonũ. qđ nõ fiet indies peius. Quid est h. animus si hic bonus rectus ⁊ magnus. q̃d aliud voces hũc qꝫ deũ in corꝑe humano hospitatũ. Hic animus tam in equitẽ romanũ. qꝫ in libertinũ. qꝫ in seruum cadere potest. Quid est eques romanus. aut libertus. aut seruus. nomina ex ambitione aut iniuria nata. Subsilire in celum ex angulo licet. Exurge modo. et te quoqꝫ dignum finge deo. finges autem. non auro. neqꝫ argento. non potest ex hac materia deo ymago exprimi similis. cogita illos cum ꝓpicij essent fictiles fuisse. Uale)

Cum pueris familiariter est viuendum

Epistola tricesima secunda.

Inquiro a te et ab oibus sciscitor qui ex ista regione veniũt q̃d agas.vbi et cũ q̃bus moreris Queris q̃d me maxime ex hijs q̃ de te audio delectet.q̃ nihil audio.q̃ plerics ex hijs quos interrogo nesciũt q̃d agas.hoc est salutare.nõ cõuersari dissimilibus ꝛ diuersa cupientibus.Propera ergo mi lucilli et cogita quantũ additu rus celeritati fuer⁊ si a tergo host⁊ instaret.Hoc fit.p̃mer⁊.accelera ꝛ euade.Perduc te in tutũ.et sub inde ꝯsidera q̃ pulcra res sit ꝯsumare vitã aũ mortẽ.deinde expectare securã reliq̃ sui tp̃is ptem.nihil sibi de esse in possessione btẽ vite posito.q̃ beatior nõ fit si longior.Optauerũt tibi alia pntes tui.s⁊ ego cõtra.omniũ tibi eoꝝ cõtemptũ opto quoꝝ illi copiã.Uota illoꝝ multos cõpilant vt te locupletẽt.Quicq̃d ad te transferũt alicui detrahendũ ẽ.opto tibi tui facultatẽ vt vagis cogitationib⁹ agitata mẽs tandẽ resistat.et certa sit.vt placeat sibi.ꝛ intellectis v̄bis bonis q̃ sil' intellecta st⁊ possideat.et etat⁊ adiectiõe nõ egeat.Ille demũ necessitates supgressus ẽ.q̃ viuit vita pacta.Uale)

Plus placet rerũ dignitas quã verborũ flores Epistola tricesima tercia.

Esideras his quocs eplis.sicut prioribus ascribi aliq̃s voces pceꝝ nrõꝝ.nõ fuerint circa flosculos occupati.totus cõtextus illoꝝ virilis ẽ.Itacs nolo illas Epicuri existimas eẽ.publice st⁊.et maxime nrẽ.sed illi magis annotant̃.q̃ mirũ est fortiter aliq̃d dici ab hoie mollicieẽ ꝓfesso.Uiros captare flosculos turpe ẽ.et fulcire se notissimis ac paucissimis vocib⁹.ꝛ in memoria stare.Aliud tñ est meminisse.aliud scire meminisse ẽ rem cõmissam memorie custodire.ac cõtra scire ẽ sua facere queqꝫ nec ab exemplari pẽdere.Aliq̃d sit inter te et librũ.Quousqꝫ disces.iã ꝛ p̃cipe.q̃d ẽ quare audiã q̃d legere possum.Quare ergo nõ ibo p prioꝝ vestigia:ego vero vtar via veteri.sed si plamorẽ inuenero hac in cedã.Qui ante nos istã mouerũt non dñi nri.sed duces sunt.pat⁊ omnibus veritas.nondũ est occupata.multũ ex illa etiã futuris relictũ est.Uale)

Q̃uo magister letatur ex profectu disci puli Epistola tricesima quarta.

Resco et exulto.et discussa senectute recalesco.quociens ex hijs q̃ agis et scribis intelligo quãtum tuipse(nã turbã olim reliqueras)supgrederis.Si agri

colā arbor ad fructū ꝑducta delectat. Si pastor ex fetibus gregis sui capit voluptatē. si alumnū suū nemo aliter intuetur. ꝙ̄ vt adolescentiam illius suā iudicet. quid euenire credis hijs qui ingenia educauerunt. et que tenera formauerunt adulta subito vident. Assero te mihi. meū opus es. Ego cū vidissem indolem tuā inieci manum. exhortatus sum addidi stimulos neclente ire passus sum. sed subiectum incitaui. et nunc idem facio. sed iam currentem hortor et inuicem hortantē. Itaq magna ps bonitatis velle fieri bonum. Scis quē dicam bonum. ꝑfectum absolutum. quem malū facere nulla necessitas poscit. Nunc in te ꝓspicio si pseueraueris ⁊ id egeris vt omnia facta dictaq tua inter se congruant ac respondeant sibi. Non est huius animus in recto. cuius acta discordant. Vale)

Exhortatio ad discipulum vt proficiat

Epistola tricesimaquinta

Cum te tam valde rogo vt studeas meum negociū ago. qui amicus est amat. qui amat non statim amicus est. Itaq amicicia semp prodest. Amor et aliqñ nocet. si ob nihil aliud ob hoc profice. vt amare discas. Ex hijs quos amamus etiam absentibus gaudiū capimus. sed id leue. conspectus et presentia et cōuersatio habet aliquid viue voluptatis. vtiq si non tm̄ quem velis. sed qualem velis videas. Affer itaq te mihi ingens munus. ⁊ cogita te mortalem esse. me senem. ꝓpera ad me sed ad te prius. profice et ante omnia hoc cura vt constes tibi. Quociens experiri vis an aliquid actum sit. obserua an eadem hodie velis que heri. mutatio voluntatis indicat animū natare alibi. non vagatur quod fixum atq fundatum est. Vale)

Felicitas mundana despicienda est et mors non timenda

Epistola tricesima sexta.

Amicum tuum hortare. vt istos magno animo contempnat qui illum obiurgant qđ vmbram et ocium petierit. ꝙ dignitatem suam destituerit. et (cum plus consequi posset) pretulerit quietem omnibus. quā vtiliter negocium suum gesserit. quotidie illis ostendat. Res est inquieta felicitas. ipsa se exa

gitat. mouet cerebrum non vno genere. alios in aliud irritat. Hos in potentiam. illos in luxuriam. hos inflat. illos mollit et totos resoluit. Quemadmodum omnibus annis studere honestum est: ita et non omnibus institui. Turpis et ridicula res est elementarius senex. iuueni parandū. seni vtendum est. in mores fortuna ius non habet. hos disponat vt q̄ tranquillissimus ille animus ad ꝑfectum veniat: qui nec ablatum sibi q̄cq̄ꝫ sentit. nec adiectum. Quid meditandū est ad versus omnia tela. quid ad ꝓsus omne genus hostium. Mortem contemnere. mors nullū habet incōmodum. Mors quam ꝑtimescimus ac recusamus intermittit vitā non eripit. veniet iterū qui nos in lucem reponat dies. equo animo debet rediturus exire. Obserua rerum orbem in se remanentiū. nihil videbis in hoc mundo extingui. sed vicibus descendere. ac surgere. Estas abijt. sed alter illam annus reducit. hyems cecidit. referent illā sui menses. solē nox obruit. sed statim dies ipsam abiget. stellaꝝ iste discursus quicq̄d preterijt repetit. pars celi leuatur. ꝑs mergitur. deniqꝫ finem faciam si hoc vnum adiecero. nec infantes nec pueros. nec mente lapsos timere mortem. et esse turpissimum si eam securitatem nobis ratio non prestat ad quam stulticia per ducit. Uale)

Omnem dignitatē confert philosophia siue ratio recta Epistola tricesimaseptima.

Uod maximum vinculum est ad bonam mentem. promisisti virum bonum. effugere non potes necessitates. potes vincere. fit via. ⁊ hanc dabit tibi viam philosophia. ad hanc te confer si vis saluus esse. si securus. si beatus. deniqꝫ si vis esse (quod est maximum) liber. hoc contingere aliter non potest. Humilis res est stulticia. abiecta. sordida. seruilis. multis affectibus. et seuissimis subiecta. hos tam graues dominos a te dimittit sapiētia. que sola libertas est. vna ad hāc fert via. et quidē recta non aberrabis. vade certo gradu. Si vis oīa tibi subicere subice te rationi. multos reges. si ratio te rexerit. ab illa disces quid et quemadmodū aggredi debeas. Uale)

Plus prodest familiaris instructio quā publica Epistola tricesima octaua.

m Erito exigis vt hoc inter nos epistolaꝝ cõmerciũ frequẽtemus. plurimum ꝓficit ſmo q̃ minutatĩ irrepit aĩo. diſputationes ꝑparate et effuſe audiẽte ꝑplo plus habẽt ſtrepitus minus familiaritatis. Phĩa bonũ conſilium eſt ad ſubmiſſiora verba veniendum eſt. facilius intrãt et herẽt. non eñ multis opus eſt ſed efficatibus. ſeminis mõ ſpargenda ſtꝫ. qď q̃uis ſit exiguũ cum occupauerit ydoneũ locũ vires ſuas explicat. et ex minimo in maximas acus diffundit̃. Idem facit rõ non late patet. ſi aſpicias in ope creſcit. pauca ſtꝫ que dicunt̃. ſed ſi illa animus bñ excipit cõualeſcunt et exurgent. Eadem eſt inquã ꝑceptoꝝ ꝯdicio q̃ ſeminũ multũ efficiũt. et anguſta ſtꝫ. tm̃ (vt dixi) ydonea mens rapiat illa et in ſe trahat multa in vicẽ et ipſa generabit. et plus reddet q̃ꝫ acceperit. Uale)

De appetitu excelſi ingenij et de vicijs inueteratis Epiſtola triceſima nona.

Commẽtarios (quos deſideras diligẽter ornatos) componã. Si videris q̃ꝫ multi tibi laborauer̃t. cõcupiſces et ipſe ex illis vnus eẽ. Hꝫ eñ hoc optimũ in ſe generoſus anim⁹ q꜡ cõcitat̃ ad honeſta. Neminẽ excelſi ingenij viꝝ humilia delectãt et ſordida. magnaꝝ reꝝ ad ſe ſpẽs vocat ꝛ extollit. Queãdmodũ flãma ſurgit in rectũ. iacere ac deprimi non p̃t. nõ magis q̃ꝫ q̃eſcere. Ita nr̃ animus in motu ẽ eo nobilior et actuoſior quo vehemẽcior fuerit. Sed felix q̃ ad meliora hũc impetũ dedit. ponet ſe extra ius dicionẽq꜠ fortune. ſcďa temperabit. aduerſa cõminuet. et alijs admiranda deſpiciet. Magnanimi eſt magna contemnere. ac mediocria malle q̃ꝫ nimia. illa eñ vtilia vitalia ſtꝫ. at hec (eo q꜡ ſupfluunt) nocent. Sic ſegitẽ nimia ſternit vbertas. ſic rami onere frangunt̃. ſic ad maturitatẽ non ꝑuenit nimia fecunditas. Idem animis quoq꜠ euenit quos inmoderata felicitas rumpit qꝛ non tantum in slioꝝ iniuriã ſed etiã in ſuũ vertuntur. Quis hoſtis in quẽq꜠ tam cõtumilioſus fuit. q̃ꝫ in quoſdã voluptates ſue ſunt. neceſſe eſt eñ in immenſum exeat cupiditas que naturalem modum tranſilit. ille eñ habet finem ſuũ. inania et ex libidine orta ſine termino ſtꝫ. Uoluptatibus itaq꜠ ſe mergunt. quibus in ꝯſuetudinẽ adductis carere nõ poſſunt. Et ob hoc miſerrimi ſtꝫ q꜡ eo ꝑuener̃t. vt illis q̃ ſupuacua fuerãt. facta ſtꝫ neceſſaria. Seruiũt itaq꜠ voluptatibus

non fruunt. et mala sua (qḋ maloꝝ vltimū est) amant. Tunc ā̄t ꝯsumata est infelicitas. vbi turpia nō solū delectāt. ſ; ⁊ placēt. et desinit esse remedij locus. vbi que fuerāt vicia mores sunt. Uale)

De celeri pronunctiatiōe Epistola quadragesima.

Uod frequēter mihi scribis grās ago. nā quo vno mō potes te mihi ostēdis. nūꝗ̄ eplām tuā accipio vt nō ꝓtinus vna simus. Si imagines nob amicoꝝ absentiū iucūde st;. quāto iucūdiores st; littere que vera amici absent; vestigia. verasꝗ̄ notas afferūt. nā qḋ in cōspectu dulcissimū est id amici manus eplē impressa prestat agnoscere. Nihil ordinatū est qḋ ꝑcipitaꝛ et ꝓꝑerat. In phō ergo ꝓnūciatio sic̄ et vita debet esse cōposita. Eꝗ̄ stillare illū nolo ꝙ̄ currere. nec extendat aures. nec obruat. nā illa quoꝗ̄ inopia et exilitas minus intentum auditorem habet tedio interrupte tarditatis. facilius tamen insidit quod expectatur. ꝙ̄ quod preteruolat. Remedia non prosunt nisi immoretur. leuianda sunt que me exterrēt. cōpescenda que irritant. discuciēda que fallunt. inhibenda luxuria. corrigenda vera auaritia. Quid horum raptum fieri potest quis medicus egros in trāsitu curat. Phīa ponere verba debet. non proijcere et pedetētim ꝓcedere. nā quēadmodū sapienti viro incessus modestior cōuenit. itaꝗ̄ oratio pressa. non audax. summa ergo summaꝝ hic erit tardiloquū te esse iubeo. Uale)

Omnis sapientia est a deo et quid in homine laudabile sit Epistola quadragesima prima.

Acis rem optimam et salutarem tibi. si vt scribis perseueras. ire ad bonam mentem ꝙ̄ pe est ad te deus. tecū est. intus est. Ita dico lucilli. sacer inter nos spiritus sedet maloꝝ bonorūꝗ̄ nostroꝝ obseruator et custos. hic ꝓut a nobis tractatus est ita nos ipse tractat. Bonus vero vir sine deo nemo est. an potest aliquis supra fortunā. nisi ab illo adiutus exurgere. ille dat consilia magnifica et erecta. in vno quoꝗ̄ bonoꝝ viroꝝ habitat ds. Si hoiem vider; interritū periculis. in tactū cupiditatibus inter aduersa felicē. in medijs tēpestatibus placidū. nō subibit te veneratio eius. nō dices ita. res maior. altiorꝗ̄ ē ꝙ̄ vt credi sit is huic in quo ē corpuscu

lo possit. vis istuc diuina descendit. Animum excellentem moderatum. omnia tanq̄ minora transeuntē. quicquid timemus aut optamus ridentem celestis potētia agitat. non pt res tāta sine adminiculo numinis stare. Itaq̄ maiore sui pte illic est vnde descē dit quēadmodū radij sol' ɔtingūt quidē terrā sꝫ ibi sꝫ vñ mittunt sic animus magnus ac sacer et in h̄ demissus corpusculū vt ꝓpius quidē diuina noscamus. Conuersat quidē nobiscū sed heret origini sue illic pēdet istuc spectat ac nitit. quis est ergo hic animus. q̄ nullo bono nisi suo nitet. Quid ei est stulcius q̄ȝ in hoie aliena laudare. nō faciūt me liorem equū aurei freni. nemo gloriari nisi suo debet. vitē laudamus si fructū palmites oneret. ꝓpria virtus est in vite fertilitas. in hoie quoq̄ id laudandum est qd̄ ipsius est. familiā formosam habet. domū pulcrā. multū serit. nihil horꝫ in ipo est. sed circa ipm. Lauda in ipso qd̄ nec erepi pt. nec dari qd̄ ꝓpriū hois est. Quers q̄d sit: animus et rō in animo pfecto. rōnale em̄ animal est hō. Consumat itaq̄ bonū eius. si impleuit id cui nascit. Quid est āt qd̄ ab illo rō hic exigat. rē facillimā. scd̄m naturā suā viuere. sed hanc difficilē facit cōmunis insania. in vicia em̄ alter alterum trudimus. quō autē ad salutē reuocari possunt quos nemo retinet populus impellit. Uale)

Difficile est hominē fieri bonū Episto=la quadragesima secunda.

Am tibi iste psuasit virꝫ bonū se esse. atq̄ vir bonus tā cito nec fieri pt nec intel ligi Ille tāq̄ fenix fortasse semel anno q̄ngētesimo nascit Iste multū adhuc ab est ab eo qd̄ ꝓfitet. ꝛ si sciret q̄d esset vir bonus nōdū esse se crederet. fortasse et fieri posse desperaret. at male existimat de malis. hoc et alij faciunt. nec vlla maior pena nequitie est q̄ȝ q̄ sibi ꝛ suis displiceat. ac odit eos q̄ magna potētia insolēter vtunt. Idē faciet cū idē potuerit. multorꝫ quidē q̄ imbecilla sunt latēt vicia non minus ausura cū illis vires sue placuerint q̄ȝ illa q̄ iam felicitas aperuit Instrumēta illis explicāde neq̄cie desunt. sic tuto etiā serpens pestifera tractat cum riget frigore. non desunt tunc illi venena sed torꝑēt. Hoc in illis que affectamus atque labore magno contēdimus inspicere debemus aut nihil in illis comodi esse aut plus incomodi: Quedam super vacua sunt. quedam tanti non sunt. Sed hec non prouidemus et gratuita nobis videntur que charissime

cōstant. ex eo licet stupor nr̄ appareat q ea sola putamus emi ꝓ quibus pecuniā solui mus. ea gratuita vocamus ꝓ q̇bus nos ip̄os ipendimus. q̄ emere nollemus si domus nrā ꝓ illis esset dāda nob. si amenū aliqđ fructuosumue ꝑdiū ad ea patissimi sumus ꝑ venire cū sollicitudine. cū ꝑiculo. cū iactura pudoris et libertatis et tp̄is. a deo nihil ē cuiq̄ se vilius. sepe maximū ꝑciū est ꝓ quo nullū dat̄. Multa possū tibi ostēdere que acq̇sita acceptaq̄ libertatē nobis extorserūt. nostri essem⁹ si ista nrā nō essent. Pecuniā minorē si habebis nēpe et molestiam. gratiā minorē nēpe et inuidiā. circūspice ista que nos agūt ī insaniā. q̄ cū pluribus lacrimis amittimus. hec ḡ tecū ipse ꝓsa nō solū vbi de incremēto aget̄ sed etiā vbi de iactura hoc peritur. est nēpe aduēticiū fuit. tā facile sine ip̄o viues. sic vixisti. si diu id habuisti. ꝑdis post q̄ saciatus es. si nō diu ꝑdis anq̄ assuescas. Scias nō dampnū in hijs molestū esse ꝫ opinionē dāni. nemo ista perijsse sentit sed cogitat. qui se habet nihil ꝑdit. Uale)

Comparatio facit magna et minima et praua vita querit abscondi Epistola quadragesima tertia.

Uomō hoc ad me ꝑ venerit q̄ris. q̇s mihi id te cogitare narrauerit qđ tu nulli narraueras is qui plurimū scit rumor. Quid ergo inq̇s tātus sum vt possim excitare rumorē Non est q te ad hūc locū respiciens meciaris. ad istū respice in quo moraꝛ. Quicq̇d inter vicina eminet magnū ē illic vbi eminet. Nā magnitudo hꝫ modū certū ꝯparatio illā aut deprimit aut tollit. Nauis que in flumine magna est in mari paruula ē. gubernaculū qđ alteri naui magnū ē alteri exiguū ē. Tu nūc in ꝓuincia licet cōtēnas ipse te magnus es tūc autē felicē te iudico esse cū poteris in publico viuere. cū te parietes tui tegēt nō abscondēt. Quos plerūq̄ circūdatos nobis vēdicamus nō vt tucius viuamus. sed vt peccemus occultius. Rē dicā ex qua mores existimes nostros. Uix quēq̄m inuenies q̇ possit apto hostio viuere. Janitores cōscientia nrā nō suꝑbia apposuit. sic viuimus vt deprehendi subito sit aspici. Quid āt ꝓdest recondere se ⁊ oculos hominū aures q̄ vitare. bona cōscientia turbam aduocat. mala etiam in solitudine anxia atq̄ solicita est. Si honesta sunt que facis omnes sciant. si turpia quid refert neminem scire cum tu scias. o te miserum si cōtemnis hunc testem. Uale)

De vera nobilitate et errore btām vitā optantium Epistola quadragesima quarta.

Tex tu mihi te pusillum facis. et dicis malignius tecū egisse naturā prius. deinde fortunā. cū nō possis eximere te a vulgo et ad felicitatē hoim maximā emergere. Si qd boni est in phia hoc est q stēma nō inspicit. Omnes si ad originē primā reuocant̄ dijs sūt. eques romanus es. et ad hūc ordinē tua te pduxit industria. nō oēs curia admittit. bona mēs non oībus patet. oēs ad hoc sumus nobiles nec reijcit quēq phia. nec eligit. oīb9 lucet. Patricius Socrates nō fuit. Cleātes aquā traxit et rigando horto locauit manus: Platonē non nobilem accepit phia sed fecit. qd est q desperes hijs te posse fieri parē. Plato ait neminē regē non ex seruis oriundū esse. neminē nō seruū ex regibus. omnia ista lōga varietas miscuit. et sursum deorsumq fortuna vsauit. Quis est ergo generosus. ad vtutē bñ a natura cōpositus. hoc vnū intuendum est. Alioquin si ad vera reuocas. nemo non inde est ante qd nihil est a primo mūdi ortu. nō facit nobilē atriū plenū fumosis imaginibus. Nemo in nostrā gloriam vixit. neq qd anti nos fuit nostrū est. animus facit nobilē cui ex quacūq cōditione sup fortunā licet surgere. Si qd est qd vitā beatā pt facere id bonū est suo iure. deprauari eī in malū non pt. Quid est ergo in quo errat̄ cum omnes beatā vitā optēt. q instrumenta p ipsa hñt et illā dum petūt fugiunt. nā cum summa beate vite sit solida securitas et eius in cōcussa fiducia solicitudinis colligunt causas. et p insidiosum tramitē non tm̄ ferūt sarcinas sz trahūt. ita lōgius ab effectu eius qd petūt semp abscedūt. et quo plus opere impendūt hoc se magis impediunt et feruntur retro. Vale)

De inopia librorum Epistola quadragesima quinta.

Ibrox in opiā istic esse qreris. nō refert q multos sed q bonos habeas. lectio certa pdest. varia delectāt. Qui quo destinauit puenire vult. vnā sequat̄ viā: non p multas vaget̄. nō ire istud sed errare est. Quod libros meos tibi mitti desideras nō magis ideo me disertū q formosum putarē si imaginem meam peteres. sed qualescumq sint tu illos sic lege tanq vex querā ad huc non sciam

immo cōtumaciter querā.nō ei cuiqm̄ me emātipaui.nullius nomē fero.Multū mag
noꝝ viroꝝ iudicio credo.aliq̄d et meo vendico.nā illi quoq; nō inuenta.sed querēda
nobis reliquerūt:et inuenissent forsitā necessaria nisi supuacua quesissent.multum illis
tpis verboꝝ cauillatio et deceptio eripuit.Tota illo mente ꝑgendū est vbi ꝓuideri de
bet ne res nos nō verba decipiāt.Quid mihi vocū similitudines distinguis.q̄b⁹ nemo
vnq̄; nisi dū disputat captus est.Res fallūt.illas discerne.ꝓ bonis mala amplectimur.
optamus ꝯ id qđ optauimus.pugnāt vota nrā cū votis.ꝯsilia nrā cū ꝯsilijs.Adulatio
q̄ similis est amicicie.nō imitaꝛ illā tm̄ sed vincit et preterit.aptis ac ꝓpicijs auribus
recipiꝛ et in precordia ima descēdit.eo ipso gratiosa quo ledit.Doce queādmodū hāc
similitudinē possim dignoscere.venit ad me ꝓ amico blandus inimicus.vicia nob sub
virtutū spē obrepūt.temeritas subtitulo fortitudinis latet.moderatio vocaꝛ ignauia.
pro cauto timidus accipiꝛ.in his magno ꝑiculo erramus.his certas notas imprime.
Ceterū qui interrogaꝛ an cornua habeat.nō est tā stultus vt in frontē suam temptet.
Nec iterū tam ineptus aut hebes vt nesciat si tu subtilissima collectiōe ꝑsuaseris.Talia
zophismata nec ignoranti nocēt nec scientē iuuant.Si vtiq; vis verboꝝ ambiguita
tes deducere.hoc nos doce.Beatū non esse eum quē vulgus appellat.ad quē pecunia
magna cōfluxit.ſ; illū cui omne bonū in aīo est.erectū et excisum et mirabilia calcantē
qui neminē videt cū quo se cōmutatū velit.qui hoīem ea sola pte existimat qua hō est q̄
natura mgr̄a vtitur.ad illius leges componiꝛ.sic viuit q̄uo illa prescribit.cui sua bona
nulla vis excutit.qui mala in bonum conuertit certus iudicij incōcussus intrepidus.
quē aliqua vis mouet nulla ꝑturbat quē.fortuna cū in eum qđ habuit telū nocentissi
mū in maxima intorsit.pūgit nō vulnerat et hoc raro.Nā cetera eius tela q̄bus genus
humanum debellatur grādinis more dissultāt.que incussa tectis sine vllo habitatoris
incommodo crepitat ac soluitur.Ecce tota mihi vita mentitur.hanc coargue.hanc
ad verum(si acutus es)redige.necessaria iudicat quoꝝ magna pars superuacua est.
etiā que non est supuacua.nihil in se momēti habet in hoc vt possit fortunatū beatūq;
prestare.Recognosce singulos.ꝯsidera vniuersos.nullius nō vita spectat in crastinū.
quid in hoc sit mali queris.infinitum.non enī viuunt.sed victuri sunt.Vale)

Ingeniũ fecundandum est et mendacium fugiendum Epistola quadragesimasexta.

Ibrũ tuum quẽ mihi ꝓmiseras accepi. qui tm̃ blanditus est mihi vt ꝓcederẽ lõgius. ⁊ tanta dulcedine me tenuit. vt illũ sine vlla dilatiõe ꝑlegerẽ. Sol me in vitabat. fames ãmonebat. nubes minabanť tamẽ ex hausi totũ. non tm̃ delectatus ſʒ gauisus. Sic em̃ eligẽda est fertilis materia que capiat ingeniũ et incitet. De libro plura scribã cum illũ retractauero. O te hoiem felicem ꝙ nihil habes ꝓpter qȯ tibi mẽtiatur. nisi ꝙ iam etiã vbi causa sublata est. mentimur mansuetudinis causa. Uale)

De familiaritate seruoꝝ Epistola quadragesimaseptima.

Ibenter ex his que a te venerũt cognoui familiariter te cũ seruis tuis viuere. hoc prudentiã tuã. hoc eruditionẽ decet. Serui stʒ. immo hoies. serui stʒ immo cõtubernales. serui stʒ immo humiles amici. serui stʒ immo cõserui. Si cogitaueris tãtundẽ in vtrosqʒ licere fortune. Itaqʒ rideo hos q̃ turpe existimãt cũ seruo suo cenare. quare. nisi qꝛ suꝑbissima consuetudo cenanti dño stantiũ seruoꝝ turbã circumdedit. Nocte tota ieiuni muticꝫ ꝑstant. sic fit vt isti de dño loquanť q̄bus loqui corã dño non licet. at illi q̄bus non tm̃ corã dominis sed cũ ipsis erat sermo. quoꝝ os nõ cõsuebatur pati erant ꝓ dño porrigere ceruicẽ. Arrogantie ꝓ verbiũ iactať. totidẽ hostes esse quot seruos. nõ habemus illos hostes sed facimus. Alia interim crudelia inhumanacꝫ p̃tereo. qȯ necꝫ tãq̃ hoibus quidẽ ſʒ tãq̃ iumentis ab vtimur. ꝙ cũ ad cenandũ distribuimus alius sputa detergit alius preciosas aues scindit et per pectus et clunes certis ductibus circumferens eruditam manum in frusta excutit. Infelix qui huic vni rei viuit vt altilia secet. nisi quod miserior est qui voluptatibus causa hoc docet. q̃ꝫ qui necessitate discit. Uis tu cogitare istum quem seruũ tuum vocas ex eisdem seminibus ortum. eodem frui celo. eqꝫ sperare. eqꝫ viuere. eqꝫ mori: tam tu illum videre ingenuum potes q̃ꝫ ille te seruum. Hec ergo precepti mei summa est sic cum inferiori viuas quemadmodum tecum superiorem velis viuere. Quociẽs in mentem venerit quantum tibi in seruum liceat. veniet in mentem tuam tantundem in te domino tuo licere. At ego(

inquis) nullum habeo dn̄m. bona etas est. forsitā habebis Nescis qua etate. Heccuba seruire cepit. qua Cresus. qua Darij mr̄. qua Plato. qua Diogenes. viue cū seruo clementer comitē quoqꝫ et in sermonē illum admitte et in consiliū et in conuictum. Hoc loco acclamabit mihi tota manus delicatoꝝ nihil hac re humilius. nihil turpius. hos eosdē deprehendā. alienoꝝ seruoꝝ osculātes manū. Quid ergo oīs seruos admouebo mense mee non magꝫ q̄ hoīes liberos Erras si existimas me quosdā quasi sordidiores opere reiectuꝝ. vt puta illū mulionē et illū bubulcū. nō ministerijs illos estimabo sed moribus. Sibi quisqꝫ dat mores. ministeria casus assignat. Quidā cenēt tecū quia digni sīt. quidā vt sint. Si quid em̄ in illis ex sordida cōuersatiōe seruile est. honestoꝝ cōuictus excuciet. nō est mi lucilli ꝙ amicū tm̄ in foro et in curia queras. si diligenter attēderis et domi inuenies. Sebene materia cessat sine artifice. Tempta et experire. quēadmodū stultus est qui equū empturus est nō ipsum inspicit sed stratū eius ac frena Sic stultissimus est qui hoīem aut ex veste aut ex cōditione que vestis modo nob̄ circūdata est estimat. Seruus est. sed fortasse liber aīo. Seruus ē hoc illi. alijs nō nocebit. Seruus est. ostēde quis nō sit. alius seruit libidini. alius auaritie. alius ambitioni. oēs timori. nulla seruitus turpior est q̄ voluntaria. Colant te serui potius q̄ timeant. Id dicimus paꝝ nō esse qꝺ deo satꝫ est. qui colitur et amatur. Nō p̄t amor cum timore misceri. Rectissime ergo te facere iudico ꝙ timeri a seruis tuis non vis. ꝙ verboꝝ castigatione vteris. Diucius te morari nolo non em̄ tibi exhortatione opus est. hoc habēt inter cetera boni mores. placent sibi. ꝑmanent. leuis est malitia. sepe mutatur. non in melius sed in aliud. Uale)

Cum deliberatione soluantur dubia et viuendum est alteri sicut tibi vis viuere Epistola quadragesimaoctaua.

D epistolam quā mihi ex itinere misisti tam longam q̄m ipsum iter fuit. postea rescribam. Seducere me debeo et quod suadeam circumspicere. nam tu quoqꝫ qui consulis diu an consuleres cogitasti. quanto magis hoc mihi faciendum est tum longiori mora opus sit vt soluas questionē. q̄ vt ꝓponas: cum aliud tibi expediat aliud mihi. Iterum ego tāq̄ Epicureus loquor. mihi vero id

expedit qđ tibi. aut nō sum amicus nisi ꝙcquid agit̃ ad te ptinēs meū est. Consortiū rerum oim inter nos facit amicicia. nec secundi quicꝗ singulis est nec aduersi. in cōe viuit̃. nec pt quisꝗ beate degere qui se tantū intuet̃. qui oia ad vtilitates suas cōuertit alteri viuas oportet si vis tibi viuere. hec societas diligēter et sancte obseruata que nos hoies hoibus miscet et indicat aliquod esse cōmune ius generis humani. plurimum ad illā de qua loquebar interiorē societatē amicicie colendā pficit. omnia em̄ cū amico cōmunia habebit qui multa cū hoie. hoc lucilli viroꝝ optime mihi ab istis subtilibus precipi malo. quid amico prestare debeā quid hoi. ꝗ quot modis amicus dicatur. et homo ꝗ multa significet in diuersum. Tu mihi pba distorques et sillabas digeris pudet me ꝙ in re tam seria senes ludimus. Vale)

De conuersatione circa zophismata et de inutilibus sciencijs contemnendis Epistola quadragesimanona.

Us sillaba ē. mus āt caseū rodit. sillaba ergo caseū rodit. Putas me nūc istud nō posse soluere. qđ mihi existo piculū vel incōmodū. Sine dubio verendū ē ne qn̄ in muscipula sillabas capiā. aut ne qn̄ si neglegentior fuero caseū liber comedat nisi forte illa acutior est collectio. Mus sillaba est. sillaba āt caseū nō rodit. mus ergo caseū nō rodit. O pueriles inepcias. vis scire autē qđ phia p mittat generi humano consiliū. alium mors vocat. alium pauptas vrit. aliū diuicie vel aliene torquēt vel sue. Ille fortunā malam horret. Hic felicitati sue se subducere cupit hūc hoies male habēt illū dij. Quid mihi lusoria ista cōponis. Nō est iocādi locus. Ad miseros aduocatus es. Opem laturꝰ naufragis. captis. egris. egētibus. intente securi subiectū caput prestātibus pollicitus es. quo diuerteris. ꝙd agis. hic cū quo ludis timet. succurre. oīs ad te vndiꝗ manus tendūt. pdite vite piturēꝗ auxiliū aliqđ implorant. in te spes opesꝗ sūt rogant vt ex tāta illos volutatōe extrahas. vt disiectis et errātibus lumē claꝝ veritatis ostendas. Dic ergo quid natura necessariū fecerit. quid supuacuū. ꝗ faciles leges posuerit. ꝗ iocūda sit vita. ꝗ expedita illas sequētibus. ꝗ acerba et implicata eoꝝ ꝙ opinioni plus ꝗ nature crediderunt. Sic itur ad astra. Hoc em̄ est qđ phia pmittit vt parē deo faciat. ad hoc inuitatus sum. ad hoc veni. fidem presta quantum potes. Ergo

mi lucilli reduc te ab istis exceptionibus et prescriptionibus philosophorum. Apta decent et simplicia bonitatem. Etiamsi multum superesset etatis. parce dispensandum erat. vt sufficeret necessariis. nunquid demencia est superuacua discere in tanta temporis egestate. Vale)

Breue est tempus nostrum et ideo erogandum circa vtilia Epistola quinquagesima.

Et quidem mi lucilli supinus et negligens qui in amici memoriam ab aliqua regione admonitus reducitur et tamen repositum in animo nostro desiderium loca interdum familiaria euocant. nec extinctam memoriam reddunt. sed quiescentem irritant. Tu mihi totus in oculis es. cum maxime a te discedo. Infinita est velocitas temporis. punctum est quod viuimus et adhuc puncto minus. sed hoc minimum spe quadam longioris spacii natura derisit. Aliud ex hoc infanciam facit. aliud pueritiam. aliud adolescenciam. aliud senectutem. in quam angusto quodam quot gradus posuit modo te persecutus sum. Eo magis itaque indignor aliquos ex hoc tempore quod sufficere ne ad necessaria quidem potest etiam si custoditum diligentissime fuerit in superuacua maiorem partem erogare. Negat Cicero si duplicetur sibi etas. habiturum se tempus quo legat liricos eodem modo dialecticos. Quid te torques et maceras in ea questione. quam subtilius est contempsisse quam soluere. Securi est et ex commodo migrantis minuta conquirere. cum hostis instat a tergo. et mouere se iussus est miles. necessitas excutit quicquid pax ociosa collegerat. Demens omnibus merito viderer si (cum saxa in munimentum murorum senes femine congererent cum iuuentus intra portas armata signum eruptionis expectaret aut posceret. cum hostilia in portis tela vibrarent) sederem ociosus et eiusmodi questiunculas ponens. quod non perdidisti habes. cornua non perdidisti. cornua ergo habes. aliaque ad exemplum huius acute delirationis concinnata. Atque eque licet tibi demens videar si istis inpendero operam. et nunc obsideor. tunc tamen periculum mihi obsesso externum immineret. murus me ab hoste secerneret. nunc mortifera mecum sunt non. vaco ad istas ineptias. ingens negocium in manibus est. Quid agam. mors me sequitur. fugit vita. aduersus hec me doce aliquid. effice vt ideo mortem non fugiam. vita me non effugiat.

Exhortare ad versus difficilia. de equanimitate aduersus inevitabilia. angustias tpis mihi laxa. doce non esse positum bonum vite in spacio eius sed in vsu. posse fieri. vt q̄ diu vixit parum vixerit. Dic mihi dormituro. potes non expgissi. dic exprecto. potes non dormire amplius. dic exeunti. potes non reuerti. dic redeunti potes non exire. Non vbiqȝ se mors tam prope ostendit vbiqȝ tam prope est. has tenebras discute. et facilius ea trades ad que paratus sum. dociles nos natura edidit et ratione̅ dedit imꝰ pfecta̅ sed que pfici possit. de iusticia mihi. de pietate disputa. de frugalitate de pudicia vtraqȝ. et de illa cui aliem corporis abstinentia est. et de hac cui cura. si me nolueris per deuia ducere. facilius ad id quo tendo perueniam. Vale)

Inueterata etia̅ vicia extirpari possu̅t

Epistola quinquagesima prima.

Pistolam tuam accepi sup vacuum itaqȝ putaui ab eo qui afferebat q̄d ageres querere. spero tamen te sic iam viuere vt vbicumqȝ ieris. sciam quid agas. Quid ete̅m aliud agis q̄ȝ meliorem te ipse quotidie facias. vt aliquid exterioribus ponas. vt intelligas tua vicia esse que putas rerum. Quedam e̅m locis et tpibus ascribimus. At illa quocumqȝ transierimus secutura sunt. Nemo se auarꝫ esse intelligit. nemo cupidu̅ ceci tamen ducem querunt. nos sine duce erramus. et dicimus. Non ego ambiciosus sum. sed nemo aliter rome potest viuere. Non ego sumptuosus sum. sed vrbs ipsa magnas impensas exigit. No̅ est mecu̅ vicium q̄ iracu̅dus sum. q̄ non ꝯstitui certu̅ genus vite. adolesce̅tia hec facit. Quid nos decipimus? non est extrinsicus malum nostrum intra nos est. in visceribus ipsis sedet. et ideo difficulter ad sanitatem peruenimus. quia nos egrotare nescimus. Si curari ceperimus quando tot morbos discuciemus. Nunc vero ne queramus quidem medicum qui minus negocij haberet si adhiberetur ad recens vicium. seque̅tur teneri ⁊ rudes animi recta monstrantem. nemo difficulter ad naturam reducitur nisi qui ab illa defecit. Erubescimus discere. bonam mentem. At me hercule turpe est magistru̅ huius rei querere illud desperandum est posse nobis tantum bonum casu influere. Laborandum est igit̄.

et(vt verum dicam)nec labor quidem magnus est.si modo(vt dixi)ante animū nostrū formare incipimus.qm̄ indurescat prauitas eius.sȝ nec indurata despero. Nihil est qd non expugnant ptinax opa et intenta ac diligens cura. Robora in rectum(q̄uis flexa)reuocabis.curuatas trabes calor explicat.et aliter nate in id finguntur qd vsus noster exigit. Quanto facilius animus accipit formam flexilis et omni humore obsequentior. Illud mi lucilli non est qd te impediat.quo minus de nobis bene speres.qꝛ malicia nos iam tenet.qꝛ diu in possessione nostri est. Ad neminem ante bona mens venit q̄ȝ mala. Uirtus secundum naturam est.vicia inimica et infesta sunt. Egre mētis est formidare inexperta. Itaqȝ cogenda est vt incipiat deinde non acerba medicina. protinus eñi delectat dum sanat. Aliorum remediorum post sanitatem voluptas est philosophia pariter est salutaris et dulcis. Uale)

De abijciendis delicijs que locorum amenitate veniunt. Epistola quinquagesima secunda.

Uomodo quisqȝ potest mi lucilli.nulli loco indicendum est odium:sed quemadmodum aliqua vestis sapienti ac probo viro magis cōuenit qm̄ alia.nec vllum colorē ille odit sed aliquem putat parū aptum esse frugalitatē professo. Sic regio quoqȝ est quā sapiens vir aut ad sapientiam tendēs declinet tanq̄ȝ alienam bonis moribus. Non tantum corpori sȝ etiā moribus salubrē locum elegere debemus. Quēadmodum inter torteres habitare nollem.sic nec inter popinas quidem. Id agere debemus vt irrata menta viciorum q̄ȝ longissime pijciamus In durandus est animus.et a blandimentis voluptatū procul abstrahendus. Una Hanibalē hiberna soluerūt.et indomitū illum niuibus atqȝ alpibus virum enerauerūt fomēta Cāpanie.armis vicit.vicijs victus ē. Nobis quoqȝ militandū est et quidem tali genere militie quo nūq̄ȝ quies nūq̄ȝ ociū dat. Debellāde sūt imprimis voluptates q̄(vt vides)seua quoqȝ ingenia ad se rapuerūt. Si qs sibi pposuerit quantū opis agressus sit.sciet nihil delicate nihil molliter esse faciendū.libertas pposita est.ad hoc primū laborat. Que sit libertas queris: nulli rei seruire.nulli necessitati.nullis casibus for

tunā in equū deducere. his cogitationibus intentū, loca seria scāq; eligire oportet. Effeminat animos amenitas nimia. Nec dubie aliq̄d ad corrumpendum vigorem pt regio. nullū laborem recusant manus q̄ ad arma ab aratro trāsferuntur. In primo defecit puluere ille vnctus & nitidus. Seuerior loci disciplina firmat ingeniū aptūq; magnis conatibus reddit. Sed satis diu cum Baijs litigauimus. nunq̄ satis cum vicijs. que oro te lucilli persequere sine modo. sine fine. illis em̄ nec finis est nec modus. Proijce quecumq; cor tuum lamāt. que si aliter extrahi nequirent cor ipsum cum illis reuellendū erat. Voluptates precipue extirpa inter res vilissimas habe. que latronū more. in hoc nos amplectuntur vt strangulent. Vale)

De diuersitate ingenior̄. et q͛d stulticie nihil diu placet. Epistola quinquagesima tercia.

Uid est hoc mi lucilli quod nos alio tendentes alio trahit. et eo vnde recedere cupimus impellit. Fluctuamus inter varia consilia. Nihil libere volumus. nihil absolute. nihil semp. Stulticia inquis ē cui nihil cōstat. nihil diu placet. Sed quomodo nos aut quādo ab illa reuellemus. nemo per se satis valet vt emergat. oportet manum aliquis porrigat. aliquis educat. Quosdam ait Epicurus sine vllius adiutorio ad veritatem exisse. fecisse sibi ipsis viam. hos maxime laudat quibus ex se impetus fuit qui se ipsi protulerint. quosdam indigere ope aliena. non ituros si nemo precesserit. sed bene secuturos. Nos ex illa prima nota non sumus. sed bene nobiscum agitur si in secundam recipimur. Ne hunc quidem cōtempseris hominem qui alieno benefitio saluus esse potest. et hoc multum est velle saluari. Preter hoc adhuc in venies genus aliud hominū. nec ipsum quidem fastidiendum. eor̄ qui cogi ad rectum cōpelliq; possunt. quibus nō tantū duce opus est ꝫ adiutore. et (vt ita dicam) coactore. Itaq; ego illum faciliorem dixerim qui nihil negocij secum habuit. hunc aūt melius de se meruisse q̄ malignitatē sue nature vicit. Hoc dur̄ ac laboriosum ingeniū nob datū scias. Itaq; pugnemus aliquorūq; inuocemus auxiliū. Adiuuare nos p̄nt non tm̄ qui sūt. sed & qui fuerūt. Ex his aūt qui sūt eligamus eos q̄ vitā doceāt

qui cũ dixerint quid faciendũ sit ꝓbant faciendo. q̄ docet quid vitandũ sit. Eum elige adiutorem quem magis admireris cum videris ꝙ cum audieris. Quid em̄ turpius ph̄ia captāte clamores. nunq̄d eger laudat medicũ secantē. Apd' Pitagorā discipulis quinq3 annis tacendũ erat nũq̄d ergo existimas statim illis et loq̄ et laudare licuisse. quanta igit̄ demētia eius est ꝙ clamores imperitoꝝ ex auditorio hilarē dimittunt. Quid letaris ꝙ ab hoibus his laudatus es quos nō potes ipe laudare. disserebat ꝑplo fabianus. sed audiebat̄ honeste. Intersit aliq̄d inter clamorem theatri et scole. oia reꝝ oim si obseruet̄ iudicia sunt. et argumēta moꝝ ex minimis quoq3 licet capere. Impudicos et incessus ostēdit et manus mota. et vnum interdũ responsum. et relatus ad caput digitus. et flexus oculoꝝ. improbũ risus. in sanũ vultus habitusq3 demōstrat. Illa em̄ in aptum ꝑ notas exeunt. Qualis quisq3 sit scies. si quemadmodũ laudet et quemadmodum laudetur aspexeris. Uale)

A viciis surgendum et ad mētis sanitatem festinandum est Epistola quinquagesima quarta.

Quid non p̄t mihi persuaderi. cui persuasum est vt nauigarē. Equalitas q̄ me corruperat perijt. nondũ erat tempestas. sed iam inclinatio maris. ac subinde crebrior fluctus. Cepi rogare gubernatorē. vt me i aliquo littore exponeret. aiebat ille. aspa esse et importuosa nec quicq̄ se eq3 timere in tēpestate ꝙ terrā. Institi vtiq3 gubernatori et illũ (vellet nollet) coegi petere littus. Cuius vt vicniā attigimus. q̄ putas me passum dum pasga eripior. dum viam quero. intellexi non immerito nautis timeri terram. Incredibilia sunt que tulerim. cum me ferre non possim. Non est qd' mireris lucili carissime. nam qui leuiter dormit aliquando se dormire dormiens cogitat. grauis sopor etiam somnia extiguit. quare vicia sua nemo confitetur. quia etiam nunc in illis est. Somnia narrare vigilantis est. et vicia sua confiteri sanitatis indicium est. Expgiscamur ergo vt errores nostros coarguere possimus. Sola autē philosophia excitabit. sola somnum excuciet grauem. illi te totum dedica. dignus illa es. illa te digna est. ite in cōplexum alter alterius. omnibus alijs rebus te nega fortiter aperte. Si eger esses curā intermisisses rei familiaris. et forēsia tibi negotia excidissent. toto animo

id ageres vt q̄ primo morbo liberaueris. quid ergo. non et nunc idem sciens. omnia impedimēta dimitte. ⁊ vaca bone menti. nemo ad illam ꝑuenit occupatus. exercet phīa regnum suum. dat tempus non accipit. dn̄a est. adest et iubet. Totam huic conuerte mentem. huic asside. hanc cole. ingens interuallum inter te et ceteros fiat. omnes mor-tales multo antecedes. non multum te dij antecedent. Ecce res magna. habere imbe-cillitatem hoīs et securitatē dei. incredibilis phīe vis est ad oēm fortuitā vim recōden-dam. nullum telū in corpore eius sedet. munita est et solida. Vale)

De infirmitate et morte et q̄d sapiens nihil facit inuitus Epistola quinquagesimaquinta.

Longū mihi comitatū dederat mala valitudo. repente me inuasit. quo genere inquis. prorsus merito interrogas. adeo mihi nullū ignotū est. vni tm̄ morbo quasi assignatus sum qui satis apte dici potest suspiriū. breuis valde. et procelle similis est īpetus. intra horā fere desinit. Quis eī diu expirat. oīa em̄ corꝑis aut incomoda aut ꝑicula ꝑ me transierūt. nullum videt̄ mihi molestius. aliud em̄ q̄cquid est. egrotare est. hoc est aīam agere. Itaq; medici hāc meditationē mortis vocāt. Ego illā diu exꝑtus sum. qn̄ inquis. anq̄ nascerer. Mors est non esse id q̄d an̄ fuit. In hoc eī mi lucilli (nisi fallor) erramus. q̄ mortē iudicamus sequi. cū illa et precesserit et secutura sit: quicq̄d an̄-nos fuit. mors est. hoc tibi de me recipe. non trepidabo. Ad extrema iam ꝑatus sum. Illum tu lauda et imitare quē non piget mori cū iuuet viuere. Que em̄ virtus est cum eijciaris exire. Tm̄ est et hic virtus. Eijcior quidē sed tāq̄ exeā. et ideo nunq̄ eijcitur sapiens. quia eijci est inde expelli vnde inuitus recedas: nihil inuitus facit sapiens. ne-cessitatem effugit. quia vult q̄d coactura est. Vale)

De inepto ocio Epistola quinquagesimasexta.

Gestatiōe cū maxime venio nō minus fatigatus sum q̄ si tm̄ ambulassem quā-tum sedi. Labor est em̄ et diu ferri. ac nescio an eo maior quia contra naturā est. que pedes dedit vt ꝑ nos ambularemus. oculos vt ꝑ nos videremus. debilitatem nob̄ induxere delicie. et q̄d diu nolumus posse desinimus. Ociosum hoiem ⁊ seductū

existimet vulgus. ꝛ securum. et se contentum sibiq; viuentem. quoꝝ nihil vlli cõtingere nisi sapienti potest. ille quidem nulla re solicitus scit sibi viuere. ille eñi quod est primũ scit viuere. Nam qui res et homines fugit. quem cupiditatũ suaꝝ infelicitas relegauit: qui alios feliciores videre nõ potuit. qui venit timidum atq; iners aial metũ oblituit. ille non sibi viuit. sed (qđ turpissimum est) ventri. somno. libidini. Non continuo sibi viuit qui nemini. Non multum ad tranquilitatem locus confert. animus est. qui sibi cõmẽdat oĩa. Vidi ego in villa hilari ꝛ amena mestos. vidi in media solitudine occupatis similes. quare non est qđ existimes ideo paꝝ compositũ te esse ꝙ in Campania nõ es. Quare autem non es. huc vsq; mitte cogitationes tuas. Conuersari cum amicis absentibus licet et quidẽ quociẽs velis ꝙ̃ diu velis. magis hac voluptate que maxima est fruimur dum absumus. presentia enim nos delicatos facit. Et ideo equo animo debemus ferre absentiam qꝛ nemo etiã non multũ presentibus abest. pone primũ hic noctes sepatas deinde occupatiões vtriusq; diuersas. deinde studia secreta. Amicus animo possidendus est. Hic autem nunq̃ abest. quemcũq; vult quotidie videt. Itaq; mecum stude. mecũ cena. mecum ambula. in angusto viueremus. si quicq̃ esset cogitationibus clausum. adeo tecũ sum vt dubitem. an incipiã non epistolas sed codicillos tibi scribere. Vale)

Constans ingenium clamoribus nõ abducitur Epistola quinquagesimaseptima.

PEream si est tam necessariũ ꝙ̃ videtur silentium in studia seposito. ecce vndiq; me clamor varius circumsonat. supra ipsum balneum habito: sed me hercule ego istum fremitum non magis curo ꝙ̃ fluctum aut delectum aque. ꝙ̃uis audiam cuidam genti hanc vnam fuisse causam vrbem suam transferendi. ꝙ fragorẽ Nili cadentis ferre non potuit. Animũ nõ cogo sibi intentum esse nec auocari ad externa. oĩa licz foris resonẽt dũ intus nihil tumultus sit dũ inter se nõ rixent cupiditas et timor. Quid eĩ pdest tocius regionis silentiũ si affectus fremũt. nulla placida est q̃es. nisi quã rõ ꝯposuit. illa trãquillitas vera ẽ in qua bona mẽs explicat. Si iacet corpus interdũ quies in q̃eta ẽ. et ideo reꝝ ad actus excitãdi nec tractatiõe bonaꝝ

arciū occupandi sumus. quociens nos male habet inercia sui impaciens. Magni imperatores cū male parere militē vident. aliquo labore cōpescunt et expeditionibus detinēt nunq̄ȝ vacat lasciuire districtis. nihil q̄ȝ tā certū est q̄ȝ ocij vicia negotio discuti. Omnia vicia in apto leuiora sīt. morbi quoqȝ tūc ad sanitatē inclinant cū ex abdito erumpūt. ac vim suā proferūt. Et auariciā et ambitionē et cetera mala mētis humane tūc pniciosissima scias esse cū simulata sanitate subsidūt. ociosi videmur sed nō sumus. nā si bona fide sumus si speciosa cōtempsimus. nulla res nos aduocabit. nullus hoīm auiūqȝ cōcentus interrumpet cogitationes bonas solidasqȝ et certas. Leue est illud ingeniū nec sese reduxit adhuc introrsus qd ad vocē et accidentia erigit̄. Tunc ergo scio te esse compositū. cum ad te nullius clamor ptinebit. cum te nulla vox excruciat. non si blandiet̄. nō si minabit̄. Quid ergo. non aliqū comodius est et carere cōuitio. Fateor. Itaqȝ ex hoc loco migrabo. quid necesse est diucius torqueri. cum tam facile remedium Ulixes socijs atqȝ aduersus sirenes inuenerit. Uale)

Quedam affectiones inexpūgnabiles sunt Epistola quinquagesimaoctaua.

Um a Baijs deberē Neapolim repetere facilē credidi tempestatē esse ne iterū nauim experirer duo incomoda inter se ꝯtraria simul ptulimus. eadē via eodē die et luto et puluere laborauimꝰ. aliqd tñ ista mihi obscuritas qd cogitarē dedit. Que dā ei mi lucilli nulla effugere ꝟtus pt. Est ei naturalis affectio inexpugnabilis rationi. sīt ei fortes quidā patissimi fūdere sanguinē suū q̄ alienū videre nō possunt. aliq gladiū facilius recipiūt q̄ȝ vident. Sensi ergo in me quandā animi non p turbationē sed mutationē. quā insolite rei nouitas simul et feditas fecerat. ad primū aūt conspectū reddite lucis alacritas redijt incogitata et iniussa. deinde mecū loq cepi q̄ȝ inepte magis quedā ac minus timeremus cū oīm idem finis esset. Quid eīn interest vtrū sup aliquē vigiliariū ruat. aut mons. nihil inuenies. erunt tñ qui hanc ruinam magis timeāt q̄uis vtraqȝ mortifera eqȝ sit. At quidē queadmodū flamma non pt opprimi nā circa id diffugit quo vrget̄ vt aer verbere ac ictu nō leditur nec scindit̄ quidem sȝ circa id cui cessit refunditur. sic animus qui ex tenuissimo ꝯstat deprehendi non pt nec intra corpus affligi sȝ

beneficio subtilitatis sue p ipsa quibus premit erumpit. hoc igitur certu habes si supstes est corpori ꝓpter illud nullo genere mori posse. ꝓpter qd non perit. qm nulla immortalitas cum exceptione. nec quicq̄ noxium eterno est. Uale)

De verboꝝ defectu et multiplici reruz diuisione et differentia Epistola quinquagesima nona.

Uanta verboꝝ nobis paupertas. immo egestas sit. nūq̄ magis q̄ hodierno die intellexi. mille res inciderunt cum de Platone loqueremur que nomina desiderarent nec haberent. In sex autē modos quecumq̄ sunt Plato partitur. primū id qd est nec visu nec tactu nec vllo sensu cōprehendit cogitabile est. Secundū qd eminet et exuperat alia p excellentiā. Poeta cōiter dicit. oibus versum facientibus hoc nomen est. sed iam apud grecos in vnius notā cessit. Homerum intelligas cū audier poetā. Tertiū genus ē eoꝝ. que ꝓpria sūt. in numerabilia sūt hec sz posita sūt extra nostrū ꝯspectū. que sūt interrogas. ꝓpria Platonis supellex est. Plato ideas vocat. ex quibus oia quecumq̄ videmus fiunt et ad quas cūcta formantur. hee immortales. imutabiles inuiolabiles sūt. Ait em̄ Plato. idea est eoꝝ que naturaliter fiunt exemplar eternū. Quartum locū habebit idos. qd sit idos attende. et Platoni imputes nō mihi hanc reꝝ difficultatē. Nulla est āt sine difficultate subtilitas. Pictor cum reddere vellet virgilium coloribus. ipm intuebat. Idea erat virgilij facies futuri opis exemplar. ex hac qd artifex trahit et opi suo imposuit idos est. alterū exemplar ē. alterū forma ab exemplari sumpta. alteram artifex imitat. alteram facit. idos in ope est. idea extra opus est. nec tm̄ extra opus sed ante opus. Quintum genus est eoꝝ que cōmuniter sūt. vt hoies et pecora. Sextum genus est eoꝝ que quasi sūt tanq̄ inane. tanq̄ tempus. Quecūq̄ videmus aut tāgimus Plato in illis nō numerat q̄ esse ꝓprie putat. fluūt em̄ et in assidua diminutione sūt. Nemo nostꝝ idē in senectute est q̄ fuit iuuenis. Nemo nostꝝ idē est hodie qui fuit pridie. Corpora nostra rapiuntur fluminū more. Quicqd vides currit cū tpe. Ego ipse dū loquor imutari ista mutatus sum. Hoc ē qd ait Heraclitus in idē flumē bis descēdimus et nō descēdimus. manet em̄ fluminis nomē. aqua transmissa est. H in amne manifestius ē q̄ in hoie. Sz nos quoq̄ nō minus

velox curſus ꝑteruebit. Ideo admiror dementiā nr̄am ꝙ tāto ope rē fugatiſſimā ama
mus corpus. timemusꝗꝫ ne qñ moriamur cū oē momentū mors prioris habitus ſit.
Quis nō timere ne ſemel fiat qꝺ quotidie fit. Nos aliqñ aīm relaxare debemus. et q̄buſ
dam oblectamentis reficere ſꝫ ipſa oblectamenta opa ſtꝫ. ex his quoꝗꝫ ſubtilitatibus
ſumes qꝺ poſſit fieri ſalutare. hoc ego lucilli facere ſoleo. ex oī natiōe eruere aliq̄d conor
et vtile efficere. Ita ex iſtis trahā quod cupiditates meas ꝯprimat vt me meliorē facere
idee Platonice poſſint. oīa em̄ que ſenſibus ſeruiūt. que nos accendūt et irritāt negat
Plato ex his eſſe que vere ſtꝫ. ergo iſta imaginaria ſtꝫ et ad tpꝯ aliqꝫ faciē ferunt. nihil
horꝝ ſtabile aut ſolidum ē. ad illa ergo mittamus animum que eterna ſtꝫ. Illud ſimul
cogitemus mūdum iſtū nō minus mortalē ꝗꝫ nos ſumus. Quis in ſe oīa habeat que
habuit. aliter tñ habet ꝗꝫ habuit. ꝓuidētia tamen ꝓ rogare pt huic corpuſculo morā ſi
voluptates (q̄bus morꝝ maior ꝑs perit) regere et coercere potuerimus. Plato iṗe ad
ſenectutē ſe diligētia ꝓtulit. ꝑſimonia et diligēti ſui tutela. puto Platoni diligentie ſue
bn̄ficio ꝯtigiſſe. ꝙ annū vnū atꝗꝫ octogeſimū impleuit. ideo magi q̄ tūc Athenis erāt
immolauerūt defūcto amplioris fuiſſe ſortꝫ ꝗꝫ humane rati. ꝙ ꝯſumaſſꝫ ꝑfectiſſimū nu
merū quē nouē nonies multiplicata ꝯponunt. Poteſt frugalitas ꝓducere ſenectutem
quā vt puto nō ꝯcupiſcendā ita ne recuſandā quidē. Jucundū eſt ſecū eſſe ꝗꝫ diutiſſime
cum q̄s ſe dignū quo frueret̄ effecit. Paucos lōgiſſima ſenectus ad mortēſine iniuria
ꝑtulit. multis iners vita ſiue vſu ſui iacuit. Imbecillus et imaginarius ē qui ꝓpter do
lorē morit̄. ſtultus qui doloris cauſa viuit. Sꝫ in longū exeo. eſt ei materia q̄ deducere
diē poſſit et quomodo finē inponere vite poterit qui epiſtole nō poteſt. Vale)

Plus rebus quam verbis accedatur et ꝙ triplex ſit vita proficientium. Epiſtola ſexageſima.

Jnus tibi accuratas a me ep̄las mitti quereris. tales ep̄las meas volo q̄ nihil
habeāt accerſitū nec fictū. ſi fieri poſſet ꝙ ſenciā oſtendere ꝗꝫ loq̄ malle multū
ope impendi ꝟbis nō oportet. hec ꝓpoſiti nr̄i ſumma. qꝺ ſentimus loq̄mur. qꝺ loq̄mur
ſenciamus. cōcordet ſmo cū vita. ille ꝓmiſſum ſuū impleuit qꝛ et cū videas illū et cum
audias idē eſt. Nō delectent ꝟba noſtra ſed ꝓſint ſi tñ ꝯtingere eloquētia nō ſolicito pt

si aut parata est aut puo ꝯstat. assit et res pulcerrimas ꝓsequat̃. sit talis q̄ pocius res q̄ȝ
se ostēdat. Alie artes ad ingeniū tote ꝑtinent. hic animi negociū agitur. Nō q̄rit eger
medicū eloquentē sed sanare potentē. Tu autē curare debes morbū veterem. grauē. et
publicū tm̄ negocij habes quantū in pestilencia medicus. certa verba occupatus es.
iam dudū gaude si sufficis rebus. Quādoq̄ȝ multa disces· quādoq̄ȝ q̄ didiceris affiges
tibi ita vt excidere nō possint q̄n illa experieris. Non em̄ vt cetera memorie tradidisse
satis est. in ope tentanda st̄. Nō est beatus qui scit illa sed qui facit. Inter ipsos autē ꝓ
ficientes st̄ multa discrimina. in tres classes vt quibusdā placet diuidunt̃. Primi st̄ q̄
sapientiā nondū habēt sed iā in vicinia eius cōstiterunt tn̄ etiam qd̄ ꝓpe est ex hora est.
Qui st̄ hi q̄ris. qui oīs iam effectus ac vicia posuerūt. que erant ꝯplectenda didicerūt.
Sed illis in expta ad huc fiducia est. bonū suum nondū in vsu hn̄t. hij scire se nesciunt.
Jam ꝯtingit illis bono suo frui. nondū confidere. Quidā hoc ꝓficiencium genus ita
cōplectunt̃. vt dicant illos iam effugisse morbos animi. affectus nondū. et ad huc in lu
brico stare. q2 nemo sit extra periculū nequitie nisi qui totā eam excussit. Nemo autem
illam excussit nisi qui ꝓ illa sapientiam assumpsit. Morbi autē st̄ inueterasa vicia et
dura. vt auaricia et ambicio. Hec cū semel aīm ceperunt implicuerūt et ꝑpetua eius
mala esse ceperūt. Ut breuiter finiamus. Morbus est viciū in paruo ꝑtinax. tāq̄ȝ val
de expetēda sint q̄ leuiter. Affectus st̄ motus animi improbabiles subiti et concitati q̄
frequentes neglectiq̄ȝ fecere morbum. sicut distillatio vna tussim facit. assidua et vetus
ptisim. Scd̄m genus eoꝝ est qui et maxima mala animi et affectus deposuerūt. sed
ita vt non sit illis securitatis sue certa possessio. pn̄t em̄ in eadem relabi. Terciū genus
est extra multa et magna vicia. sed non extra omnia. effugit auaritiam. sed iram ad huc
sentit. Jam non solicitatur libidine, et nunc etiam ambitionem sentit. Jam non cōcu
piscit. s3 adhuc timet. bene nobiscum agetur si in hūc admittimur numerum. Cogita
quantū circa te videas maloꝝ. Aspice q̄ȝ nullū sit nefas sine exemplo. quantū quotidie
neq̄cia ꝓficiat. quantū publice priuatimq̄ȝ peccat̃. Intelliges satis nō consequi si inter
pessimos nō simus. Preoccupati sumus ad virtutē. cōtendimus inter vicia districti.
pudet dicere honesta colimus quantum vacat. At q̄ȝ grande premiū expectamus si

occupationes nrãs et mala tenacissima abrũpimus. non cupiditas nos nõ timor pellet nec mortem horrebimus nec deos. Sciemus mortẽ malũ non esse. deos maiores non esse. Tã imbecillum est qđ nocet q̃ʒ cui nocetur. optima vi noxia carent. expectãt nos. ex hac aliqñ fece in illud euadimus sublime et excelsum qđ est tranquillitas animi expulsis erroribus absoluta libertas. Uera ãt libertas animi ẽ non hoies timere. nec deos. nec turpia velle. nec nimia. in seipm habere maximam potestatem. inestimabile bonum est suum fieri. Uale)

De vero et inani gaudio Epistola sexagesima prima.

MAgnam ex epl'a tua pcepi voluptatẽ. scio inquã voluptatẽ si ad nostrum aluũ verba dirigimus rem infamẽ esse et gaudium tibi sapienti non ptingere. Est ei gaudiũ animi elatio suis bonis viribusqʒ fidentis. Uulgo tñ sic loqmur. vt dicamus magnum gaudiũ ex illis psulatu. aut ex nupcijs. aut ex ptu vxoris pcepisse. que adeo nõ sꝫ gaudia vt sepe inicia future tristicie sint. gaudio autẽ iunctũ est non desinere. nec in ptrariũ verti. Jtaqʒ cũ dicit Uirgilius noster. et mala mentis gaudia. diserte quidem dicit. sed parꝫ ꝓprie nullum eñ malũ gaudiũ est. voluptatibus hoc nomẽ imposuit. et qđ voluit expressit. Significauit eñ hoies malo suo letos. Audi q̃d me in epl'a tua delectauerit. habes verba in potestate. et rei aptata. Loqueris quantum vis et plus significas q̃ʒ loquaris. hoc maioris rei indiciũ est. Apparet animũ quoqʒ tuum nihil habere supuacui. nihil timidi. Omnes virtutes sapiẽs suas vndiqʒ expãdat. et vbicũqʒ iniusti aliquid oriet̃ illic pata presidia sint. ⁊ ad nutũ regentis sine tumultu respondeãt. Quod in exercitibus his quos impatores magni ordinant fieri videmus. vt imperiũ ducis simul omnes copie senciãt. sic disposite vt signũ ab vno datũ peditem equitẽqʒ pcurrat. hoc aliquãto magis necessariũ nobis ait eñ illi hostẽ timuere sepe sine causa. Tutissimumqʒ illis iter qđ suspectissimum fuit. Nihil stulticia peccatũ habet. tã supne illi metus est q̃ʒ infra. Sapiens autẽ ad omnem incursum munitus est et intẽtus. Nõ si pauptas. nõ si luctus. nõ si ignominia. nõ si dolor impetũ facit. pedem refert interritus. ptra illa ibit. et inter illa. Nos multa alligant. multa debilitant. diu in istis vicijs

facimus. Cui difficile est. nõ eni indignati sumus sed infecti. Quid autẽ nos ita stulticia tam ptinaciter tenet. primo qꝛ non fortiter illã repellimus. nec toto ad salutẽ impetu vtimur. Deinde qꝛ illa que a sapiẽtibus viris repta sꝫ non satis credimus nec aptis pectoribus haurimus. leuiterqꝫ tã magne rei insistimus. Nemo nostꝝ in altũ descẽdit summa tm̃ decerpimus. exiguũqꝫ tpis impẽdisse phie satis abũdeqꝫ occupatus fuit. Illudqꝫ pcipue impedit qꝫ cito nob placemus si inuenimus q̃ nos bonos viros dicat. q̃ prudentes. q̃s cõs ignoscimus. nec sumus laude ꝯtenti. Quicq̃d in nos adulatio sine pudore cõgessit tãqꝫ debitũ prendimus. optimos nos esse affirmãtibus assentimur. cũ sciamus illos sepe multa mẽtiri. Adeo quoqꝫ indulgemus nob vt laudari velimus in id cui ꝯtraria tã maxime facimus. Mitissimũ ille se in ipsis supplicijs audit. in rapinis liberalissimũ. in ebrietatibus et libidinibus temperatissimum. seq̃tur itaqꝫ vt ideo mutari nolimus qꝛ nos optimos esse credimus. Alexander cũ iam in india vagaretur et gẽtes bello vastaret. in obsidione cuiusdã vrbis. dũ muros circuiuit. sagitta tactus. omnis inquit iurãt me esse iouis filiũ. sed hoc vulnus me hoĩem esse clamat. Idẽ nos facimus ꝑ sua queqꝫ portione adulatio infatuat. Dicamus vos quidẽ dicitis me esse prudentẽ. ego autẽ video q̃ multa inutilia cõcupiscam. nocitura optẽ. ne hoc quidem intelligo qd̃ animalibus sacietas mõstrat. q̃s cibo debeat esse. q̃s pocioni modus. quãtum capiã ad huc nescio Iã docebo quemadmodũ intelligas. te nõ esse sapientẽ. sapiẽs plenus est gaudio. hilaris placidus. in ꝯcussus. cũ dis ex pari viuit. Talis est sapiẽtis animus qualis mundi status sup lunã. semp illic serenũ est. Habes ergo quare velis sapiens eẽ qꝛ sapiens nũq̃ sine gaudio ẽ. gaudiũ hoc nõ nascit͛ nisi ex virtutũ ꝯscientia. non p̃t gaudere nisi fortis. nisi iustus. aut tpatus. Quid ergo inq̃s. stulti ac mali non gaudent. nõ magis q̃ predam nacti leones. Verũ gaudiũ non est alieni muneris nec arbitrij quidem alieni est. Quod non dedit fortuna non eripit. Vale)

De desiderio deliciarum Epistola sexagesima secunda.

Veror. litigo. irascor. et iã nunc optas qd̃ tibi optauit nutrix tua. aut pedagogus. aut mr̃. nondũ intelligis quantũ mali optauerũt. O q̃m inimica sꝫ nob

vota nroꝝ. eo quidē inimiciciora quo cessere felicius. Iā non admiror si oīa nos a pri ma puericia mala sequūt. inter execratiões pntū creuimus. Thaurus paucissimoꝝ iu gerum pascua implet. vna silua elephantibus pluribus sufficit. homo et terra pascitur et mari Quid ergo. tā insaciabilē nobis aluū natura dedit. cū tā modica corpa dedisset vt vastissimoꝝ aialiū auiditatē vinceremus minime. Quantulū eñ est qđ nature da tur. puo illa dimittit. Nō fames nob vētris nri magno ꝯstat. ſʒ ambicio. Hos itaq3 (vt ait Salustius) vētri obediētes aialiū loco numeremus. non hoim. quosdam ꝟo ne aialiū quidem ſʒ mortuoꝝ. Viuit is q̄ multis vsui est. viuit is q̄ se vtit. Vale)

Voluntas cōformetur rebus Epistola sexagesima tertia.

Desinamus qđ volumus velle. Ego certe id ago senex ne eadē velle videar q̄ puer volui. Hoc opus meū ē hec cogitatio iponere veteribus malis finē. añ senectutē curaui vt bñ viuerē. in senectute vt bñ moriar. bñ autē mori est libēter mori. Da opam ne q̄d vnq3 in vitus facias. q̄cquid futuꝝ est necesse est repugnati. volēti necessitas nō est. ita dico q̄ imperia libēs accipit pte acerbissimā fuitutis effugit facere qđ nolit. Nō qui iussus aliud facit miser est. sed q̄ in vitus aliq̄d facit. Itaq3 sic aim ꝯponamus. vt quicq̄d res exigit ita velimus. ꝛ in primis finem nri sine tristicia cogitemus. añ ad mortē q3 ad vitam preparandi sumus. Ut satis vixerimus. nec dies faciet nec anni ſʒ animus. Vixi lucilli charissime quantū satis erat. mortē expecto plenus. Vale)

Negociorum multitudo studia liberalia non tollit. Epistola sexagesima quarta.

Senciūt q̄ sibi obstare ad studia liberalia turbā negocioꝝ videri volūt. simulāt occupationes et augēt. et ipsi se occupāt. Vaco lucilli. vaco. et vbicūq3 sum ibi meus sum. rebus eñ me nō trado ſʒ accōmodo et quocūq3 ꝯstiti loco ibi cogitationes meas tracto. et aliq̄d in aio salutare ꝯuerso. Cū me amicis dedi. non tñ mihi abducor sed cū optimo quoq3 sum. ad illos in quocūq3 loco. in quocūq3 seculo fuerint aim meū mitto. Demetrium viroꝝ optimū mecum circūfero. et cu illo loquor. illum admiror. Quid ni admirer. Vidi nihil ei deesse. ꝯtemnere aliq̄s omnia pt. omnia habere nemo potest. breuissima ad diuicias p contemptū diuiciaꝝ via est. Demetrius autē sic viuit. nō tanq3 contempserit omnia. sed tanq3 aliis habenda p miserit. Vale)

Consolatio de amico mortuo Epistola sexagesima quinta.

Moleste fers defecisse. Flaccū amicū tuū. plus tñ equo dolere te nolo. illud vt nō doleas vix audebo exigere. et esse melius scio. Sed cui ista firmitas animi ꝯtinget. nisi iā multū supra fortunā elato. Nec sicci sint oculi amico amisso. nec fluāt. lacrimandū est nō plorandū. Quid ergo inꝗs. obliuiscar amici. Breuē illi apud te memoriā ꝓmittis. si cū dolore māsura est. Id agamus vt iucūda nob amissoꝝ fiat recordatio. Nemo libēter ad id redit qđ nō sine tormēto cogitaturus ē. Mihi amicoꝝ defūctoꝝ cogitatio dulcis et blāda ē. habui eñ illos tāꝙ amissurus. amisi tāꝙ habeā. Fac ergo mi lucilli qđ eqtatē tuā decet. desine beneficiū fortune male interp̄tari. abstulit. sꝫ dedit. Ideo amicis auide fruamur qꝛ ꝙ diu ꝯtingere h̄ possit incertū ē. Cogitemus ꝙ sepe illos reliqrimus in aliꝙ peregrinationē longinꝙ exituri ꝙ sepe eodē morantes loco nō viderimus. intelligimus nos plus tp̄is in viuis ꝑdidisse. Feras autē hos qui cū negligētissime amicos habeant miserrime lugēt. nec amāt quē ꝙ nisi ꝑdiderit. Ideoꝙ tūc effusius merēt; qꝛ verent̄ ne dubium sit an amauerint. sera iudicia affectus sui relinquūt et ꝗrunt. Si ꝗs autē despoliatus amissa tunica vnica ꝯplorare se malit. ꝙ circūspicere quō frigus effugiat. ⁊ aliqđ inueniat quo tegat scapulas nōne tibi videt̄ stultissimꝰ. Quē amabas extulisti. ꝗre quē amas Sacius ē amicū repare ꝙ flere. Turpissimū est in hoīe prudēte remediū meroris. lassitudo meredi. Malo relinꝗs dolorē ꝙ ab illo relinꝗris. Et ꝙ primū id facere desiste. qđ etiā si nolles diu facere nō poteris. Annū feminis ad lugēdū maiores ꝯstituere nō vt tā diu lugerēt sꝫ ne diucius. Uirꝫ nullū legitimū tp̄s ē. qꝛ nullū honestū. Quā tñ mihi ex illis mulierculis dab. vix detractꝫ a rogo. vix a cadauere euulsis. cui lacrime i totū mēsem durauerit. nulla res cicius i odiū venit ꝙ dolor. Itaꝙ assidue cogitemus tā de nrā ꝙ oīm quos diligimus mortalitate. Nūc cogito oīa ⁊ mortalia esse ⁊ in certa lege mortali. hodie fieri p̄t quicqđ vnꝙ p̄t. Cogitemus ergo lucilli carissime cito nos eo ꝑuēturos. quo illū ꝑuenisse meremꝰ. ⁊ fortasse si mō ꝟa sapientū fama ē. recipitꝙ nos locus aliꝗs. qđ ergo putamus perijsse. p̄missus ē. Uale)

Qualis est sermo cōiuiū Epistola sexagesima sexta.

Visti heri nobiscū. pt queri. si heri tm̄. ideo adieci nobiscū. mecū eñ semꝑ es.

Interuenerāt quidā amici ꝓpter quos maior fumus fieret. nō hic q̄ erūpere ex lautoꝝ culinis et terrere vigiles facit. sed hic modicus q̄ hospites venisse significet. varius nob fuit ſmo vt in ꝯuiuio nullā rē vsqꝫ ad exitū adducēs. sꝫ aliū de alio trāsiliēs. Lectus est deinde liber Quinti Sextij patris magni viri et licet negēt Stoci. quantus in illo dij boni vigor est. quantū animi. hoc nō in oibus phis inuenies. Cū legeris Sextiū. dices viuit. viget. liber est. supra hoiem est. Cū hūc lego aīm induo q̄ querit vbi se experiat. vbi virtutē suā ostendat. Veneror itaqꝫ inuenta sapiētie. inuentoresqꝫ adire tāqꝫ multoꝝ hereditatē iuuat. mihi ista acq̄sita. mihi laborata st̄. sꝫ agamus bonū prēm familie. faciamus ampliora que accepimus. maior ista hereditas a me ad posteros trāseat. Multū adhuc restat opis. multūqꝫ restabit. Nec vlli nato post mille secula precludet occasio aliq̄d adijciendi. Sed etiā si oia a veteribus inuēta sint. hoc semꝑ nouū erit vsus et inuētoꝝ ab alijs scientia et dispositio. Animi remedia inuēta st̄. ab antiq̄s quo mō antē admoueant. aut qn̄. nostri opis est querere. multū egerūt q̄ ante nos fuerūt sꝫ ꝑegerūt. suscipiendi tn̄ st̄. et ritu deoꝝ colēdi. quā venerationē p̄ceptoribus meis debeo. eandē p̄ceptoribus generis humani a q̄bus tāti boni inicia fluxerūt. Si consulē video vel pretorē. oia q̄bus honor haberi solet faciā. equo desiliam. caput adaperiam. semita cedā. Quid ergo Marcū Cathonē vtrumqꝫ. et Leliū sapientē. et Socratē cum Platone et Zenone. Cleantemqꝫ in animū meum dignatiōe summa recipiam. Ego vero illos veneror et tantis nominibus semꝑ assurgo. Vale)

¶ Animus non vinccatur dolore corporis Epistola sexagesima septima.

Esternū diē diuisi cū mala valitudine añ meredianū. illa me sibi vendicauit. post mihi cessit. Itaqꝫ lectione primū tētaui aīm. deinde cū hāc recepisset plus illi imꝑare ausus sum. Aliq̄d scripsi ⁊ q̄dē intēcius q̄ꝫ soleo imo ꝑmittere dū cū materia difficili contenderē. et vinci nolo donec interuenerint amici qui tāqꝫ egrum intemperā tem coercerent. Dicunt vt scis Soici nostri duo esse in rerū natura ex quibus omnia fiant. Causam et materiam. Materia iacet iners res ad omnia parata cessatura si nemo moueat. eam aūt ratio materiam format et quocūqꝫ vult versat. ex illa varia opera

producit. Stoicis placet vnam causam esse id qđ facit. Arestotiles putat cām tribus modis dici. Prima inq̄t causa est ipsa materia sine qua nihil p̄t effici. Secūda opifex. Tercia forma est q̄ vnicuiq3 opi imponit tāq3 statue. Nā hāc Aristotiles idos vocat. Quarta quoq3 his accedit. ꝓpositū tocius opis. siue faciendi ꝓpositū. Nam si hoc nō esset nihil esset. ꝓpositū autem est qđ inuitauit artificē. qđ ille secutus fecit. vel pecunia est hoc si venditurus fabricauit. vel gloria si laborauit in nomen. vel religio si domum templo parauit. Quinq3 vero cause sūt vt Plato dicit. Id ex quo. id a quo. Id in quo. Id ad quod. Id ꝓpter qđ. nouissime id qđ ex his. Tanq3 in statua. id ex quo es est. id a quo artifex est. id in quo forma est que aptat illi. id ad qđ exēplar est qđ imitat is qui facit. id ꝓpter qđ faciendi ꝓpositū est. Id qđ ex istis est ipsa statua est. Hec oīa mundus quoq3 (vt Plato ait) hab3. facientē. hic deus. ex quo fit hec materia. forma hec est habitus et ordo mūdi quem videmus exemplar sc3 ad qđ deus hanc magnitudinem opis pulcerrimi fecit. ꝓpositū ꝑs ꝓpter q̄d fecit. Quer3 q̄d sit ꝓpositū: dei bonitas ē Ita certe Plato ait que deo faciēdi mundū fuit cā bonus est bona fecit. Bono nulla cuiq3 boni inuidia est. fecit itaq3 q̄3 optimū potuit. Fer nūc iudex sententiam et ꝓnuncia q̄s tibi videat verisimilius dicere. hec turba causaꝝ aut nimis multa. aut nimis pauca ꝯprehendit. Quid te inq̄s delectat tēpus inter ista ꝯterere que tibi nullū affectū eripiunt. nullā cupiditatē abigunt. Ego quidē priora illa ago. attracto illa q̄bus pacat animus. et me prius scrutor. deinde hūc mundum. Ista attollūt et leuant aīm qui graui sarcina pressus explicari cupit et reuerti ad illa quoꝝ fuit. Nā corpus hoc animi pōdus ac pena est. ꝑmanente illo vrget. in vinculis est nisi accesserit phia ⁊ illū respirare reꝝ nature spectaculo iussit. et a terrenis ad diuina dimisit hec libertas eius est. hec euagatio. Maior sum et ad maiora genitus. q̄3 vt mancipium corporis mei quod equidem nō aliter aspicio q̄3 pondus ac penam vinculum q3 libertati mee circumdatum. Quicquid in me potest iniuriam pati. hoc est in hoc obnoxio domicilio. animus liber habitat. animus ad se oē ius ducet. cōtēptus corꝑis sui certa libertas est. Nēpe vniuersa ex materia et deo ꝯstāt. deus ista tꝑat. q̄ rectorē sequnt ⁊ ducē. Potētius ē aūt ac p̄ciosius qđ facit qđ ē deus. q̄3 materia paciēs dei. Quē autē in hoc mundo locū deus obtinet. hūc

in homine animus. quod est illic materia. Id in nobis corpus est. Seruiant ergo deteriora melioribus. fortes simus aduersus fortuita nec contremiscamus iniurias non vulnera. non vincula non egestatem. Mors quidem aut finis est aut transitus. nec desinere timeo. Uale)

Nõ exaltemur prosperis nec deprimamur aduersis. Epistola sexagesima octaua.

Claranum meum condiscipulũ vidi. non vt senẽ. sed me hercule virilem animo atq; vigentẽ. et cum corpusculo suo colluctantẽ. inique ei natura se gessit et talem animũ male collocauit. aut fortasse voluit hoc ipm nobis ostendere posse ingeniũ fortissimum ac beatissimum sub qualibet cute latere. Errare mihi visus est qui dixit. Gratior est pulcro veniens e corpore virtus. Non enĩ vllo honestamento eget. ipsa magnũ sui decus est. corpus suum consecrat. Certe Claranum nostrum cepi intueri. formosus mihi videtur. et tam rectus corpe q̃ animo. Põt ex casa vir magnus exire. põt ex deformi humiliq; corpusculo formosus animus ac magnus. Claranus videtur mihi in exemplar editus. vt scire possemus nõ deformitate corpis posse fedari animũ. s; pulcritudine animi corpus ornari. Quesitũ est inter nos quo modo pñt tria bona esse si triplex eoꝝ cõdicio est. Quedam (vt nostris videt) prima bona sũt. tanq; gaudiũ. pax. salus patrie. Quedã scda in materia infelici expressa. tãq; tormentoꝝ pacientia. et in morbo graui tpantia. illa bona directe optauimus nobis. hec si necesse erit. Sunt adhuc tertia tanq; modestus incessus. et cõpositus ac probus vultus. et conueniens prudenti viro gestus. Quo mõ ista inter se tria bona esse possunt. cũ alia optãda sint. alia aduersanda. Si volumus illa distinguere. ad primum bonum reuertamur et cõsideremus id quale sit animus intuens vera peritus fugiẽdoꝝ ac petendorum. non ex opinione sed ex natura precia rebus imponeus toti se inferens mũdo. et in omnes eius actus ꝯtemplationẽ suam mittens. asperis blandisq; pariter inuictus. neutri se fortune submittens. supra omnia que contingunt acciduntq; eminens. talis est animus virtus. quem nulla vis frangit. quem nulla attollant fortuita nec deprimant. hec eius est facies. nec minor fit nec maior. decrescere enim summum bonum

non p̄t. nec virtuti retro ire licet. Itaq̄ vis eius ⁊ magnitudo vltra non p̄t surgere. qm̄
incrementū maximo nō est. Nihil inuenies rectius recto. nō magis q̄ȝ verius vero. q̄ȝ
tp̄atius tp̄ato. Ōis in modo ē virtus. modus certa mensura est. Cōstātia nō habet
quo ꝓcedat non magis q̄ȝ fiducia aut fides. Quid accedere ꝑfecto p̄t. honestum nullā
accessionē recipit. Crescere posse imꝑfecte rei signū est. ergo virtutes inter se pares s̄t.
⁊ oꝑa virtutū. vna em̄ est ratio recta simplexq̄ȝ. nihil ē diuino diuinius. celesti celestius.
mortalia minuūtur. cadunt deterūtur. crescunt exhauriunt̄. implentur. itaq̄ȝ in illis in
equalitas est. diuinoꝝ vna natura est. Ratio autē nihil aliud est q̄ȝ in corpus humanū
ꝑs diuini sp̄ūs mersa si rō diuina est. Nullū autē bonū sine ratione est. bonū oē diui-
num est. nullū porro inter diuina discrimen est. ergo nec inter bona. Paria itaq̄ȝ s̄t gau
diū et fortis atq̄ȝ obstinata tormētoꝝ ꝑpessio. Quid ergo? nihil interest inter gaudiū et
dolorē. Nihil quantū ad ipsas virtutes. plurimū inter illa in q̄bus virtus vtraq̄ȝ ostē-
ditur. In altero em̄ naturalis est remissio animi ac laxitas. in altero ꝯtra naturā dolor
Uirtus in vtroq̄ȝ par est. virtutē materea nō mutat. nec peiorē facit dura ac difficilis.
nec meliorē hilaris ⁊ leta. necesse est ergo vt equalia sint bona vtraq̄ȝ. Nihil honestū est
qd̄ ab inuito et coacto fit. omne honestū voluntariū est et liberū. nam qd̄ timet seruit.
honestū omne securum est. tranquillū est. sincerū ⁊ nulli malo mixtū. Epicurus quoq̄ȝ
ait. sapientē si in thauro perurat̄ exclamaturū dulce est et ad me nihil ꝑtinet. Quid ergo
miraris. si ego paria bona dico alterius inter tormenta fortissime stantis qd̄ cū incre-
dibilius ē dicat Epicurus. dulces esse terrores. At tamen. et hoc respondeo plurimū
inter eē inter gaudiū ⁊ dolorē. si querat̄ electio. alterū petā. alteꝝ vitabo. Illud est scd̄m
naturā. hoc cōtra. q̄ȝ diu simul extimant̄ magno inter se dissidēt spacio. cū ad virtutē vē
tū ē. vtraq̄ȝ par ē. et q̄ ꝑ leta ꝓcedit. et q̄ ꝑ tristia. Nullū hȝ momentū vexatio et dolor ⁊
q̄cq̄d aliud incomodi ē. virtute ei obruit̄ q̄uo lumina claritas solis obscurat Ecq̄ȝ lauda
bilis ꝟtus ē in corꝑe valido ac libero posita q̄ȝ in morbido ac vincto. alioq̄n h̄ erit exser
uoꝝ habitu dn̄m extimare. Ōia ei ista in q̄ dominiū casus exercȝ s̄uilia s̄t. pecunia. cor
pꝰ ⁊ honores imbecilla fūda mortalia possessiōes icerte. illa rursus libera ⁊ inuicta. oꝑa
ꝟtutis q̄ non ideo magȝ appetēda s̄t si benignius a fortuna tractent̄. nec minus si aliq̄

inequitate rerꝫ premunt. Sola rō immutabilis ⁊ iudicij tenax est. non em̄ seruit sȝ im
perat sensibus. Ratio rationi par est. sicut rectū recto. ergo et virtus nō est aliud q̄ꝫ rec
ta ratio. Omnes virtutes rationes sūt si recte sūt. et si recte sunt pares sūt. Qualis rō est
tales et acciones sūt. ergo oēs pares sūt. pares aūt acciones inter se esse dico qꝛ honeste
recteq̄ꝫ sūt. Ceterum in materea d'rās hn̄t et etate. alius senior est. alius iunior. corpe.
alius formosus. alius deformis ē. et fortune. ille diues hic paup est. sed p illud q̄ boni
sūt pares sūt. De bonis ac mal' sensus iudicat. q̄d vtile sit. q̄d inutile ignorat. nō pt ferre
sententiā nisi in rē presentē pductus est nec futuri puidus est nec pteriti memor. Quid
sit consequēs nescit. Ratio ergo arbitra ē bonorꝫ ⁊ malorꝫ. Aliena et externa p vilibus
hȝ. omne em̄ bonū illi in aīo est. Apud Epicurꝫ duo bona sūt. aliqua que malit ꝯtinge
re sibi. vt corpis quietē ab omni incōmodo liberam. et animi remissionē bonorꝫ suorꝫ
contemplatione gaudēs. Alia que q̄ꝫuis nolit accidere nihilominus laudat et pbat
vt malā valitudinē et dolorꝫ grauissimorꝫ perpessionem. Ego autē non dubitē quin
magis laudē truncā illā et extorridam manū Mucij. q̄ꝫ cuiuslibet fortissimi saluā. stetit
hostium flāmarūq̄ꝫ contemptor. confecit bellū inermis. et manū suam in hostili foculo
distillantem per spectauit. et mancus duos reges vicit. Uale)

Animosa tolerantia aduersariorum bona est Epistola sexagesima nona.

Ta ꝯmunibus iniciū faciam. ver se aperire cepit. sepe tamē in hȳ iemem
reuoluitur. ita est mi lucilli. etas mea ꝯtenta est suo frigore. vix media re
gelat estate. itaq̄ꝫ maior ps in vestimentis tegit. Ago gratias senectuti.
q̄ me lectulo affixit. quicq̄d debebam nolle. nō possum. cū libellis mihi plurimus s'mo
est. Si qn̄ inter venerūt ep'le tue. tecū esse mihi videor. et sic affitior aīo tāq̄ꝫ tibi non
rescribā sed respondeā. Queris autē nunc. an omne bonū optabile sit. si bonū est inq̄s
fortiter torqueri. ac magno aīo vri et pacienter egrotare. sequitur vt ista optabilia sint.
Distigue mi lucilli ista. et intelliges esse in his aliq̄d optandum. Tormenta a me abesse
velim. sȝ si sustinenda fuerint. vt me in illis fortiter. honeste. animoseq̄ꝫ geram optabo.
Quid ni? ego malim non incidere bellū. sed si inciderit. vt vulnera. vt famē et omnia q̄

bellorum necessitas affert generose ferā optabo. Nō sum tam demēs vt egrotare cupiā. sed si egrotandum fuerit. vt nihil intpanter nihil effeminate faciam optabo. Ita non īcōmoda optabilia sūt. sed virtus qua pferunt incōmoda. Si fortitudo optabilis. et tormēta pacienter ferre optabile est. hec eīm fortitudinis pars ē. sed sepera ista vt dixi. nihil est qd tibi faciat errorē. Non eīm pati tormēta optabile est. sed pati fortiter. Cum aliqs tormēta fortiter patit oibus virtutib9 vtit. fortasse cū vna in promptu sit et maxie appareat paciencia. Ceterum illic est fortitudo cuius paciencia. ppessio. et tolerantia rami sunt. Illic est prudētia sine qua nullū innititur consiliū. que suadet qd effugere nō possis q̄ potissime ferre. Illic est ꝯstantia. que deijci loco non pt. Illic est indiuiduus comitatus virtutū. quicquid honeste fit. vna virtus facit. sed ex cōsilij sententia. Quod autē ab oibus virtutibus cōprobatur etiā si ab vna fieri videtur optabile ē. Hoc loco Demetrius noster mihi occurrit. q̄ vitā securā et sine vllius fortune occursibus mare mortuū vocat. Nihil habere ad qd exciteris ad qd te concites. cuius denūcciatione et in cursu firmitatē animi tui tentes. sed in ocio inconcusso iacere nō est tranquillitas. malicia ē. Attalus stoijcus dicere solebat malo me fortuna in castris suis qm̄ in delicijs habeat. Torqueor. sed fortiter bū est. Occidor. sed fortiter bū est. Audi Epicurū et dulce est. Ego tā honeste rei ac seuere nūq̄ molle nomen imponā. vror sed inuictus. q̄d nichil hoc optabile sit nō q̄ vrit me ignis. sed q̄ nō vincit. Nihil est virtute prestātius nihil pulcrius. est bonū est et optabile quicq̄d ex huius geritur imperio. Uale)

De ocio Epistola septuagesima.

Consilio tuo accedo. abscōde te in ocio. sed et ipm ociū absconde. depono hoc apud te. Nūq̄ agere plus sapientē oportet q̄ cū in conspectu eius diuina ac humana venerīt. Gloriari ocio iners ambicio est. Aialia quedā ne inueniri possint circa ipm cubile. vestigia sua confundūt. Idē tibi faciendū est alioquin nō deerūt qui psequantur. Multi apta transeūt condita et obstrusa rimantur. Furē signata solicitāt. Uile videt quicq̄d ptz. Apta effractarius pterijt. Hos mores habet populus. hos impitissimus q̄sq. in secreta irrūpere cupit. Optimū itaq. est nō iactare ociū suū. Iactādi autē genus est nimis latere et a conspectu hoim secedere.

Cũ secesseris. nõ est hoc agendũ vt de te hoĩes loquant᷑. Sed vt ipse tecũ loquaris.
Quid autẽ tecum loquaris qd hoĩes de alijs libentissime faciũt. de te male existima.
Assuesce et dicere verũ et audire. id maxime tracta qd in te esse infirmissimũ sencies.
Nota habet quisq̧ sui corpis vicia. Queris qd in ocio facio. vlcus meum curo. Si
ostenderẽ tibi pedẽ turgidũ. liuidam manũ. atq̧ contracti cruris aridos neruos. ꝑmit-
teres mihi vno loco iacere et fouere morbũ meũ. Maius malũ hoc est qd nõ possum
tibi ostẽdere. In pectore meo collectio vomica est. Nolo laudes. nolo dicas o magnũ
virũ. ꝯtempsit oĩa et damnatꝫ humane vite furoribus fugit. Nihil dãnaui nisi me. Nõ
est q̄ ꝓficiendi causa velis venire ad me. Erras qui huic aliquid auxilij speras. Non
medicus sed eger hic habitat. Malo illa cũ discesseris dicas. Ego istũ hoĩem beatũ
putabã ⁊ eruditũ. erexerã aures. destitutus sum Nihil vidi. nihil audiui qd ꝯcupiscerẽ
ad qd reuerterer. Si hoc sentis. si hoc loq̄ris aliq̄d ꝓfectum est. Ociũ tibi ꝯmendo in
quo maiora agas et pulchriora q̄ꝫ que reliquisti. Hec etas optime facit. ad hec studia
iam disputauit. Iã vicia primo feruore adolescẽtie indomita laxauit. nõ multũ sup est
vt extinguat᷑. Et quãdo inquis tibi ꝓderit istud qd in exitu discis. aut in quã rem. In
hãc vt exeã melior. Nõ est tamen qd existimes vllã etatem aptiorẽ esse. ad bonã mentẽ.
q̄ꝫ qui se multis experimentis. lõga ac frequẽti rerũ paciencia domuit. que ad salutaria
mitigatis affectibus venit. hoc est breuis huius boni tẽpus. Quisquis senex ad sapien-
tiã peruenit. annis peruenitur. Uale)

De mutatione locorũ Epistola septua-gesima prima.

m Utare te loca et de alio in alium transilire te nolo primum quia tam fre-
quens migratio instabilis animi est. Coalescere ocio non potest nisi de-
sijt circũspicere et errare. Ut animũ possis continere primum corporis
tui fugã siste. Deinde plurimũ remedia ꝯtinuata ꝓficiũt. Qui deponere vult desideria
rerũ oĩm quarũ cupiditate flagrauit. et aures ⁊ oculos ab his q̄ reliquit. auertat Cito
rebellat affectus: quousq̧ se verterit preciũ aliqd pũs occupationis sue aspiciet. Nullũ
sine autoramẽto malũ est. Auaricia pecuniam ꝓmittit. Luxuria multas ac varias vo-

luptates. ambicio purpurã et plausum et ex h potentiã. Mercede te vicia solicitãt. vix effici toto seculo p̃t vt vicia tã longa licẽcia tumida subigant et iugũ accipiãt. ne dũ si tã breue tẽpus ex interuallo discidimus vnã quãlibet rẽ. Uix ad pfectũ pducit assidua vigilia et intẽtio. Si me q̃dẽ velis audire hoc meditare. exerce te vt mortẽ excipias. et si ita res suadebit accersas. Nemo nisi suo die moritur. nihil perdis ex tuo tpe. Nam quod relinquis alienum est. Uale)

De cursu vite Epistola septuagesima secunda.

Ost longũ interuallũ Pompeios tuos vidi. pnauigauimus lucilli vitã. et quẽadmodũ in mari (vt ait virgilius noster) terreq3 vrbesq3 recedũt. Sic in occursu rapidissimi tpis. primũ pueritiã abscondimus. deinde adolescentiã. deinde quicq̃d est inter iuuenẽ et senẽ mediũ in vtriusq3 confinio positum. Deinde ipsius senectutis annos optimos. nouissime incipit ostendi publicus finis generis humani. scopulũ illũ putamus esse demẽtissimi. Portus est aliqñ petendus nũq3 recusandus in quẽ si q̃s inter primos annos delatus est. nõ magis queri debet q3 qui cito nauigauit. Non enĩ viuere bonũ est sed bene viuere. Itaq3 sapiens viuit quantũ deb3. nõ quantũ p̃t. Uidebit vbi victurus sit. cũ q̃bus. quo mõ. q̃d acturus. cogitat sp q̃lis vita non quãta sit. nihil existimat sua referre faciat finẽ aut recipiat tardius fiat an cicius. Non taq3 de magno detrimẽto timet. Nõ multũ ex stillicidio põt pdere. Cicius mori an tardius ad rẽ non ptinet. bene mori aut male ad rẽ ptinet. Bene autẽ mori est effugere male viuẽdi piculum. Stulticia est timore mortis mori. Socrates potuit abstinẽtia finire vitã. et inedia pocius q3 veneno mori. triginta tamẽ dies in carcere et in expectatione mortis exegit. nõ tanq3 multas spes tã longũ tẽpus reciperet s3 vt p̃beret se legibus. vt fruendũ amicis extremũ Socratẽ daret. Quid erat stulcius q3 mortẽ cõtemnere. venenũ timere. Quẽadmodũ nauim eligã nauigaturus ⁊ domũ habitaturus ita mortis genus eligã quasi exiturus e vita. Pretera quẽadmodũ non vtiq3 melior est lõgior vita. sic peior ẽ vtiq3 mors lõgior. In nulla re magis q3 in morte morẽ gerere aio debemus. vitã alijs approbare. Quisq3 debet mortẽ sibi. optima est q3

placet. Nihil melius eterna lex fecit q̄ꝫ vnum introitum nobis ad vitam dedit. exitus
multos. Bono loco res humane sūt. quia nemo nisi sua miseria miser ēē p̄t. Quid ergo
ē q̄ nos facit pigros inertesq̄. Nemo nostꝝ cogitauit q̄ñq̄ sibi ex h̄ domicilio exeūdū
Sic veteres inq̄linos indulgētia loci et ꝯsuetudo etiā inter iniurias detinet. Uis ad
ꝟsus hec liber esse. tāq̄ migraturus habita. Propone tibi q̄ñq̄ hoc ꝯtubernio carens
dū forcior eris ad necessitatē exeūdi. nullius rei meditatio tā necessaria est. alia fortasse
exercent̄ in supuacuū. Aduersus paupꝑtatē preꝑatus ē animus ꝑmansere diuicie. ad
ꝯtemptū doloris nos armauimus. Huius vnius rei vsum q̄ excitet dies veniet. Nihil
obstat erūpere et exire cupienti. In apto nos natura custodit. cui ꝑmittit necessitas
sua circūspiciat exitū mollē. Nō deerit ad mortē ingeniū cui nō defuerit animus. Ille
vir magnus est q̄ mortē sibi non tm̄ imꝑauit sed inuenit. Lōga meditatio ē mgrā oim̄
rerum. ratio nos docet fati varios esse accessus et finem eundem. Uale)

Cōsilia sunt aptāda tēporibus Epistola septuagesima tercia.

SUbinde me de rebus singulis consulis. oblitus nos vasto mari diuidi. cum
magna ꝑs ꝯsilij sit in t̄pe. necesse est euenire vt de q̄busdā rebus tūc ad te ꝑferat̄
sentētia mea cū iā ꝯtraria pocior ē. Cōsilia ei reb⁹ aptant̄. res n̄rē ferunt̄ imo voluunt̄.
Ergo ꝯsiliū nasci sub die debet. et hoc q̄ñq̄ nimis tardū est. sub manu quoq̄ q̄d aiūt
nascat̄. queadmodū āt inueniat̄ ostendā. Quociēs q̄d fugiēdū aut q̄d petendū sit voles
scire. ad summū bonū et ꝓpositū tocius vite tue respice. Illi eñ ꝯsentire debet q̄cq̄d agi
mus. Nō disponet singula nisi cui iā vite sue sūma ꝓposita ē. nemo q̄uis ꝑatos habeat
colores similitudinē reddet nisi iā ꝯstet q̄d velit pingere. Ideo peccamus qꝛ de ꝑtibus
vite oēs. de tota nemo deliberat. Scire debet q̄d petat ille q̄ sagittā vult mittere ⁊ tūc
dirigere ac moderari manu telū. Errāt ꝯsilia n̄rā qꝛ nō h̄nt quo dirigāt̄. Ignorāti quē
portū petat nullus suus vētus est. Necesse ē vt multū in vita n̄rā casus possit. qꝛ viui
mus casu. Quibusdā autē euenit vt quedā scire se nesciāt. Queadmodum q̄rimus sepe
eos cū q̄bus stamus ita plerūq̄ finē sūmi boni ignoramus aꝓpositū. Nec multis v̄bis
nec circuitu lōgo. Quod sit summū bonū colligis. digito (vt ita dicā) demōstrandū est.

Summũ bonũ est qđ honestũ est. et magis admireris. Unũ bonũ est qđ honestũ est. cetera falsa et adulterina bona sũt. hoc si tibi psuaserĩ et virtutẽ amaueris. q̃cquid tibi ptigerit faustũ felixq; erit. oĩa deniq; q̃ ceteris videnť mala et mansuescũt. et in bonũ abigũt. Si sup illa eminueris liqueat nihil esse bonũ nisi honestũ. et oĩa incõmoda suo iure bona vocabunť. que mõ virtus honestauerit. Multis videmur maiora pmittere q̃ recipit humana pditio nõ immerito. ad corpus eñ respiciũt reuertanť ad aĩm. iam deo hoĩes mentienť. Erige te lucilli viroꝝ optime. et relinque istum ludũ literatoꝝ phoꝝ qui rẽ magnificẽtissimã ad sillabas vocãt. q̃ aĩm minuta docẽdo et dimittũt et pterunt. Fies similis illis qui inuenerũt ista nõ qui docent et id agũt vt phia pocius difficilis q̃ magna videať. Socrates qui totã phiam reuocauit ad mores. et hanc summam dixit esse sapientiã. bona malaq; distinguere. Sequere inquit istos si quid apud te habeo autoritatĩ. Ut sis beatus. et te alicui videri stultũ sine. Quisq̃s volet tibi ptumeliam faciet et iniuriã. tu tamẽ nihil pacieris. si mõ tecũ erit virtus. Si vis inq̃t. beatus esse. si fide bona vir bonus. sine ptemnat te aliq̃s hoc nemo prestabit nisi qui oĩa bona exequauerit qꝛ nec bonũ sine honesto est et honestũ in oĩbus par est. Quid ergo. nihil interest inter preturã Cathonis et repulsã. nihil interest vtꝝ Catho vincať an vincat. eadẽ eñ virtute et mala fortuna vinciť et ordinať bona. Uirtus ãt non põt maior aut minor fieri. vnius stature est Catho tã magno aĩo tulit aliq̃d sibi ad victoriã q̃ ad preturã obstitisse. Quo die repulsus est. lusit. qua nocte periturus fuit. legit. eodẽ loco habuit. pretura et loco excidere. oĩa que acciderẽt ferenda esse psuaserat. dixit eñ Catho cum cuñ in aĩo pcurrerit omne humanũ genus quodcũq; est. quodcũq; erit morte damnatũ est. Magnus animus deo pareat et quicquid lex vniuersi iubet sine cũctatione paciať. aut in meliorẽ emitteť vitã lucidius tranquilliusq; inter diuina man surus. aut certe sine vllo futurus incõmodo sue nature reminiscebiť et reuerteť in totũ. Non est ergo Marco Cathoni maius bonũ honesta vita. quã mors honesta. qꝛ nõ intendiť virtus. Idẽ esse dicebat Socrates veritatẽ et virtutẽ quo mõ illa nõ crescit sic nec ꝟtus quidem. qđ summũ bonũ est sup se gradũ nõ habet. Sapiẽtia psuadebit vnũ bonũ esse qđ honestũ hoc nõ remitti nec intendi posse. nõ magis q̃ si regulã qua

rectum ꝓbari solet flectes. quicquid ex illa mutaueris iniuria ē recti. Idem ergo de vir-
tute dicemus et hec recta est. flexurā non recipit. rigidari quidem potest. amplius inten
di non potest. hec de omnibus rebus iudicat. de hac nulla. Ideo que ab illa fiūt paria
sꝫ. Quid ergo inquis. iacere in cōuiuio. et torqueri paria sunt? Hoc tibi mirum videt.
illud licet magis admireris iacere in cōuiuio. torqueri in eculeo bonū. Si illud turpi
ter hoc honeste fit. bona ista aut mala nō efficit materia ſꝫ virtus. hec vbicūqꝫ apparue
rit oīa eiusdē mensure ac precij sꝫ. Quid miraris si vrl vulnerari. occidi. alligari iuuat.
luxurioso frugalitas pena est. pigro supplicij loco labor est. desidioso studere torqueri ē.
Eodē mō hec ad que imbecilli sumus dura atqꝫ intoleranda credimus. obliti quā mul
tis tormentū sit vino carere. aut prima luce excitari. Non ista difficilia sunt natura sed
nos fluidi et enerues sumus. Magno aīo de rebus magnis iudicandū est. alioquin
videbit illaꝝ vitiū esse qđ nostrū ē. Sic quedā rectissima cū in aquā demissa sꝫ spēm
curui perfractiqꝫ videntibus reddūt. nō tm̄ qđ videas seu audias. sed quēadmodū re
fert. Animus nr̄ ad vera ꝓspicienda calligat. Non mirū est in tranquillitate nō cōcuti.
illud mirabile. ibi extolli aliquē vbi oēs deprimunt. ibi stare vbi oēs iacēt. Sapiēs stat
sub quolibet pōdere rectus. nulla illū res facit minorē. nihil illi eoꝝ que ꝑferenda sꝫ dis
plicet. Nā quicquid in hoīem cadere potest in se cecidisse nō queritur. vires suas nouit.
scit se aptum oneri ferendo. Nō educo sapientem ex hominū numero. nec dolores ab
illo sicut ab aliqua rupe nullū sensum admittēte submoueo. memini ex duabus illū ꝑti
bus esse cōpositum. altera est irrationalis. hec mordetur. vritur. dolet. altara rationa
lis. hec inconcussas opiniones habet. intrepida est. et indomita. in hac positum est
summū hoīs bonū. hoc āt dicimus virtutē esse. Nullū certe sine virtute. Quid erit hec
virtus? Iudiciū verū et immotū. huic iudicio consentaneū erit. oīa que virtute ꝯtracta
sꝫ et iudicare bona et inter se paria. corpoꝝ autē bona corporibus bona quidē sꝫ. sed
in toto nō sꝫ bona. his preciū quidē erit aliqđ ceterum dignitas non erit. Instemus
itaqꝫ et ꝑseueremus plus q̄ꝫ ꝓfligauimus restat. ſꝫ magna ꝑs ꝓfectus est velle ꝓficere.
Huius rei ꝯscius mihi sum. volo et mēte tota volo. Ideo id agamus vt nostrū oē tem
pus sit. Nō erit āt nisi prius nos nri esse ceperimus. qn̄ ꝯtingit ꝯtemnete vtrāqꝫ fortu

nã et hanc vocẽ emittere vici. Queris q̃ vicerim: non p̄sas. nõ extrema medo℞. ſ3 auaritiã. ſed ambitionem. ſed metum mortis. que victores gentium vicit. Uale)

Leticia fortune momentania eſt ſapientis vero perpetua. Epiſtola ſeptuageſima quarta.

Uod q̃ris a me liq̄bat mihi. explicãdus ẽ mihi animus et q̄cumq3 apud illũ depoſita ſt3. ſubinde excuti debẽt vt ꝑata ſint quociẽs vſus exegerit. O\ia alia negligẽda ſt3 vt ph̄ie aſſideamus cui nullũ tp̄s ſat3 magnũ ẽ. Etiã ſi a pueritia vſq3 ad lõgiſſimos humani eui terminos vita ꝓducat̃. Reſiſtendũ eſt itaq3 occupationibus. nec explicãde ſ3 ſubmouẽde ſt3. tp̄s quidẽ nullũ idoneũ eſt ſtudio ſalutari. Imꝑfectus ad huc intercidit̃ leticia. Sapientis vero cõtexit̃ gaudiũ. nulla cauſa rumpit̃. nulla fortuna. ſp̄ vbiq3 trãquillũ ẽ. nõ em̄ ex alieno pẽdet. nec fauorẽ fortune aut hoĩs expectat. domeſtica illi felicitas ẽ. exiret ex aĩo ſi intraret. ibi naſcit̃. Dicã q̃uo intelligas ſapientẽ eſſe ſanũ: ſi ſe ip̄o ꝯtentus eſt. ſi ꝯfidit ſibi. ſi ſcit oĩa vota mortaliũ. oĩa bñficia q̃ dantur petunturq3. nullũ in btã vita habere momentũ. Nã cui aliq̄d accidere p̄t. id imꝑfectũ eſt. cui aliq̄d abſcõdere p̄t id imꝑpetuũ eſt. cuius ꝑpetua futura leticia ẽ. Is ſuo gaudet oĩa autẽ q̄bus vulgus inhiat vltro citroq3 fluũt. nihil dat fortuna mancipio. ſed hec quoq3 tũc fortuit delectãt cũ illa ratio tꝑauit ac miſcuit. Solebat Attalus hac imagine vti. vidiſti aliq̄ñ canẽ miſſa a dño fruſta panis ac carnis aꝑto ore captantẽ. quicq̄d excipit ꝓtin⁹ integ℞ deuorat et ſp̄ ad ſpẽ vẽturi hiat. Idẽ euenit nob̄ q̄cq̄d expectãtib⁹ fortuna ꝓiecit. id ſine vlla voluptate dimittim⁹ ſtatĩ ad rapinã alterius erecti et attẽti. hõ ſapiẽti nõ euenit ꝯplenus ẽ. et ſi q̄d obuenerit ſecure excipit ac reponit. leticia fruit̃ maxima ꝯtinua ſ\na. Impitis ac rudibus nullus p̄cipitationis finis ẽ. Nõ ergo debemus occupationibus indulgere. excludende ſt3. ſi ſemel intrauerint in locũ ſuũ alias ſubſtituent. principijs illarum obſtemus. Melius nõ incipient q̄ deſinent. Uale)

Philoſophi diligũt poteſtates. Epiſtola ſeptuageſima quinta.

Errare mihi videnẗ q̃ exiſtimãt ph̄ie fideliẗ deditos ꝯtumaces eẽ. ac refractarios et ꝯtemtores magiſtratuũ ac regũ eorũue ꝑ quos publica adminiſtrant̃.

Ecōtrario eñ nulli aduersus illos gratiores sꝫ. nec immerito. Nullis eñ prestant q̄ quibus frui trāquillo ocio licet. Itaqꝫ hi q̄bus alterū ad ꝓpositū tp̄s bene viuēdi aditū ꝯfert securitas publica. necesse est autorē huius boni vt parentē colāt. Quisquis āt de excipiēdo cogitat oblitus accepti est. Nec vllū hꝫ malū cupiditas maius ꝙ ingrata est. Habet hoc viciū oīs ambitio non respicit. nec ambitio tm̄ instabilis ē. verū cupiditas oīs q̄ incipit sp̄ a fine. Ad ille vir sincerus ac purus (qui reliq̄t curiā et forū et oēm administrationē reipublice vt ad ampliora secederet) diligit eos p quos ei h̄ facere tute licet. quēadmodū p̄ceptores suos venerat et suscipit. Niosius a mercatore. q̄ a vectore soluit votū et ex ipsis mercatoribus effusius gratus est q̄ odores aut purpuras et auro pēsanda portabat. q̄ qui vilissima queqꝫ congesserat. sic huius pacis benefitiū ad oēs ꝑtinentis. altius ad eos ꝑuenit qui illa bn̄ vtunt. Multi eñ sꝫ ex his togatis quibus pax operosior bello est. an idē existimas ꝓ pace debere eos qui illā ebrietati ac libidini impendūt. aut alijs vicijs q̄ bello rūpenda sꝫ. Stulta auaritia mortaliū. possessionē ꝓprietatēqꝫ discernit. nec q̄cq̄ credit suū esse qd̄ publicū est. At sapiēs nihil iudicat suū magis q̄ cuiuslibet. illi cū humano genere ꝯsorciū est. Hoc docet ph̄ia precipue bene debere beneficia. et bene soluere Interdū autem solutio est ipsa confessio. Confitebit ergo multū se debere ei cuius administratione et prouidentia contigit illi pingue ociū et imperturbata quies. Solebat Sextius dicere. Iouē non plus posse q̄ virū bonū. plura Iupiter habet que prestat hominibus. Sed inter duos bonos non est melior qui locupletior. non magis q̄ inter duos quibus par scientia regendi gubernaculum est. meliorem dixeris cui maius speciosiusqꝫ nauigium ē. Iupiter quo antecedit virū bonū diucius bonū est. Sapiens nihilo se minoris existimat ꝙ virtutes eius breuio re spacio claudunt. Non virtus maior que longior. Iupiter oīa habet sꝫ nēpe alijs tradidit habenda. Ad ipm hic vnus vsus ꝑtinet ꝙ vtēdi oībus cā est. Sapiēs tā equo aīo apud alios oīa videt ꝯtemnitqꝫ q̄ Iupiter et h̄ se magis suscipit. illis vti nō pt. nō vult. Credamns itaqꝫ Sextio mōstrāti pulcherrimū iter et clamāti. hac itur ad astra. hac secundum frugalitatem. hac secundum temperantiā. hac secundum fortitudinem

Non sꝫ dij fastidiosi. nō inuiti admittūt homines et ascendentibus manus porrigūt. Miraris hoiem ad deos ire. deus ad hoies venit. immo qđ est ꝓprius in hoies venit. Nulla sine deo mēs bona est. semina in corporibus humanis diuina dispsa sꝫ que si bonus cultor excipit silia origini ꝓdeūt ⁊ paria his ex q̄bus orta sꝫ surgunt. Si malus. nō alit̄ q̄ꝫ humus steril' ac palustris necat ac deinde creat purgamēta ꝓ frugib⁹. Uale)

Nihil est bonum preter honestū et quid sit honestum. Epistola septuagesima sexta.

Epistola tua delectauit me et marcentē excitauit. Memoriā quoqꝫ meā (q̄ iā mihi segnis ac lēta erat) euocauit. Quid tu mi lucilli. maximū putas instrumētū btē vite hāc ꝑsuasionē vnū bonū eē qđ honestū est. nā q̄ alia bona iudicat in fortune venit potestatē. alieni arbitrij est. Qui cōe bonū honesto circūscripsit intra se felix ē. hic amissus liberis mestus. hic solicitus egris. Hic turpibus ac infamiā passis tristis. illū videbis aliene vxoris amore cruciari. illū sue. nō deerit quē repulsa distorq̄at. Erūt quos ipse honor vexet. Illa vero maxima est mortaliū turba quā expectatio mortis exagitat vndiqꝫ impēdens. Occurrent acti in exiliū et euoluti bonis. quod genus egestatis grauissimū ē. in diuicijs inopes. occurrēt naufragi similiaue naufragis passi. quos aut popularis ira aut inuidia inopinātes securosqꝫ disiecit more ꝓcelle q̄ in ipsa sereni fiducia solet emergere. aut fulminis subiti ad cuius ictū etiā intima tremuer̄t. Nā vt ille quisq̄s ab igne ꝓpior stetit ꝑcusso similis obstupuit. sic in his ꝑ aliquā vim accidētibus vnū calamitas opprimit. ceteros metus pareqꝫ passis tristiciā facit pati posse oim aīos. mala aliena ac repētina solicitāt. Quēadmodū aues etiā inanis funde sonus territat. Ita nos nō ad ictū tm̄ exagitamur sed ad crepitū. Nō p̄t ergo q̄sq̄ꝫ beatus esse q̄ huic opinioni se credidit. nō em̄ beatū est tibi qđ intrepidū. Inter suspecta viuit̄. Quisq̄s se multū fortuitꝫ dedit ingentē sibi materiā ꝑturbationis ⁊ īexplicabilē fecit. vna hec via ē adtuta vadēdi ⁊ externa despicere. et honesto ꝯtentū esse. nā q̄ ꝟtute melius putat aut vllū p̄ter illā bonū. ad hec q̄ a fortuna spargunt̄ sinū expādit ⁊ solicitus missilia eius expectat. hāc imaginē aīo tuo ꝓpone. ludos facere fortunā. ⁊ i hūc mortaliū cetū honores diuicias graciāqꝫ excutere. nulli āt cui etiā rapina feliciter cessit gaudiū rapti durauit in

posterū. Secedamus itaq ab istis ludis et demus raptoribus locū. Quicūq beatū esse ɔstituet vnū esse bonū putet qđ honestū est. Nā si vllū aliud malū existimat. primū male de ꝓuidentia iudicat. q: multa incōmoda viris iustis accidūt. et quicqd nobis dedit breue est et exiguū. Si ɔpares mūdi tocius euo. ex hac deploratione nascit vt ingrati diuinoꝝ interpretes simus. Querimur q non sp. q et pauca nob et in certa et abitura ɔtingūt. Inde est q nec viuere nec mori volumus. Uite nos odiū tenet. timor mortꝫ mutat oē ɔsiliū. nec implere nos vlla felicitas pt. cā aūt est q nō ꝑuenimus ad il lud bonū immensum ⁊ insupabile. Demū aut ista bona nō stꝫ q vocant. aut hō felicior deo est. qm quidē que pata nob stꝫ non hꝫ in vsu deus. nec ei libido ad illū. nec epulaꝝ lauticia nec opes nec quicq ex his hoiem mestantibus et vili voluptate ducentibus ꝑtinet. Ergo aut qđ incredibile est bona deo deesse. aut hoc ipm argumentū est bona nō esse que deo desunt. Adijce q multa que videri bona volunt. aīalibus q hoibus pleniora ɔtingunt. illa cibo auidius vtunt. venere nō eque fatigant. viriū illis maior est potestas. Sequit vt multa feliciora sint hoie. Considera itaq an id bonū vocandum sit quo deus ab hoie vincit. Summū ergo bonū in aio ɔtineamus. Nō est sūma feli-citatis nostre in carne ponēda. bona illa vera sunt que ratio dat solida. ac sempiterna. q cadere non pnt nec decrescere quidē aut minui. Cetera opinione bona stꝫ. et nomen quidē habent cū veris ɔmune. ꝓprietas aūt in illis boni nō est. Itaq cōmoda vocent. inter subiecta et humilia numerent. ꝓpter q nemo se attollere debeat. Quid ei stulcius est q aliquē eo sibi placere qđ ipse nō fecit. oia ista nob accedāt nō hereāt. vtamur illis nō gloriemur. et vtamur pce tāq depositis apud nos et abituris. Quisqs illa sine rōne possedit nō diu tenuit. ipa eñ felicitas nisi tēperetur premit. Fugacissimis bonis si cre didit cito deseritur. paucis deponere felicitatem molliter licuit. Nullus ɔtra fortunā in expugnabilis murus est. intus instruamur. Si ps illa tuta est pulsari hō pōt capi nō pōt. Placeat hoi quicqd deo placuit. Ama rōem. huius te amor ɔtra durissima arma bit. Quāto forcior rō est. quāto cōstantior tāto vehementius p metus ipsos et pericula exibit. Non affligitur sapiens liberoꝝ amissione. nō amicorum. eodem eñ animo fert illoꝝ mortē quo suā expectat. nō magꝫ hāc timet. quā illā dolet. Uirtus eñ cōueniētia

cõstat.oĩa opa ipsius cũ ipsa cõcordãt et ɔgruunt. Hec ɔcordia perit si animus (quẽ ex celsum esse oportuit) luctu aut desiderio submittitur. In honesta est oĩs trepidatio et solicitudo et in vllo actu pigricia. Honestũ eñi securũ et expeditũ est. interritũ est. in ꝑ cinctu stat. nã que oĩa facienda erũt audacter facit et prompte. Quid ãt demẽcius acu cersere sibi miserias et admouere ? vis scire futuro neminẽ debere torq̃ri. Et q̃ ꝑterie rũt. et q̃ futura sꝫ absꝫ. neutra sentiamus. Nõ est ãt nisi ex eo qđ sencias dolor. Uale)

Semper debemus discere etiam senes

et q̃ nihil est bonum preter honestum Epistola septuagesima septima.

Amicicias mihi denũcias. si quicq̃ ex his q̃ quotidie facio ignorauerꝫ video q̃ simpliciter tecũ viuã. Quid stulcius est q̃ q2 diu non didiceris. non discere. Tam diu discendũ est q̃ diu nescias (si ꝓuerbio credimus) q̃ diu viuas. nec vlli rei hoc magis conuenit quã huic. Queris quid doceam. Etiam seni eẽ discendũ. Nulli sapere casu obtigit. Pecunia veniet. vltro honor affertur. grã et dignitas fortasse ingerentur tibi. Uirtus in te non incidet. ne leui opa aut ꝑuo labore cognoscitur. sꝫ est tanti laborare oĩa bona semel occupatio. Unũ est bonũ qđ honestũ. In illis nihil inuenies veri. nihil certi. quecũq̃ fame placẽt. Quare hoc vnũ sit bonum qđ honestum dicã. Quoniã parum me executũ priore epistola iudicas. Omnia bono suo constant. vitem fertilitas cõmendat. et sapor vinum. velocitas ceruũ. in cane sagaci tas prima est si inuestigare debet feras. cursus si ɔsequi. audacia si mordere ⁊ inuadere. Id in quoq̃ optimũ esse debet cui nascitur quo censetur. In hoĩe optimum quid est. Ratio. hac antecedit aĩalia. deos sequit᷑. Rõ ergo ꝑfecta ꝓprium hominis bonũ est. cetera illi cum animalibus satis cõia sunt. Ualet et leones. formosus est. et pauones. velox est. et equi. Nõ dico in his oĩbus vincitur. Non quero q̃d in se maximũ habeat. sed quid suũ. corpus habet. et arbores. habet impetum et motũ voluntarium. et bestie et vermes. habet vocem. sed quãto clariorẽ canes. acuciorẽ aquile. grauiorẽ thauri. dul ciorẽ nobilioreq̃ Luscinie. Quid in hoĩe ꝓpriũ. Ratio. Hec recta et ɔsumata felicitatẽ hoĩs impleuit. Ergo si oĩs res cũ bonũ suũ ꝑfecit laudabil᷑ ẽ. et ad finẽ sue nature ꝑuenit hoĩ. aũt suũ bonũ rõ est. si hãc ꝑfecit laudabilis ẽ. et finẽ sue nature tetigit. hec rõ ꝑfecta

virtus vocatur. eadēq3 honestū est. Id itaq3 vnū bonū est in hoīe qđ vnū hoīs est. qđ qui habet etiā si alijs destituatur laudandus est. qđ qui nō habet in omniū alioꝝ copia dānatur ac reijcitur. Que cōdicio rerū. eadē ⁊ hoīm. Nauis bona dicit̄ nō que ꝑciosis coloribus picta ē. neq3 opibus regijs pressa est. sed stabilis ⁊ firma. et iniuncturis aquā excludētibus spissa. Gladium bonum dices non cui deauratus est baltheus. sed cui et ad secandū subtilis acies est. et mucro munimentū omne rupturus. Regula non q̄ formosa sed q̄ recta sit queritur. Eo quodq3 laudatur cui comparatur qđ illi ꝓpriū est. Ergo in hoīe nihil ad rem ꝑtinet quantū aret. quantū fenoret. a q̄ multis salutetur. q̄ ꝑciosus incūbat lecto q̄ ꝑlucido poculo bibat. sed q̄ bonus sit. Bonus aūt est. si ratio explicita est et recta et ad nature sue voluntatē accōmodata. hec vocatur virtus. hoc est honestū et vnicū hoīs bonū. Nā cū sola ratio ꝑficiat hoīem sola ratio ꝑfecta beatū facit. dicimus tñ et illa bona esse que a virtute ꝑfecta contractaq3 sīt id est oīa eius opa. sed ideo ipsa vnū bonū est q: nullū sine illa est. Si omne bonū in aīo est. quicq̄d illū confirmat. extollit amplificat bonū est. Ualidiorē autē animū et excelsiorē facit virtus: nā cetera q̄ cupiditates nostras irritāt. aīm deprimūt et labefaciūt cū videntur attollere inflant ac multa vanitate deludunt. Ergo vnū id bonū est quo melior animus efficit̄. Uir ergo bonus qđ honeste se facturū putauerit faciet. etiā sine pecunia si laboriosum erit etiā si dānosum. etiā si ꝑiculosum erit. Rursus qđ turpe erit. nō faciet. etiā si pecuniā fert. etiā si voluptatē. etiam si potentiā. Ab honesto nulla re deterrebit̄ ad turpia nulla inuitabitur. Nullū ergo bonū aliud dicet q̄ honestū. nec aliud malū q̄ turpe. Itaq3 quicq̄d ei accidit equo aīo sustinebit sciet ei hoc accidisse lege diuina. qua vniuersa procedunt. Dicemus demum feliciorem vitam hoīm q̄ deoꝝ. si ea bona sīt quoꝝ nullus deoꝝ vsus est. tanq̄ pecunia ⁊ honores. Adijce nūc q vtiq3 felicior animabus status restat corporibus solutꝫ. q̄ est dū versant̄ in corpe. Atq3 si ista bona sīt quibus ꝑ corpa vtimur. emissis erit peius. qđ ꝯtra fidem est. Illud quoq3 dixerā si bona sīt ista et muta aīalia beatam vitā actura. qđ fieri nullo modo potest. Omnia ꝓ honesto pacienda sīt qđ non erat faciendū si esset vllū aliud bonum q̄ honestum. anq̄ aūt vera tibi opinio talis videbit̄. nisi aīm eleues et te ipe interroges. si res exegerit vt pro patria moriaris ⁊

salutē oīm ciuiū tua morte redimes. an porrecturus sis ceruicē. nō tm̄ pacienter sȝ etiā libēter. Nemo ex istis quos purpuratos vides felix ē. nemo istoꝝ quos diuicie bono resq; in altiori fastigio ponūt magnus est. Quare ergo magnus videt̄ cū basi illū sua metiris. hoc laboramus errore ꝙ neminē estimamus eo quo est. sȝ adijcimus illi et ea q̄bus adornatus ē. Atqui cū voles verā estimationē hoīs inire. et scire qualis sit nudū inspice. ponat patrimoniū. ponat honores et alia fortune mēdacia. corpus ip̄m exuat. aīm intuere q̄lis quātusq; sit. alieno an suo magnus. Si erectis oculis gladios micā tes videt. et si scit sua nihil interesse. vtꝝ aīa p os an p iugulū exeat. btm̄ voca. Sapiēs assuescit futuris malis. et q̄ alij diu patiēdo leuia faciūt. hic leuia facit diu cogitādo. scit em̄ sibi omnia restare. quicquid factum est dicit sciebam. Uale)

De timore mortis alias de oblectatiōe

Epistola septuagesima octaua.

Ubito nobis hodie alexandrine naues apparuere. In hoc omnium dis cursu ꝓperātiū ad littus. magnā ex pigritia mea sensi voluptatē ꝙ episto las meoꝝ accepturus nō ꝓperaui scire quis illic esset reꝝ meaꝝ status. q̄d afferrēt. h etiā si senex nō essem fuerat senciendū. Nūc ṽo multo magis quātulūcūq; haberē tn̄ plus mihi iā superesset viatici q̄ vie. Uita nō imperfecta. si honesta ē. Ubicūq; desines si bn̄ desines tota ē. nō res ē magna viuere. oēs serui viuūt. oīa aīalia. Magnū est honeste mori. prudenter. fortiter. Mori velle nō tantū prudēs aut fortis aut miser et fastidiosus p̄t. Sepe debemus mori nec volumus. Nemo tā imperitus. vt nesciat q̄nq; moriendū tam cū ꝓpe accesserit. tergiuersat̄. tremit. plorat. Nōne tibi videt̄ stultissi mus oīm qui fleuit. ꝙ ante mille annos nō vixerat. Eq; stultus est qui flet ꝙ post mille annos nō viuet. Quid fles eo ibis quo oīa eunt. q̄d tibi noui est. ad hāc legē natus es. hoc patri tuo accidit. hoc matri. hoc maioribus. hoc oībus ante te. hoc oībus post te. Series inuicta et nulla mutabilis ope alligat ac trahit cūcta. quātus te ꝑp̄s morituro rum sequet̄. quātus comitabitur. Tu nō putabis te aliq̄n ad id ꝑuentuꝝ ad q̄d ibas. Nullū sine exitu iter est. Uita si moriēdi virtus abest seruitus est. Quid porro ista vita nisi mors. Sed ego (inquis) viuere volo qui multa honestus facio. inuitus relinquo

officia vite. quibus fideliter et industria fungor. q̄d tu. nescis vnū esse ex vite officijs et mori. nullū officiū relinq̄s. nō eñ certus numerus quem debeas explere finitur. nulla vita nō breuis est. Quo mō fabula sic et vita. nō q̄ diu sed q̄ bene acta sit refert. Nihil ad rē ptinet quo loco desinas. quocū q̄ voles desine. tm̄ bonā clausulā impone. Uale)

De consolatione circa morbū Epistola septuagesima nona.

Vexari te scribis crebris febriculis. eo molestius mihi est q2 exptus sum hoc genus valitudinis. qd̄ inter inicia cōtempsi. In remediū aūt cedūt honesta solacia. et q̄cq̄d animū erexit etiā corpi pdest. Studia mihi nr̄a salute fuert. Phie acceptū fero q̄ surrexi q̄ cōualui. illi vitā debeo ⁊ nihil illi minus debeo. Multū etiā mihi cōtulerūt amici ad bonā valitudinē. quoꝝ adhortationib⁹. vigilijs sermonibus alleuabar. Nihil eq̄ lucilli viroꝝ optime egꝝ reficit atq̄ adiuuat q̄ amicoꝝ affectus. Medicus tibi quantū ambules quantū exercearis monstrabit. q̄bus cibis vtaris. vinū qñ viriū causa aduoces. qñ intermittes ne irritet ac exasperet tussim. Ego id tibi p̄cipio qd̄ nō tm̄ huius morbi sȝ tocius vite remediū est. ɔtemni mortē. Nihil triste ē cū huius metū effugimus. Tria hec in oī morbo grauia sīt metus mortis. dolor corpis. intermissio voluptatū. De morte satis dictū est. non eñ morieris q2 egrotas sed q2 viuis. Ista te res et sanatū manet. Cū conualueris non mortē sed valitudinē effugies. Nemo etiam potest valde dolere et diu. Sic nos amitissima nostri natura disposuit: vt dolorē. aut tolerabilē faceret. aut breuē. Maximi dolores consistūt in macerrimis corpis ptibus. Nerui articuliq̄ ⁊ quicq̄d aliud exile ē acerrime seuit cū in arto vicia ɔcepit. sȝ cito hee ptes obstupescūt. et ipso dolore sensū doloꝝ amittūt. Sic podagra et chiragra et oīs vertebrarū dolor et neruoꝝ interquiescit. cum illa que torquebat hebetabit. oīm istoꝝ prima verminatio vexat. Impetus mora extinguitur. et finis dolendi est obtorpuisse. dentiū. oculoꝝ. auriū dolor ob hoc ipsum acutissimus est q̄ inter angusta corpis nascit̄. Illud aūt est quod imperiti in vexatione corporis male habent. non asueuerūt animo esse cōtenti. multū fuit illis cū corpore suo. Ideo vir magnus et prudens animū deducit a corpe et multū cū meliore ac diuina pte versatur. cū hac querela ac fragili quātum

necesse est. Tolerabilis est morbi paciencia si cōtempseris illud quod extremū minat̄. Noli mala tua facere tibi ipsi grauiora. et te querelis onerare. Leuis est dolor si nihil illi opinio adiecerit. Quod acerbū fuit retulisse iucundū est. Naturale est mali sui fine gaudere. Circūcidentia ergo duo sūt et futuri timor et veteris incōmodi memoria. hoc ad me iam non ptinet. illud nondū. Athlete quantū plagarū ferunt glorie cupiditate. immo ꝛ exercitatio ipa tormentū est. Nos ḡ euincamus oīa quoꝝ premiū non corona nec palma est s; virtus et firmitas animi. et pax in celū parta si semel in aliquo certamīe debellata fortuna est. Illud quoq; pderit ad alias cogitationes aduertere animū et a dolore discedere. Cogita igit̄ q̄d honeste. q̄d fortit̄ feceris. bonas ptes tecū ipse tracta. memoriā in ea q̄ maxie miratus es sparge. tūc tibi fortissim⁹ q̄sq; ꝛ victor doloꝝ occurrat. ille q̄ cū ceruicē secandā preberet legere librū pseuerauerit. ille qui nō desijt ridere cū ob hoc ipsum irati tortores oīa instrumenta crudelitatis experirent̄. Nō vincet̄ dolor ratione q̄ victus est risu. Sed nihil (inq̄s) agere sinit morbus qui me oībus abduxit officijs. Corpus tuū valitudo tenet. et non aīm. Itaq; cursoris morat̄ pedes. sutoris aut fabri manus impediet. s; animus tibi esse in vsu solet. suadebis. docebis. audies. queres. recordaberis. Quid porro. nihil agere te credis si temperās eger sis. ostendēs morbū posse supari vel sustineri. est (mihi crede) virtuti etiā in lectulo locus. habes q̄d agas bene luctare cū morbo. preterea duo sūt genera voluptatum. Alterum corpalis morbus inhibet nō tñ tollit. immo si veꝝ estimas incitat magis. iuuat bibere sicientē gracior est esurienti cibus. Quicq̄d ex abstinētia cōtingit auidius excipit̄. Illas vero animi voluptates que maiores certioresq; sūt nemo medicus egro negat. Tm̄ mortē desinamus horrere. desinemus āt si finē bonoꝝ ac maloꝝ cognouerimus. Ita demū nec vita tedio erit. nec mors timori. Nunq; in fastidiū veritas veniet. falsa saciabunt̄. His āt necesse est videri oīm vitam breuē qui illā voluptatibus vanis et ideo infinitis menciuntur. His te cogitationibus recrea. interim epistolis nostris vacando veniet tempus. qđ nos iterum iungat ac misceat. quantūlibet illud sit longum faciat sciencia vtēdi. Nā vt ait Possidonius vnus dies eruditoꝝ plus patz q̄ imperitoꝝ lōgissima etas. Interim hoc tene aduersis non succūbere. letis non credere. oēm fortune leticiā

habere in oculis. tanq̄ quicquid potest facere factura sit. quicquid expectatum est diu leuius accidit. Uale)

Non deficiet gloria virtuoso Epistola octuagesima.

Expecto epistolas tuas q̄bus mihi indices circuitus Sicilie tocius. tu āt solennē hunc oībus poetis locū attingas. quē quo minus Ouidius tractaret nihil obstitit. nisi ꝙ iā Uirgilius impleuerat. oībus em̄ feliciter hic locus se dedit. crescit in dies: et inuēturis inuenta nō obstāt. Inter cetera hoc boni hꝫ sapientia. nō pt̄ vinci. nemo ab altero p̄t vinci. nisi dum ascendit. Extollere se q̄ iustam magnitudinem iplcuere nō p̄nt. Quicūq̄ fuerint sapientes pares erūt et equales. habebit vnusquisq̄ ꝓprias dotes. Alius erit affabilior. alius expedicior. alius prompcior in loquēdo. Alius facūdior. Id de quo agit̄ qđ beatū facit eq̄le ē in oībus. Uirtutē nō flāma nō ruina inferius adducet. hec vna maiestas deprimi nescit. nec proferri vltra nec referri potest. Sic huius vt celestiū statuta magnitudo est. Nec tn̄ bonitas est pessimis esse meliorē. Quis oculis glorict̄ q̄ suspiciet̄ diē cui sol p̄ caliginē splendet. licet ꝯtentus interim sic effugisse tenebras ad huc nō fruit̄ bono lucis. Tūc animus noster habebit ꝙ gratulet̄ sibi. cum emissus his tenebris in q̄bus volutat̄. non tenui visu clara prospexerit. sed diē totum admiserit et redditus celo suo fuerit. Sursum illum vocāt inicia sua. erit āt illic etiā anteq̄ hac custodia exoluat̄. cū vicia desierit. purusq̄ ac leuis in cogitationes diuinas emicuerit. Hoc nos agere Lucilli charissime. in hoc ire ip̄etu toto licet pauci sciant. licet nemo iuuat. Gloria vmbra virtutis est etiam inuita cōmutabitur. Sed quēadmodū vmbra aliq̄n antecedit aliq̄n sequit̄. ita gloria. Q̄m̄ diu fuit Democritus vix recepit Socratē fama. Q̄m̄ diu Cathonē ciuitas ignorauit respuit nec intellexit nisi cū ꝑdidit. Rutilij innocencia ac virtus lateret. nisi accepisset iniuriam. Uides Epicurum quem non tm̄ eruditi sed imperitorum turba miratur. hic ignotus athenis fuit circa quas delituerat. Multis itaq̄ iam annis Metrodero suo sup̄stes scripsit. nihil sibi et Metrodero nocuisse. ꝙ ipsos illa nobilis grecia non solum ignotos habuisset sed pene inauditos. Nōne ergo posteaq̄ esse desierat inuentus est. Nulla virtus latet

et latuisse non ipsius est damnũ. veniet qui cõditam et seculi nrĩ malignitate cõpressam dies publicet. Paucis natus est qui populũ etatꝫ sue cogitat. multa annoꝝ milia. multa populoꝝ superuenient. ad illa respice. etiã si oĩbus tecum viuentibus silenciũ liuor induxerit. Uenient qui sine offensa sine grã iudicent. Si quod est precium virtutis ex fama nec hoc interit. Nulli non virtus et viuo et mortuo retulit gratiã. si mõ illam bona secutus est fide. si se nõ exornauit et pinxit. sed idem fuit. Nihil simulatio pficit. veritas in oẽm ptem sui eadem est. Que decipiũt nihil hñt solidi. tenue est mendacium perlucet si diligenter inspexeris. Uale)

De spectaculis. Epistola octuagesima prima.

Hodierno die non tm̃ meo bñficio mihi vaco sꝫ spectaculi. Cogito mecũ ꝙ multi corpora exercent. ingenia ꝙ pauci. quantus ad spectaculũ non fidele et luxuriosum fiat cõcursus. quãta sit circa artes bonas solitudo. qm̃ imbecilli aĩo sint quoꝝ lacertos humerosqꝫ miramur. Corpus multis eget rebus vt valeat. animus ex se crescit. se ipse alit. se exercet Illi cibo multo. multa potione opus est. tibi contingit virtus sine impensa. quicqd te facere bonũ potest. tecũ est. Quid tibi opus est vt sis bonus. velle. Quid ãt melius pt velle ꝙ eripere te huic seruituti que oẽs premit. Libera te primũ metu mortis. illa primũ nobis iugum imponit. deinde metũ paupertatis. Si vis scire ꝙ nihil in illa mali sit. cõpa inter se pauperũ et diuitum vultus. Sepius paup et fidelius ridet. Nulla solicitudo in alto est. etiã si qua incidit cura velut nubes leuis trãsit. Hoꝝ q̃ felices vocanť hilaritas ficta ẽ. aut ĝuis ⁊ supata tristicia. Sepius hoc exemplo mihi vtendũ est. nec em̃ vllo efficacius exprimiť humane vite munus. oĩm istoꝝ psonata felicitas est. ꝯtemnes illos si despoliaueris. Equũ empturus solui iubes. stratum detrahis. vestimenta venalibus. ne qua vicia corporis lateãt hominẽ inuolutum estimes. Mangones quicquid est qđ displiceat aliquo lenocinio abscondunt. Itaqꝫ ementibus ornamenta ipsa suspecta sũt. Siue crus alligatum siue brachium aspiceres. nudari iuberes et ipsum corpus tibi ostendi. Si perpendere te

voles.sepone pecuniam.domum.dignitatem.intus te ipm considera.non qualis sis alijs credas.Uale)

De ingratitudine. Epistola octuagesima secunda.

Uereris te incidisse in hominē ingratū.si hoc nūc primū age aut fortune aut diligentie tue gratias. Sed nihil facere hoc loco diligentia potest. nisi te malignū. Nā si hoc periculū vitare volueris nō dabis beneficia. Ita ne apud alium pereant.apud te peribunt.non respondeant pocius q̄ non dentur et post malam segetē serendū est. Sepe quicq̄d perierat assidua infelicis soli sterilitate vnius anni restituit vbertas. Est tanti vt gratū inuenias experiri et ingratos. Nemo habet tam certā in beneficijs manum vt non sepe fallatur.aberrent vt aliqñ hereant. Post naufragium maria tentantur. Feneratorē non fugat a foro coactor. Cito inerti ocio vita torpebit si relinquendū est quicq̄d offendit. Te ꝑo benigniorē hec res faciet. Nam cuius rei euentus incertus est.id vt aliqñ procedat sepe tentandum est. Sed de isto satis.multa in his libris locuti sumus qui de beneficijs inscribuntur.illud magis querendum videtur.an illud quod profuit nobis si postea nocuit paria fecerit et nos debito soluerit. Adijce si vis et illud multo plus postea nocuit q̄ ante profuerat. Querendum est q̄ libenter profuerit q̄ inuitus nocuerit. qm̄ animo beneficia et iniurie constant. Nolui beneficium dare. Uictus sum aut verecundia.aut instantis ꝑtinatia. aut spe. Eo animo quicq̄ debetur quo datur.nec quantum sit sed a quali profectum voluntate ꝑpenditur. Uir bonus vtrosq̄ oculos sic ponit vt se ipse circūscribat beneficio adijcit.iniurie demit.alter ille remissior iudex(quem esse me malo)iniurie obliuisci debebit. officij meminisse. Hoc certe iusticie conuenit.suam cuiq̄ reddere beneficio gratiam.iniurie talionem aut certe malam gratiam. Uerum erit illud cum alius iniuriam fecerit.alius beneficium dederit. nam si idem est beneficio vis iniurie extinguitur. Post beneficia ledenti plus q̄ venia debetur. Non pono vtriq̄ par precium. pluris existimo beneficium q̄ iniuriam. Non omnes grati sciunt beneficium debere. Po

test etiam imprudens ac rudis et vnus de turba. vtique dum ꝓpe sibi est. reddere benefi cium et pensare ab accepto. ignorat autem quantum pro re debeat. Uni sapienti no tum est quanti queque res taxanda sit. Sapiens enim omnia examinabit. secum quan tum acceperit. a quo. quando. vbi. quemadmodum. Itaque quenque negamus scire grati am referre nisi sapientem. nō magis quam bñficium dare quisque scit nisi sapiens. hic scilicet qui magis dato gaudet quam alius accepto. An tibi videtur fidē habere quam referre gratiā nescit. plurimū autem momenti ꝑsona solet afferre in rebus eiusmodi. Dedisti mihi beneficiū in seruo. iniuriā fecisti in patre. seruasti mihi filiū. sed abstulisti patrē. Alia deinceps per que ꝓcedit oīs ꝯsolatio ꝓsequetur et si pusillū erit quod intersit. dissimulabit etiā si multum fuerit. sed si id donari salua pietate hac fide poterit. remittet id est si ad ipm tota ꝑtinebit iniuria. Sūma rei hec est facilis erit incōmutādo. Pacietur plus imputare sibi inuitus. beneficiū ꝑ cōpensationē iniurie soluet. Errat si quis accipit beneficiū libēcius quam reddit. Quanto hilarior est qui soluit quam qui mutuat tanto debet lecior esse qui se maximo ere alieno accepti beneficij exonerat quam qui maxime obligatur. Beneficia crescūt mora. tātoque plus soluendū est quāto tardius. Ingratus ē qui beneficiū reddit sine vsura. Omnia facienda sunt vt quam gratissimi simus. nostrum enim hoc bonū est. Non nemo cum alteri ꝓ dest sibi profuit. Bonum exemplum circuitu ad facientem reuertitur. sicut mala exempla recidunt in auctores. Gratus sum non vt alius mihi libencius prestet priori irritatus exemplo. sed vt rem iucundissimam ac pulcerrimā faciā. Gratus sum non quia expe dit sed quia iuuat. Nā si malicia miseros facit virtus beatos. Gratum autem eē virtus est. Rē visitatam reddidisti. inestimabilem consecutus es conscientiam grati que nisi in animum diuinum fortunatumque nō peruenit. Ingratum autem summa infelicitas vrget. Nemo sibi gratus est. miser erit. Nō differo illum. statim miser est. Itaque ingrati esse vitemus non aliena causa sed nostra. Minimū ex nequitia leuissimumque alios redundat. quod pessimū ex illa est et (vt ita dicam) spississimū domi remanet et premit habentē. Quēadmodū Attalus noster dicere solebat. malicia ꝑtem maximā veneni sui bibit. illud autē venenū quod serpentes in alienam ꝑniciē ꝓferunt sine sua ꝯtinent. nō est

huic simule hoc habentibus pessimum est. Torquet ingratus se et macerat odit que accepit. q2 redditurus ē et extenuat. iniurias vero dilatat et auget. Quid āt eo miserius cui bñficia excidūt. herent iniurie. at cōtra sapientia exornat oē bñficiū. Malis vna voluptas ē et hec breuis dū accipiūt bñficia. ex q̄bus sapiēti longū gaudiū manet ac pene. Non em̄ illud accipere s3 accepisse delectat qđ immortale est et assiduū. Nemo aūt gratus esse potest nisi ɔtempserit ista ꝓpter que vulgus insanit. Si referre vis gratiā. et in exiliū eundū est. et effundendus sanguis. et suscipienda egestas. Non paruo sibi ɔstat homo gratus. Nihil charius estimamus q̄ꝫ bñficiū qđ diu petimus. nihil vilius cū accepimus. Queris q̄d sit qđ obliuionē nobis acceptoꝝ faciat. Cupiditas accipiendoꝝ. Cogitamus non quid impetratū. sed quid impetrandū sit. Abstrahunt a recto diuicie. honores. potentia. et cetera que opinione nostra chara sīt. precio suo vilia. Nō quia concupiscēda sīt laudant̄. sed ɔcupiscuntur quia laudanda sīt. Sed queādmodū illa credimus sic et hoc fide illa credamus nihil esse grato animo honestius. omnes hoc vrbes. omnes etiam ex barbaricis regionibus gentes conclamabunt. Uale)

De fortitudine maxima et constantia cōtra mortem. Epistola octuagesima tertia.

DEsij de te iam esse solicitus. Quem inquis deorum sponsorem accepisti. Eum scilicet qui neminem fallit. animi recti ac boni amatorem. In tuto pars tui melior ē. potest fortuna tibi iniuriam facere. Quod ad rem magis pertinet. non timeo ne tu facias tibi idem. Qua ire cepisti vade. et in isto te vite habitu ɔpone placide non molliter. Malo mihi esse male q̄ꝫ mollit. Ociū sine litteris mors est et hominis viui sepultura. Phia circundāda est inexpugnabilis murus que in fortuna multis machinis lacessitum non transit. Insuperabili loco stat animus qui externa deseruit et arce sua vendicat. infra illum omne telum cadit. Non habet (vt putamus) fortuna longas manus. Neminem occupat nisi herentem sibi. Itaq̄ꝫ quantū possumus ab illa resiliamus. qđ sola p̄stabit sui natureq̄ꝫ ɔdicio. Sciat quo iturus sit. Unde ortus. qđ illi bonū. qđ malū sit. q̄d petat. q̄d deuitet. quesit ratio

illa que a ꝑpetenda aut fugienda discernat. Firmū aīm faciet assidua meditatio. si non
verba exercueris sed animum. si contra mortem te preparaueris. Zenon noster hac
collectione vtit̄ nullū malū gloriosum est. Mors aūt gloriosa est. Mors ergo non est
malū. Idem inq̄t. nihil indifferens gloriosum est. Mors aūt gloriosa est. Ergo mors
nō est indifferēs. Mors aūt nō est gloriosa sed fortiter mori gloriosum ē. Laudat̄ eñ
pauꝑ voluntarius non pauꝑtas. sed quē ipsa nō submittit. nec incuruat. laudatur non
exiliū. sed qui hoc non doluit q̄uis misset. laudat̄ non dolor. sed ille quē nihil coegit
dolor. Nemo mortē laudat. s; eū cuius mors ante abstulit aīm q̄ ꝯturbauit. Oia ista
non s̄t; honesta nec gloriosa. sed quicquid ex illis virtus adijt tractauitq; honestū ac
gloriosū facit. Adijce nūc q̄ nihil fit honeste nisi cui totus anim⁹ incubuit atq; affuit.
cui nulla ꝑte sui repugnauit. virtus eñ ꝯcordi aīo decreta ꝑagit nō timet qđ facit. Quē
mortaliū circūscripsiones vestre forciorē facere pn̄t. frangūt aīm qui minus nūq̄ cōtra
hendus est et inmunita ac speciosa cogendus. q̄ cū aliq̄d grande ꝯponit. non tricentis
sed omnibus mortalbus mortis timor detrahi debet. Quomodo illos doces malum
nō esse. Quomō opiniones tocius eui euinces. Quod auxilium inuenies. Quid dices
imbecillitati humane. Quid dices q̄ inflammati in media ꝑicula irruāt. Uerba mihi
capciosa cōponis et interrogaciunculas nectis. magnis telis magna portēta feriunt̄.
Acuta s̄t; ista. Nihil ē acucius arista. Quedā inutilia et inefficacia ip̄a subtilitas red
dit pro veritate ergo simplicius agendum est. contra metum forcius. Uale)

Tanquā in cōspectu dei viuendum est

ꝯsumendo diē vtiliter et p̄cipue cauenda est ebrietas. Epistola octuagesima quarta.

Ingulos dies tibi meos et quidem totos indicari iubes. Bene de
me iudicas si nihil in illis esse putas qđ abscondā. Sic certe viuēdū
est tanq̄ in cōspectu viuamus. sic cogitandū tanq̄ aliquis in pectus
intimū prospicere possit. et potest. Quid eñ prodest ab homine aliquid esse secretum.
Nihil deo clausū est. interest animis nr̄is et cogitationibus medijs interuenit. faciā er
go qđ iubes. et q̄d agam et quo ordine libenter tibi scribam. Obseruabo me protinus.
et (quod est vtilissimum) diem meum recognoscam. Hoc nos pessimos facit q̄ nemo

consilium futuri ex preterito venit.

vitam suam respicit. Quid facturi simus cogitamus et id raro. quid fecerimus non cogitamus. Atqui consilium futuri ex preterito venit. Hodiernus dies solidus est. totus inter stratū lectionēqꝫ diuisus est. minimū exercitationi corporis dat. nō multum mihi ad balneū suꝑ est. Panis siccus. et sine mensa prandiū. post qđ non sꝫ lauande manus. dormio minimū. Consuetudinē meā nosti. breuissimo somno vtor. satis est mihi vigilare desijsse. aliq̄n dormisse me scio. aliq̄n suspiro. Ecce circensium obstrepit clamor subita aliq̄ et immensa voce feriunt aures mee nec cogitationes meas excuciūt. fremitū pacienter fero. Vult nos ab ebrietate deterrere Zenon vir maximus. Audi ergo quēadmodū colligat bonū virū non futurū ebriū. Ebrio secretū sermonē nemo cōmittit. viro āt bono ɔmittit. ergo vir bonus ebrius non erit. Similiter dormienti nemo secretū sermonē ɔmittit. viro autem bono ɔmittit. ergo vir bonus non dormit. Instruēda est āt vita exemplis illustribus nec sꝑ ɔfugiamus ad vetera. Cassius tota vita aquā bibit. Non est animus in sua potestate ebrietate deuictus. Quēadmodum musto dolia rūpunt. et omne qđ in imo iacet in summā ꝑtem vis caloris eiectat. Sic vino exestuāte quicq̄d in imo iacet abditū. effertur ⁊ ꝓdit in mediū. onerati mero quemadmodū non ɔtinēt cibū ita ne secretū quidē. qđ suum alienumqꝫ est pariter effundūt. Quāto sacius ē aꝑte accusare ebrietatē et vicia eius exponere. ꝓfecto et sapienti satis ē sitim extinguere. Qm̄ multa ebrij faciunt q̄bus sobrij erubescūt. Nihil aliud ebrietas ē q̄ȝ voluntaria insania. Refert Alexandri macedonis exemplū qui Clitum charissimū sibi ac fidelissimum inter epulas transfodit et intellecto facinore mori voluit. Certe diruit omne vicium ebrietas ⁊ intendit et detegit. vbi possederit animum nimia vis vini. quicquid mali latebat emergit. Non facit ebrietas vicia sed ꝓtrahit. tunc libidinosus ne cubiculum quidem expectat. tunc impudicus morbum profitetur ac publicat. tunc petulans non linguam non manum continet. Crescit insolenti superbia. crudelitas seuo. malignitas liuido. omne vicium traxatur et prodit. Adijce illum ignorantem sui. Dubia et parum explanata verba. incertos oculos. gradum errantem. vertiginem capitis. tecta ipsa mobilia. stomachi tormenta cum efferuescit merum ac viscera ipsa distendit. et que ebrietas fuit crudelitas facta est. Cogita quas clades.

edidit ebrietas. hec acerrimas gentes bellicosasq; hostibus tradidit Alexandrum(
cuius mō feci mentionē) tot itinera. tot prelia. tot hyemes quas transierat. tot flumina
ex ignoto cadētia. tot maria tutum demiserunt. intpantia bibēdi ac fatalis Siphus
cōdidit. Que gloria est capere multū cū supstes tocius cuiuij fueris. et nemo vini tam
capax fuit. vincer ʒ a dolio. Fere vinolentiā crudelitas sequit. Violat em̄ exasperaturq;
sanitas mentis. Quēadmodum difficiles faciunt oculos diutini morbi et ad nimiam
solis radij offensionē. Ita ebrietates ɔtinue efferāt animos vicia vino ɔcepta etiā sine
illo valent. Vale)

Quid proficit studiū et de modo colli-gendi. Epistola octuagesima quinta.

Itinera ista (q̄ mihi segniciē excuciūt) et valitudini mee pdesse iudico ⁊ studijs:
alit em̄ lectio ingeniū et studio fatigatū. non sine studio tm̄ reficit. nec scribere
tm̄. nec legere tm̄ debemus. Altera res cōtristabit. et vires exhauriret. altera soluet ac
diluet. Inuicem hoc et illo cōmutandū est et alterū altero tpandū. Apes em̄ debemus
imitari. que vagant̄ et flores ad mel faciendū idoneos carpūt. deinde q̄cquid attulere
disponūt ac p fauos digert̄. Et (vt Virgilius nr̄ ait) liquētia mella stipāt. et dulci distē
dūt nectare cellas. has debemus imitari. et quecūq; ex diuersa lectōe collegim⁹ separe.
Melius em̄ distincta seruant̄. deinde adhibita ingenij nostri aura et facultate in vnū
saporē varia illa libamenta ɔfundere. et vbi etiā si apparuerit vnde sumptū sit aliud tm̄
esse quā vñ sumptū est appareat. Qđ in corpe nostro videmus sine vlla opa nostra face
re naturā. Alimenta que accepimus q̄ diu sua qualitate pdurant in stomacho onera
sūt. Atqui cum eo qđ erant mutata sūt tunc demū in vires et sanguinē transeunt. Idē
in his quibus alunt̄ ingenia prestemus. vt quicunq; hausimus non paciamur integra
esse nec extranea sint sed concoquamus illa alioquin in memoriā ibunt nō in ingeniū.
Hoc faciat animus noster. omnia quibus adiutus est abscondat. ipsum tm̄ ostendat
qđ effecit. Non vides q̄ multoꝝ vocibus chorus constet vnus tamen ex omnibus
sonus redditur aliqua illic acuta est. aliqua grauis. aliqua media. Talem animum
esse nostrum volo. multe in illo artes. multa pecepta sunt. multarum etatum exempla.

sed in vnum conspirata. Sed quo inqs hoc effici poterit. Assidua intentione. si nihil egerimus nisi ratione cesserimus suadenti. Uale)

De vita perfecta. Epistola octuagesima sexta.

Epercerā tibi et q̄cquid nodosi adhuc superat pretererā. ↄtentus quasi gustū tibi dare eoꝝ que a nostris dicunt̄ vt ꝓbetur virtus ad explendā beatā vitā sola satʒ efficax. Qui prudens ē tempans est. q̄ tpans ē ↄstans est. qui ↄstans impturbatus ē. q̄ impturbatus ē sine tristicia ē. q̄ sine tristicia est beatus est. ergo prudēs beatus est. et prudētia ad beatā vitā satis est. Nō diminutionē in bono viro intelligo sʒ euacuationē. Nulla debēt esse pua. nā si vlla st̄ʒ crescēt et interi impediēt Quo modo oculos maloꝝ suffusio excecat. minoꝝ turbat. Si das aliquos affectus sapienti impar erit illis ratio et velut torrente quodā afferetur presertim cū illi non vnū sʒ vniuersum affectuū cetum relinquis cum quo colluctetur. Sed omnis plus potest q̄uis mediocriū turba q̄ possʒ vnius magni violētia. Melius cū illo ageret̄ qui vnicū viciū integrū haberet. q̄ cū eo qui leuiora quidē sed oia. queādmodū rationi nullum brutū obtpat. sic nō sequnt̄ affectus quātulicūq̄ sint. Tigres Leonesq̄ nūq̄ feritatē suā exuūt. aliquādo submittūt. sic nūq̄ bona fide vicia mansuescūt. Si inuita ratione ceperint. inuita pseuerabunt. Facilius eñi est inicia illoꝝ ꝓhibere. q̄ impetū regere. Nunq̄ pniciosa seruāt modū. q̄uis leuia inicia morboꝝ serpūt. et egra corpa minima interdū mergit accessio. Qūo ad finiendū satis valeo ad qđ ꝓhibendū parū valui. cum facilius sit excludere q̄ admissa cōprimere. Beata vita in se bonū habet perfectum inexupabile. btā eñi vita diuina est. nihil habet in qđ amplius possit attolli. Preterea si beata vita nullius est indigēs. ois vita beata pfecta est. eadēq̄ est et beata et beatissima. nunq̄d dubitas quin beata vita summū bonū sit. Ergo si summū bonū habet. summe beata est. Queādmodū summū bonū adiectionē non recipit ita nec btā vita. Si eñi aliqs est minus beatus q̄ alius. sequit̄ vt hic alterius vitā beatioris magis ↄcupiscat. q̄ suā. Beatus autem nihil sue prefert vtrumlibet ex his incredibile est. aut aliquid beato restare qđ esset q̄ qđ est malit. aut illū non malle qđ illo melius est. Quid aūt in

beata vita eximium.q plena est.finis(vt puto)bibendi edendiq sacietas est.hic plus edit.ille minus.Quid refert.vterq iā satur est.hic plus bibit.ille minus.Quid refert. vterq non sitit.Hic pluribus annis vixit.hic paucioribus.Nihil inter est si tā illum multi anni beatū fecerunt.q hūc pauci.Ille quē tu minus beatum vocas non est beatus.non potest nomē minui.Qui fortis est sine timore est.qui sine timore est.sine tristicia est.qui sine tristicia est beatus est.Fortem caucio decet.non timor.dolet vero.nam sensum hominis nulla exuit virtus.sed nō timet.inuictus ex alto dolores suos spectat. Quod malum est nocet.quod nocet deteriorem facit.dolor ₇ pauptas detiriorem nō faciunt.ergo mala nō sunt.Iudico nec artē gubernatoris deteriorem vlla tempestate fieri nec ipsam administrationē artis.Gubernator tibi felicitatē non ꝑmisit.sed vtilem opam ₇ nauis regēde scientiā.Tēpestas nō opus gubernatoris impedit.sʒ successum. ideo nō nocet ei tāq gubernatori sʒ tanq nauiganti.Duas ꝑsonas habet gubernator alteram cōem cum omnibus qui eandem nauē conscenderūt.qua ipse vector est.alterā ꝓpriam qua gubernator est.Tempestas tanq vectori nocet non tanq gubernatori. Sapienti non nocet a pauꝑtate.non ab alijs tempestatibus vite.nō eñi prohibentur opa eius omnia sed tm̄ ad alios ptinentia.Ipse sp in actu est.ad vtrosq casus aptus est.bonoꝝ rector est.maloꝝ victor.Tu illū premi putas malis vtitur.Nō ex ebore tm̄ Phidias sciebat facere simulacbra faciebat ex ere.si ad huc viliorem illi materiam obtulisses fecisset q̄le ex illa fieri optimū posset.Sic sapiens virtutē si licebit in diuicijs explicabit.si minus in paupertate.Si poterit in patria.si minus in exilio.Si poterit imꝑator.si minus miles.Si poterit integer.si minus debilis.quācunq fortunā accepit aliq̄d ex illa memorabile efficiet.Certi stʒ domitores ferarū q̄ seuissima aīalia mitigāt. leonibus manus magister inserit.osculat tigrim suus custos.Elephantem ethiops iubet subsidere in genua et ambulare per funem.Sic sapiens artifex est domādi mala. dolor.egestas.ignominia.carcer.exilium.vbiq horrenda.cū ad hunc peruenere mansueta sunt.Uale)

De magnanimitate et parsimonia Scipionis. Epistola octuagesima septima.

In ipsa Scipionis africani villa iacens hec tibi scribo. Adoratis manibus eius. & ara quã sepulcrũ tãti viri suspicor. aiam quidem eius in celũ ex quo erat redijsse psuadeo mihi. non quia magnos exercitus duxit hos enim et Cambises furiosus habuit. sed ob egregiã moderationẽ pietatẽq₃ quã magis in illo ad mirabilem iudico cum reliquit patriam quam cum defendit. Quid ni admirer hanc magnitutinẽ animi qua in exiliũ voluntariũ secessit et ciuitatẽ exonerauit. Eo pducta res erat vt aut libertas Scipioni aut Scipio libertati faceret iniuriã. neutrũ fas erat Uidi villam structam lapide quadrato. murum circumdatum silue. turres quoq₃ in ppungnaculũ ville vtrimq₃ surrectas. Cisternã edificijs ac viribus subditã. balneolũ angustũ tenebrosum ex psuetudine antiqua. Magna ergo voluptas me subijt cõtemplãtẽ mores Scipionis i hoc angulo. ille Cartaginis horror cui Roma debet. quod tm̃ semel capta est. Abluebat corpus rusticis laboribus fessum. exercebat enim ope se terrãq₃ (vt mos fuit priscis) ipse subigebat. At nũc quis ẽ qui sic lauari sustineat. Paup sibi videt ac sordidus nisi parietes magnis ac pciosis orbibus refulserint. In hoc balneo Scipionis minime sũt rime magis quam fenestre. muro lapideo excecte vt sine iniuria munimẽti lumẽ admitterent. At nũc blactaria vocãt balnea si qua non ita aptata sũt. vt tocius diei solem fenestris amplijssimis recipiãt nisi et lauant simul et colorautur. nisi ex sollo agros ac maria pspiciunt. At olim et pauca erãt balnea. nec vllo cultu exornata. Cur enim exornaretur res quadratoria et in vsum non in oblectamentũ repta. nũc autem inventa est non salubris tpatura s₃ similis incendio. nihil tñ iam videt interesse algeat balneum an caleat. Aiunt autẽ qui priscos mores vrbis tradiderũt. brachia ac crura quotidie abluebant que sordes opere collegerant. Ceterum toti nũdinis lauari. nunc postq₃ multa balnea inuenta sunt. spurciciores sunt. Uale)

De verecundia que ex paupere suppellectile. Epistola octuagesima octaua.

Aufragium anteq₃ nauim ascenderem feci. quõ acciderit cum volueris. aprobabo immo etiã si nolueris. Interim hoc me iter docuit quam multa haberemus supuacua et quam facili iudicio possemus deponere seu cõtemne

re.q̄ſi qn̄ neceſſitas abſtulit nō ſentimus ablata. Culcitra in terra iacet. ego in culcitra. ex duabus penulis altera ſtragulū altera optoriū facta ē. De prandio nihil detrahi potuit. paratū fuit nō magna hora. nūq̄ ſine caricis. nuſq̄ ſine pugillarib⁹. Ille ſi panē habeo p pulmētario eſt. ſi nō p pane. Quotidie mihi aīm nouū faciūt que ego fauſtū et felicē reddo bonis cogitationibus et animi magnitudine q̄ nūq̄ maior ē q̄m̄ vbi aliena ſepoſuit. ⁊ fecit ſibi pacē nihil timendo. fecit ſibi diuicias nihil cōcupiſcendo. Vehiculū in quo poſitus ſum ruſticum ē. Mule viuere ſe ambulando teſtant. Mulio excalciat non pter eſtatem. vix a me obtineo vt hoc vehiculū nolim videri meū. Qui ſordido vehiculo erubeſcit precioſo gloriabit. Parū ad huc profici nondum adeo frugalitatē palam ferre. et nunc curo opiniones viatorꝝ. cōtra tocius generis humani opiniones mittenda erat vox. Inſanitis. erratis. ſtupetis ad ſupuacua. neminem eſtimatis ſuo. cum ad patrimoniū ventū eſt diligentiſſimi cōputatores. Sic rationem ponitis ſingulorꝝ. quibus aut pecuniam credituri eſtis aut beneficia. Nam hec quoq̄ iam expēſa. fortis late poſſidet. ſed multum debet. habet domum formoſam ſed alienis patam. familiam nemo cito ſpecioſiorem pducit ſed nominibus non reſpondet. Si creditori ſoluerit nihil illi ſuperit. diuitem illū putas quia aurea ſupellex. etiam in via cū ſequet. quia in omnibus prouincijs arat. quia magnus kalendarij liber voluitur. Cū omnia dixeris paup eſt. Quare. quia detur. quantum inquis. omnia. niſi forte iudices intereſſe vtrum aliquis ab homine an a fortuna mutuum ſumpſerit. Quid ad rem ptinent mule. pertinent ſignate vnius oīs coloris: Quid iſta vehicula celata intraſti alipides pictiſq̄ tapetis demiſſa monilia collo. pendent. Iſta nec dn̄m meliorem poſſunt facere nec mulā. Marcus Catho (quē tam neceſſariū Reipub. fuit naſci q̄ Scipionē. alter enī cū hoſtibus noſtris bellū. alter cū moribus geſſit) cauterio vehebat. Hipoperis quidem impoſitis vt ſecū vtilia portaret. O quantum erat ſeculi decus Impatorem triumphalem cenſorium. et (quod ſuper hec omnia eſt) Cathonem vno caballo eſſe cōtentum. et ne toto quidem. ptem enī ſarcine ab vtroq̄ latere dependentes occupabāt. Nunc volo pauciſſimas ad huc interrogationes noſtrorum tibi reddere ad virtutem ptinentes. Quod bonum eſt bonos facit. nam et in arte muſica qđ bonum eſt bonum

facit musicum. fortuita bonũ non faciunt. ergo non sꝫ bona. Item qđ contemptissimo cuiqꝫ cõtingere ac turpissimo p̃t bonũ non est. opes aũt et lenoni et laniste cõtingunt. ergo nõ sꝫ bona. virtus extollit hoiem et sup̱ chara mortalibus collocat. Nec ea que bona. nec ea que mala vocanꝛ aut cupit nimis aut expauescit. Celidon vnus ex Cleopatre nobilibus patrimoniũ grande possedit vtrum illũ pecunia impurũ fecit. an ipse pecuniã inspurcauit. que sic in quosdã homines quo modo denarius in cloacã cadit. Uirtus super ista consistit. suo ere censeꝛ. nihil ex istis quomodolibet incurrentibus bonum iudicat. Medicina et gubernatio non interdicit sibi ac suis admirationem taliũ rerũ. Qui non est vir bonus. potest nihilominus medicus esse. potest gubernator. potest grammaticus tam me hercule esse q̃ꝫ cocus. Qualia quisqꝫ habet. talis est. Fiscus tãti ẽ quantũ hꝫ. immo in accessionẽ eius venit qđ hꝫ. Quare ergo sapiẽs magnus est. qꝛ magnũ animũ hꝫ. Queris q̃ res sanitatẽ faciat. que deũ. des oportꝫ illi diuinũ aliq̃d. celeste. magnificũ. Nõ in oẽs bonũ cadit. nec quẽlibet possessorẽ patiꝛ. Uide ꝛ q̃d queqꝫ ferat regio et q̃d queqꝫ recuset. hic segetes. illic veniunt felicius vue. Arborei fetus alibi atqꝫ iniussa virescũt. Gramina nõne vides croceos tinolus odores. India mittit ebur molles sua thura sabei. At calibes nudi ferrũ. Ista in regiones descripta sꝫ. vt necessarium mortalibus esset inter ipsos cõmercium. si inuicem alius aliq̃d ab altero peteret. Sed summũ illud bonum habet suã sedem. non nasciꝛ vbi ebur. nec vbi ferrũ. Quis summi boni locus sit queris. Animus. hic nisi purus ac sanctus ẽ deũ nõ capit. Bonũ ex malo. nõ fit. Diuicie fiũt ex malo. fiunt aũt ex auaritia. diuicie ergo nõ sunt bone. Itaqꝫ malũ est sacrilegiũ. et furtũ. multi tamen furto nõ erubescũt. q̃ꝫ multi adulterio gloriãꝛ. nam sacrilegia minuta puniunꝛ. magna in triumphis ferunꝛ. Non nasciꝛ itaqꝫ ex bono malũ. nõ magis q̃ꝫ ficus ex olea. Ad semẽ nata respondent. Bona degenerare non pñt. Queãdmodũ ex turpi honestũ non nascitur. ita nec ex malo quidem bonũ. Nam idẽ est honestũ ꝛ bonum. Possidonius (vt ego existimo) melius ait diuicias esse causam maloꝝ. non quia ipse faciunt aliq̃d. sed qꝛ facturos irritant. Alia eñi est causa efficiens. alia p̃cedens hãc. p̃cedentem diuicie habent. inflant animos. sup̱biam pariunt. inuidiam contrahunt. Bona aũt omnia carere culpa decet. Pura sunt

non corrūpunt animos nō solicitāt. extollūt quidē et dilatāt. Sed sine timore q̄ bona sꝫ fiduciā faciunt. diuicie audaciā et insolentiā. nihil aūt aliud est insolentia q̄ꝫ species magnitudinis false. Uirtus quoq̄ꝫ precedentē habet causam ad inuidiā. multis eñ ꝑpter sapientiā: multis ꝑpter iusticiā inuidetur. Alia est etiā cōmodoꝝ condicio. alia bonoꝝ. Cōmodum est qđ plus vsus habet q̄ꝫ molestie. Bonū sincerū esse debet et ab oī pte innoxiū. Non est id bonū qđ plus ꝓdest sed qđ tm̄ prodest. His interrogationibus suasuri ac dissuasuri sumus his effecturi vt ꝑplus romanus pauptatē. fundamentum et causam imperij sui requirat ac laudet. diuicias aūt suas timeat. Si possumus forcius loquamur. si minus apercius. Uale)

De studijs liberalibus Epistola octuagesima nona.

E studijs liberalibus quid senciā scire desideras. meritoria artificia sꝫ. hactenus vtilia. si preparent ingeniū. non detineant. Tam diu eñ istis immorandū est q̄ꝫ diu nihil animus agere maius pt. Rudimēta sꝫ nrā. nō opa. Quare liberalia studia dicta sꝫ vides. q: hoīe libero digna sꝫ. Ceterū vnum studiū vere liberale est qđ liberū facit. hoc est sapiētie. sublime. forte. magnanimi. cetera pusilla et puerilia sꝫ. An tu quicq̄ꝫ in illis esse credis boni quoꝝ ꝓfessores turpissimos oīm ac flagiciosissimos cernis. Nō discere debemus illa ſꝫ didicisse. Quidā illđ de liberalibus studijs querendū iudicauerūt. an bonū virum facerent. sed ne ꝓmittūt quidē. nec huius rei scientiam affectāt. Grāmaticus circa curā sermonis versatur. et si lacius euagari vult circa histozias aut carmina. q̄d hoꝝ ad virtutē viā sternit. sillabarū enarratio aut ꝓsuū modificatio. Quid his metū demit. cupiditatē eximit. libidinē refrenat. Ad geometriā transeamus et ad musicā. Nihil apud illas inuenies qđ vetet timere. vetet cupere. q̄sq̄s hec ignorat alia frustra scit. Hoc me doce quō patriā amē. quō vxorē quō patrē. Quid inquirꝫ an Penelope impudica fuerit. aut Ulixē illū esse quē videbat añq̄ꝫ sciret suspicata sit. Doce me q̄d sit pudicitia. et quantū in ea bonū. Ad musicam transeo. doces quō inter se acute et voces graues ꝯsonent. fac pocius sciā quō animus meus secū ꝯsonet. ne ꝯsilia mea discrepēt. Mōstras mihi qui sint modi flebiles. mōstra

pocius inter aduersa non emittā flebilē vocē. Metiri me geometria docet lati fundia.
pocius q̄ doceat quō meciar quantū hoi satꝫ sit. Numerare docet me Arithmetica ꝛ
auaricie accōmodat digitos pocius q̄ doceat nihil ad rē ꝑtinere istas cōputationes.
Quid mihi ꝓdest scire agellū diuidere in ꝑtes si nescio cū fratre diuidere. Quid ꝓdest
colligere subtiliter pedes iugeri. si tristē me facit vicinus potēs aliq̄d ex meo ab radens
Doceto quo mō nihil ꝑdam ex finibus meis. At ego discere volo quō totos agros
hilarꝫ amittā. O egregiā artē: scis rotūda metiri. in quadratū redigis quancq̄ accepis
formā. interualla siderū dicis. nihil est qđ in mensuram tuam non cadat. Si artifex es
metire hois aim dic q̄ magnus q̄ pusillus sit. Scis que recta sit linea. q̄d tibi ꝓdest si
q̄d in vita rectū sit ignoras. Venio nunc ad illum qui celestium noticia gloriatur. Fri
gida Saturni sese quo stella receptet. Quos ignis celi cillenius erret in orbes. Quid
ꝓderit scire cū saturnus et mars ex cōtrario stabunt. aut cū mercurius vesꝑtinū faciet
occasum vidente saturno. pocius q̄ hoc discā vbicūq̄ sunt ista. ꝓpicia esse nec posse mu
tari scias ista aut nescias. fient. Si vero solem ad rapidum stellasq̄ sequētes. Ordine
prospicies nūq̄ te crastina fallet. Hora. nec insidijs noctis capiere serene. Satis abū
deq̄ ꝓuisum est vt ab insidijs tutus essem. Nunq̄d me crastina non fallit hora. Fallit
eni̅ quod nescienti euenit. Ego quid futurū sit nescio. q̄d fieri possit scio. Ex hoc nihil
desperabo. totum expecto. malis paratus sum. Quid ergo inquis nihil nobis liberalia
studia cōferunt. ad alia multū. ad virtutē nihil. nā et hee viles ex ꝓfesso artes que manu
ꝯstant ad instrumēta vite plurimū ꝯferunt. tū ad virtutē non ꝑtinent. Quare ergo liberali
bus studijs filios erudimus. non q2 virtutem dare pn̄t. sed quia aim ad accipiendum
virtutē preꝑant. vna re ꝯsumatur animus. scientia bonoꝝ ac maloꝝ immutabili. que soli
phie ꝯpetit. nihil aūt vlla ars alia de bonis ac malis querit. Singulas habꝫ circuire
virtutes. fortitudo ꝯtemptrix timendoꝝ est. terribilia despicit et frāgit. Fides sanctissi
mū humani pectoris bonū est. nulla necessitate ad fallendū cogitur. nullo corrūpitur
ꝑmio. vre inq̄t. occide. non ꝑdam. Sed quo magis secreta queret dolor. hec illa alcius
condet. Temꝑantia voluptatibus imꝑat. alias odit atq̄ abigit. alias dispensat et ad
sanum modū redigit. Nec vnq̄ ad illas ꝓpter ipsas venit. scit optimum esse modū cu

pidorum non quãtum velis sed quantum debeas sumere. Humanitas vetat superbum esse aduersus socios vetat auarũ. verbis rebus affectibus cõmunem sese facileq3 oibus pstat. Nunqd liberalia studia hos mores precipiũt. nõ magis qm̃ simplicitatẽ. qm̃ modestiã ac moderationẽ. nõ magis q3 frugalitatẽ ac psimoniã. nõ magis qm̃ clementiã. que alieno sanguini tanq3 suo pcit. et scit hoi non esse hoie pdige vtendum. Magna et speciosa res est sapiẽtia. vacuo illi loco opus est. De diuinis humanisq3 simul discendũ est. de preteritis. de futuris. de caducis. de eternis. de tẽpore. de quo vno vide q3 multa queruntur primum an ipm sit aliquid. deinde an aliqd ante tempus sit. an etiam ante mundũ. In numerabiles questiones sunt de aio. vnde sit. qualis sit. qñ esse incipiat. q3 diu sit. an aliunde alio transeat. et domicilia mutet. ad alias alium formas aliasq3 cõiectus. An non amplius qm̃ semel seruiat. et emissus vagetur in toto vtrum corpus sit an non. quid sit facturus. cum p nos aliquid facere desierit. quomodo libertate sua vsurus cũ ex hac effugerit cauea. Hec tam multa. tam magna supuacua ex aio tollẽda sꝫ. Non dabit se in has angustias virtus. Laxius spaciũ res magna desiderat. Expellantur oia. totũ pectus illi vacet. At em̃ delectat arciũ noticia multa rꝫ. Tantũ itaq3 ex illis retineamus quantum necessariũ sit. plus velle scire. q3 satis sit intemperantie genus est. Ista ergo liberaliũ arcium consectatio quia molestos verbosos intempestiuos. sibi placentes facit. Ideo non discentes necessaria. quia supuacua didicerunt. Quatuor milia librorũ Didimus grãmaticus scripsit. miserere si tam multa supuacua legisset. In his libris de patria Homeri querit. In his de Enee matre querit vera. In his libidniosior Anacreon an ebriosius vixerit. et alia que erãt dediscẽda. Sꝫ ad nostros quoq3 cum per veneris ostendam multa securibus recidenda. Adeo mihi preceptum illud salutare excidit. tempori pce. Hec sciam et ignorẽ. De liberalibus studijs loquor. philosophi isti quantũ habent supuacui quantum ab vsu recedentis ipi quoq3 ad sillabarum distinctiones et cõiunctiones. ac ppositionum pprietates descenderunt. sic effectum est vt diligentius scirent loqui q3 viuere. Audi quantum mali faciat nimia subtilitas. et q3 infesta sit virtuti. Pijthagoras ait de omni re in vtramq3 ptem disputari posse ex equo et de hac ipsa an omnis res in vtramq3 partem disputalis sit. Nausipha

nes ait ex his que videnẛ esse. nihil magis esse q̄m̄ non esse. Parmenides ait ex his que videnẛ nihil esse ab vniuerso. Zenon heleates omnia negocia de negocio deiecit. ait nihil esse. Circa eadē fere Phironei versanẛ. et Megarici. et Critici. et Achademici qui nouam induxerunt scientiam. nihil scire. Hec omnia in illum supuacuū studiorum liberaliū gregem cōijce. Illi mihi non ꝓfuturam scientiam tradūt. hi spem omnis sciē eripiunt. Sacius est supuacua scire q̄ȝ nihil. Illi non preferunt lumen ꝑ quod acies dirigatur ad verū. Hij oculos mihi effodiunt. Si Pitagore credo. nihil in rerum natura ē nisi dubiū. Si Nausiphani hoc vnū certum ē nihil esse certi. Si Parmenidi nihil est preter vnū. Si Zenoni ne vnum quidem. Quid ergo nos sumus. Quid ista que nos circunstant. alunt. sustinent. Tota rerum natura vmbra est. aut inanis. aut fallax. Non facile dixerim vtrum magis irascar illis qui nos nihil scire voluerunt. an illis qui ne ho[c] quidem nobis reliquerunt nihil scire. Uale)

Epistole Senece vsq̄ȝ ad decimū librum abbreuiate finiunt. Impresse Liptzk ꝑ Arnoldū de Colonia Anno salutis Millesimoquadringentesimonomagesimotertio. Sexto Kalendas Julij. ¶ Laus deo.

Tabula Epistolaꝝ Lucij Annei Sene-ce cordubensis Maximi latinoꝝ Magistri et institutoris honeste vite Ad lucilliũ.

Tabula Epistolaꝝ Senece

vsq; ad quartumdecimum librum finit. Laus deo.

Erasmus.

Nihil tam sanctum, quin eis, qui non improbi sunt, vertat in occasionem peccandi.

eo ze pruden tis procedit m

v ia dulcedo mellis est lingua iusta

